

ISSN 0125-0957

รัฐสภาสาร

ปีที่ ๕๖ ฉบับที่ ๑ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๐

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

LIRIT

๕๐.-

Legislative Institutional Repository of Thailand

ผังรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา
(เริ่มวันที่ 1 มกราคม 2551 เป็นต้นไป)

เวลา	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์	เวลา	
05.00	รายการเผยแพร่ศาสนาพุทธ				รายการเผยแพร่ศาสนาอิสลาม		รายการเผยแพร่ศาสนาคริสต์	05.00	
06.00	สนง.ศาลธรรม.	กก.สิทธิฯ	ปปช.	ตตง.	ผู้ตรวจการฯ	เข้านี้ที่สภา		06.00	
06.30	เก็บข่าวเช้าชาน								
07.00	ถ่ายทอดข่าว สวท.								
07.30	การเมืองเรื่องของประชาชน					วิจัยก้าวไกล	สภาที่ปรึกษา ศก.ฯ	07.30	
08.30	สภาปริทัศน์					บันทึกประชุมสภา		08.00	
09.00	มองรัฐสภา (ถ่ายทอดสดสัญญาณจาก NBT 15 / สทท.11)				รัฐสภาของปชช. (NBT 15 / สทท.11)	ร้อยเรื่องเมืองไทย/ ชีวิตกับการเรียนรู้	ร้อยเรื่องเมืองไทย/ ตามรอยรัฐสภา	09.00	
10.00	สภาสู่ประชาชน					สภาน่ารู้	สังคมประชาธิปไตย	10.00	
11.00	เสียงจากสภา					เที่ยวทั่วไทย ไปกับรัฐสภา	คุยกันนอกศาล	11.00	
12.00	เพลงยามเที่ยง	เปิดประตู สู่ กตต.	เพลงยามเที่ยง		เพลงเก่าวันก่อน			12.00	
13.00	รอบรู้กรม.ไทย	สภาสนทนา	สภาสนทนา	รอบรู้กรม.ไทย	ห้องดินบ้านเรา			13.00	
13.30	ได้ร่มพระบารมี	ประชุมสภา นิติบัญญัติ แห่งชาติ	ประชุมสภา นิติบัญญัติ แห่งชาติ	สภาชาวบ้าน				สภาชาวบ้าน	15.00
14.00	บ่ายสามตามประเด็น			บ่ายสามตาม ประเด็น				สภาสุดสัปดาห์	16.00
15.00	ชั่วโมงประชาธิปไตย			ชั่วโมง ประชาธิปไตย				17.00	
16.00	รายการห้องข่าวห้าโมงเย็น					สืบสายลายไทย เพื่อนใจเยาวชน	สบาย สบาย ยามเย็น	17.00	
17.00	รายการแค้นสี่เดิมนรัก					เกาะติดสภา	เพลงดีศรีแผ่นดิน	18.00	
17.30	รัฐสภา ต่างประเทศ	รัฐธรรมนูญกับชีวิต นานาชาติ	บ้านสุภาพ	ท่องโลกไปกับ รัฐสภา				18.00	
18.00	ถ่ายทอดข่าว สวท.							19.00	
18.30	ภาษาพาสาร	ข่าวสารจากสำนักประชาสัมพันธ์				กระทู้สภา	เสียงสังคม	19.30	
19.00	มุ่งสู่ประชาธิปไตยไปกับสถาบันพระปกเกล้า					ก้าวไปกับกรมการเมืองไทย		20.00	
19.30	กาแฟก่อนนอน							21.00	
20.00								22.00	

- หมายเหตุ**
- การถ่ายทอดเสียงการประชุมสภาฯ สถานีจะดำเนินการถ่ายทอดจนเสร็จสิ้นการประชุม เมื่อเสร็จการประชุมหรือหากวันใดไม่มีการประชุมสภา สถานีจะมีรายการอื่นๆ ตามปกติ
 - มีการถ่ายทอดเสียงการประชุม / สัมมนาของกรรมาธิการคณะต่างๆ เป็นกรณีพิเศษในบางเวลา
 - เสนอข่าวทุกต้นชั่วโมง กรณีมีข่าวด่วน ข่าวสำคัญ สามารถนำเสนอมายังห้องวิทยุได้ตลอดเวลา
 - เวลา 08.00 น. และ 18.00 น. เทียบเวลาเคารพธงชาติ

LIIRT

รัฐสภาสาร

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

LIR

Legislative Institutional Repository of Thailand

รัฐสภาสาร

ISSN 0125-0957

ที่ปรึกษา

นายพิฑูร ทุมศิริ

นายคัมภีร์ ศิษราภรณ์

บรรณาธิการ

นางสาวอังคณา วิจิตร

ผู้จัดการ

นางบุษรา คำ เขาวนศิริ

แคร่ญญา

นางสาวสุพัตรา กบิลคาม

กองบรรณาธิการ

นางพรรณพร สิ้นสวัสดิ์

นางสาวอรทัย แสนบุตร

นางสาวอารีย์วรรณ พูลทวีทรัพย์

นางสาวจุฬารัตน์ เต็มผล

นายวีโรจน์ นุ่นสุวรรณ

นายพรชัย แว่นแคว้น

ฝ่ายศิลปกรรม

นายมานะ เรืองสอน

นายนิธิทัศน์ องค์กรวิชัย

นางสาวทิพย์วิมล อ่อนกลิ่น

ฝ่ายธุรการ

นางอำไพ กันเกษแก้ว

นางสาวอาภรณ์ เนื่องเศรษฐ์

นางเสาวลักษณ์ สวนเศรษฐ์

นางภัทราภรณ์ ทับทิมศรี

เว็บแม่

สำนักการพิมพ์

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้พิมพ์/ผู้โฆษณา

นายสมพงษ์ ปรีชาธนพจน์

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่การปกครองระบอบประชาธิปไตย และ
เพื่อเสนอข่าวสารวิชาการในวงงานรัฐสภา และอื่นา
ทั้งภายในและต่างประเทศ

การส่งเรื่องลงรัฐสภาสาร

ส่งที่บรรณาธิการหนังสือรัฐสภาสาร
สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
๓๔ อาคารธนาคารทหารไทย (ชั้น ๕ c) ถนนพญาไท
แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐
โทร. ๐ ๒๓๕๔ ๕๐๐๘-๒๒

บอกรับเป็นสมาชิก

ส่งเงินล่วงหน้าในนาม “ผู้จัดการรัฐสภาสาร”
ไปยังกลุ่มงานผลิตเอกสาร
สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โดยส่งตัวแลกเงินหรือธนาคารดี สั่งจ่าย ณ ที่ทำการไปรษณีย์รัฐสภา
กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๕
กำหนดออกเดือนละ ๑ ฉบับ
อัตราค่าสมาชิกปีละ ๕๐๐ บาท
ราคาเล่มละ ๕๐ บาท

การส่งบทความลงเผยแพร่ในหนังสือรัฐสภาสารจะต้องเป็นบทความที่
ไม่เคยลงพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน การพิจารณาอนุมัติบทความที่นำ
ลงพิมพ์ดำเนินการโดยกองบรรณาธิการและคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ทั้งนี้ บทความ ข้อความ ความคิดเห็น หรือข้อเขียนใดที่ปรากฏใน
หนังสือเล่มนี้เป็นความเห็นส่วนตัวไม่ผูกพันกับทางราชการแต่ประการใด

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

บทบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการรัฐสภาสารขอแสดงความไว้อาลัย และ
น้อมส่งเสด็จสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวง
นราธิวาสราชนครินทร์ สู่สวรรคาลัย ท่านสิ้นพระชนม์ เมื่อวันที่ ๒ มกราคม
๒๕๕๑ เวลา ๐๒.๔๕ นาฬิกา ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ โรงพยาบาลศิริราช
รวมพระชันษา ๘๔ พรรษา เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติพระองค์ท่าน
รัฐสภาสารฉบับนี้จึงได้นำเสนอพระราชประวัติ และพระกรณียกิจที่มาก
ล้ำของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
เพื่อระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์ท่านทรงบำเพ็ญประโยชน์
ต่อประเทศชาติ และประชาชน ทั้งงานที่ทรงรับสืบทอดจากสมเด็จพระ
พระบรมราชชนนี และงานที่ทรงสนพระทัยด้วยพระองค์เอง

สำหรับบทความทางวิชาการในฉบับนี้ ขอเสนอบทความเรื่อง
**การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่
ศึกษาเฉพาะกรณีการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ (Conflict of
Interest)** เป็นบทความที่เกี่ยวกับการบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของ
สมาชิกรัฐสภาปัจจุบัน โดยการศึกษาพัฒนาการของแนวความคิด ที่มา
ของทฤษฎีที่ว่าด้วยการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์
สาธารณะของผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะ และมีการศึกษาเปรียบเทียบ
ในประเด็นนี้กับต่างประเทศอีกด้วย รวมถึงมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ
จัดทำข้อบังคับการใช้ประมวลจริยธรรมต่อไป

ส่วนบทความ เรื่อง **ปัญหาเศรษฐกิจไทย : ผลกระทบ
ต่อกระบวนการยุติธรรม** เป็นเรื่องของระบบเศรษฐกิจที่สะท้อน
ความล้มพันธ์อย่างเป็นระบบ ว่าการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ
ย่อมส่งผลกระทบต่อสังคม การเมืองและภาคอื่น ๆ รวมไปถึง

LIIRT

กระบวนการยุติธรรมด้วย ซึ่งบทความเรื่องนี้จะอธิบายให้ท่านผู้อ่านได้
ทราบว่าระบบเศรษฐกิจและกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวข้องกันได้อย่างไร
และบทความเรื่องสุดท้าย เรื่อง **กลยุทธ์การสร้างความอยู่
รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการ
พึ่งพาทรัพยากร (The Strategy of Thai Non-Governmental
Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)**
เป็นบทความที่วิเคราะห์ถึงการสร้างความอยู่รอดขององค์การพัฒนา
เอกชนโดยใช้ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรมาเป็นกรอบแนวคิดของการ
วิเคราะห์ และอธิบายถึงบทบาท ความสำคัญขององค์การพัฒนา
เอกชนไทย

บทส่งท้ายเล่มเป็นคอลัมน์**คำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษ** โดย
สำนักภาษาต่างประเทศ สำหรับฉบับนี้เสนอคำว่า Coalition , One Party
Government, Amendment of the Constitution และ Amnesty ซึ่ง
คำศัพท์เหล่านี้เป็นคำศัพท์ที่น่าสนใจเกี่ยวข้องการเมืองไทยในปัจจุบัน
ท่านผู้อ่านสามารถติดตามอ่านได้ในฉบับนี้ ท่านจะได้รับสาระความรู้
ความหมาย และตัวอย่างของรูปประโยคเพื่อง่ายต่อการทำความเข้าใจ

ท้ายสุดนี้ กองบรรณาธิการรัฐสภาสาร ขอส่งความสุขและ
พรอันประเสริฐให้กับท่านผู้อ่านและครอบครัว เจริญด้วย อายุ วรรณะ
สุขะ พละ และปรารถนาสิ่งใดขอให้สมหวังทุกประการตลอดปี ๒๕๕๑

บรรณาธิการ

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

พระสถิตดวงใจไทยนิรันดร

แปดสิบสี่ปีผ่านนานนักแล้ว
คือเกษมสุภคินีสถิตดวง
งามพระจริยวัตรอันประเสริฐ
พระทรงพลีปรีชญาณเขมยถก
พร้อมอุทิศพระองค์ทรงสั่งสอน
บำเพ็ญเสนาธิการณทุกเวลา
พระคุณูปการอันองงษ์ตรีย์
เคียงพระราชมารดาถวายงาน
พระเสด็จทอดแค้นแดนกันดาร
แทนพระเนตรพระกรรณพระภูโ
ภาพที่เห็นแจ่นตาประชาราษฎร์
ปลุกดำรงอดภัยแดนแม่ดงดอน
พระประชวรมอดประกแลนโ
ชพระเดชบรรพกษตรีย์ที่ปลู
อิกกุศลอันภักดีพลีถวาย
สู่แดนศรีดวงเอยลวรศรีรัตนาร

หนึ่งรุ่งพรออดอากาอศรี
งามใจดีชออวางใสอก
พระกรณโยกิจเลิศทุกแห่ง
เปิดม่านหม่นพ่นมีดมืด
เนืองนิกรนิสิตนักศึกษา
มูลนิธินาพาพระอภิบาล
เป็นปิ่นรัฐเลิศไฟทเพริศไพศาล
เหนื่อประมาณพระเมตตาน้ำพระทัย
หมายประทานค้ำค้ำค้ำทุกพิสัย
อ้างไว้ปณิธานพระมารดร
พระประพาเอี่ยมมหทาร
ไทยภูเขาเฝ้าอาทรกตัญญู
พระลาโลกทุกขันหม่นหมม
ทั้งจักรีบรมราชวงศ์
ณ สัมปราชญ์พระสถิต
ราชฎีนิยงจรงรักมั่นนิรันดร

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้ากองบรรณาธิการรัฐสภาสาร
(นายประยอม ของทอง ผู้ประพันธ์ร้อยกรอง)

สารบัญ

ปีที่ ๕๖ ฉบับที่ ๑ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑

Vol. 56 No. 1 January 2008

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ

๗

เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

๓๗

ศึกษาเฉพาะกรณีการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

นางสาวศรีษฐา ดาราคร

ปัญหาเศรษฐกิจไทย : ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

๖๓

ศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

กลยุทธ์การสร้างความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย :

๘๓

การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร

(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival :

A Resource Dependence Approach)

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด

คำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษ

๑๒๑

สำนักภาษาต่างประเทศ

สมเด็จพระสังฆราช ...

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

พระราชประวัติ

ทรงพระเยาว์

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวง
นราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเป็นพระธิดาพระองค์แรก ในสมเด็จพระ
มหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และ สมเด็จพระ
ศรีนครินทราบรมราชชนนี ประสูติเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๖ พฤษภาคม

LIIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

พ.ศ. ๒๔๖๖ ณ สถานพยาบาล กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ พระนาม
ในพระสูติบัตรเมื่อแรกประสูติ คือ เมย์ ตามเดือนที่ประสูติ สมเด็จพระ
เจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ทรงมีพระอนุชา ๒ พระองค์ คือ
พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร์
และพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

สังเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LI RT

พระมหาธีรราชเจ้า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามว่า หม่อมเจ้ากัลยาณีวัฒนา ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปนาเป็นพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้ากัลยาณีวัฒนา และในพ.ศ. ๒๔๗๔ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลทรงเฉลิมพระเกียรติเป็นสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณีวัฒนา

ครั้งเมื่อทรงเจริญพระชนมายุครบ ๖ รอบ ใน พ.ศ. ๒๕๓๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาพระอิสริยยศศักดิ์ เป็นเจ้าฟ้าต่างกรมฝ่ายในตามธรรมเนียมราชประเพณีเป็นพระองค์แรกในรัชกาลทรงพระนามว่า สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณีวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

หลังจากที่ประสูติได้ไม่นานนัก สมเด็จพระบรมราชชนกได้ทรงย้ายจากกรุงลอนดอนไปประทับอยู่ที่เมืองเซาท์บอน ทางฝั่งตะวันออก และหลังจากนั้นไปประทับที่เมืองบอสตัน ทางชายฝั่งทะเลด้านใต้ของประเทศอังกฤษ สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ได้ประทับ ณ ประเทศอังกฤษ จนถึงเดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้ตามเสด็จสมเด็จพระบรมราชชนก และสมเด็จพระบรมราชชนนี เสด็จกลับประเทศไทย

สังเสด็จสุสวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณีวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LIIRT

เมื่อเสด็จถึงประเทศไทย สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้าได้พระราชทานพระตำหนักใหญ่ของวังสระปทุม เป็นที่ประทับ พระพี่เลี้ยงเนื่อง จินตกุล ซึ่งเป็นพระสหายสนิทของ สมเด็จพระบรมราชชนนี ระหว่างที่ทรงศึกษาวิชาพยาบาล ที่ โรงพยาบาลศิริราช เป็นผู้ถวายการอภิบาล

ต่อมา พ.ศ. ๒๔๖๔ สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้ตามเสด็จสมเด็จพระบรมราชชนกและสมเด็จพระบรมราชชนนีไปประเทศเยอรมนีและประเทศฝรั่งเศส

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LIIRT

การศึกษา

ใน พ.ศ. ๒๔๖๙ สมเด็จพระบรมราชชนก เสด็จกลับประเทศไทย เพื่อทรงร่วมในพระราชพิธีถวายพระเพลิง พระบรมศพพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ระหว่างนั้น สมเด็จพระบรมราชชนนี ได้ทรงนำพระธิดาและพระโอรสพระองค์แรก ไปประทับ ณ เมืองโลซานน์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ และทรงฝากให้อยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็กโซเลย์ (Champ Soleil) หลายเดือน สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จึงทรงเริ่มรับสั่งภาษาฝรั่งเศส

ในปลาย พ.ศ. ๒๔๖๙ สมเด็จพระบรมราชชนกได้ทรงนำครอบครัวไปประทับที่เมืองบอสตัน (Boston) ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อทรงศึกษาวิชาแพทยศาสตร์ สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเริ่มศึกษาในระดับอนุบาลที่โรงเรียนพาร์ค (Park School) ใน พ.ศ. ๒๔๗๑

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LI RT

เมื่อสมเด็จพระบรมราชชนกทรงสำเร็จการศึกษาวิชาแพทยศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard) จึงได้ทรงนำครอบครัวเสด็จกลับประเทศไทย และประทับ ณ พระตำหนักใหญ่ วังสระปทุม สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนราชินี และทรงศึกษาอยู่จนถึง พ.ศ. ๒๔๗๖ ภายหลังที่สมเด็จพระบรมราชชนกเสด็จทิวงคตใน พ.ศ. ๒๔๗๒ สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ประทับอยู่ที่กรุงเทพฯ ต่ไปอีกระยะหนึ่ง จนถึง พ.ศ. ๒๔๗๖

สมเด็จพระบรมราชชนนีทรงได้รับพระบรมราชานุญาตให้นำพระโอรส-พระธิดาทั้ง ๓ พระองค์ไปประทับ ณ เมืองโลซานน์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้เข้าศึกษาในไซเล่ย์อีกครั้งหนึ่ง เป็นเวลา ๒ เดือน แล้วจึงเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาชื่อเมียร์มงต์ (Miremont)

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LI RT

พ.ศ. ๒๔๗๗ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประกาศพระราชสมมติ และรัฐบาลได้กราบบังคมทูลเชิญ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอานันทมหิดลขึ้นครองราชย์สมบัติ หลังจากนั้นสมเด็จพระบรมราชชนนีทรงนำพระโอรส-พระธิดา ไปประทับที่บ้านซึ่งพระราชทานนามว่า วิลล่าวัฒนา (Villa Vadhana) เมืองปุยยี ใกล้กับโลซาน

พ.ศ. ๒๔๗๘ สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเข้าศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนสตรี ชื่อ Ecole Superieure de Jeunes Filles de la Ville de Lausanne ชั้นมัธยมศึกษาในประเทศสวิตเซอร์แลนด์นับจาก ชั้น ๖ ๕ ๔ ๓ ๒ ๑ ทรงสามารถสอบเข้าชั้น ๕ ในระดับมัธยมศึกษาได้ ทรงเรียนภาษาเยอรมัน และภาษาละตินด้วย พ.ศ. ๒๔๘๑ ทรงย้ายไปศึกษาต่อที่เจนีวา ในลักษณะของนักเรียนประจำที่ International School of Geneva ทรงสอบผ่านชั้นสูงสุดของระดับมัธยมศึกษาได้เยี่ยมเป็นที่ ๑ ของโรงเรียน และที่ ๓ ของประเทศสวิตเซอร์แลนด์

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LI RT

พ.ศ. ๒๔๘๕ ได้เสด็จเข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยโลซานน์ในคณะวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาเคมี ทรงสำเร็จการศึกษาปริญญาตรี และได้รับ Diplome de Chimiste A เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑ ในระหว่างที่ทรงศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยโลซานน์ ได้ทรงเข้าศึกษาหลักสูตรของสังคมศาสตร์ - ครุศาสตร์ Diplome de Sciences Sociales Pedagogiques อันประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ ในสาขาวิชาการศึกษาวรรณคดี ปรัชญา และจิตวิทยา แม้เมื่อทรงสำเร็จการศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาเคมีแล้ว ก็ยังทรงศึกษาวิชาวรรณคดีและปรัชญาต่อไปอีกด้วย

การทรงงาน

เมื่อสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จนิวัติประเทศไทยใน พ.ศ. ๒๔๙๓ สมเด็จพระบรมราชชนนี ทรงทราบดีว่าพระธิดาโปรดการเป็นครูมาแต่ทรงพระเยาว์ ได้รับสั่งแนะนำให้ทรงงานเป็นอาจารย์ จึงทรงรับงานเป็นอาจารย์พิเศษสอนภาษาฝรั่งเศส

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LI RT

ที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทรงสอนวิชาสนทนา ภาษาฝรั่งเศส วิชาอารยธรรมฝรั่งเศส และวิชาวรรณคดีฝรั่งเศส นิสิตที่ได้มีโอกาสเป็นศิษย์ด้วยล้วนบิตติยินดีในพระกรุณาธิคุณยิ่งนัก หลายคนรำลึกได้ว่าในวิชาวรรณคดีฝรั่งเศสทรงสอนผลงานของ Victor Hugo นักประพันธ์เอกของโลก สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงสอนที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จนถึง พ.ศ. ๒๕๐๑

ใน พ.ศ. ๒๕๑๒ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ขอรับพระราชทานพระกรุณาให้ทรงเป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ทรงรับงานสอนและงานบริหารโดยทรงเป็นหัวหน้าสาขา สอนวิชาภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส และผู้อำนวยการภาษาต่างประเทศ อันประกอบด้วยภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น และรัสเซีย สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ทรงสอนวิชาภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศสแก่นักศึกษาชั้นปีต่าง ๆ และทรงดูแลการสอนของ อาจารย์ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LIART

นอกจากนี้ได้ทรงจัดทำหลักสูตรระดับปริญญาตรีภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศสจนสำเร็จในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นหลักสูตรที่ผสมผสานความรู้ด้านภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศสเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม ในระหว่างที่ทรงปฏิบัติงานสอนที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นั้น คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้กราบทูลเชิญเป็นองค์บรรยายพิเศษตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๕

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ เมื่อพระราชกิจด้านอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ จึงทรงลาออกจากตำแหน่งอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แต่ก็ยังเสด็จเป็นองค์บรรยายพิเศษต่อไปอีก นอกจากนี้ยังทรงรับเป็นองค์บรรยายพิเศษวิชาภาษาฝรั่งเศสในคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกด้วย

สมเด็จพระสุวรวงศ์เธอ ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LI RT

ต่อมาเมื่อทรงทราบปัญหาการขาดแคลนอาจารย์ของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพราะเป็นมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในจังหวัดห่างไกลและมีปัญหาเรื่องความปลอดภัย ก็ได้พระราชทานพระเมตตา เสด็จไปทรงสอนวิชาภาษาฝรั่งเศสโดยประทับอยู่ในวิทยาเขตปัตตานี ดังเช่นอาจารย์อื่นๆ ระหว่างที่ทรงงานสอน ได้ทรงร่วมกิจกรรมทางวิชาการหลายด้าน เช่น ทรงเป็นกรรมการสอบชิงทุน ก.พ. ไปศึกษาต่อต่างประเทศ ทรงเป็นประธานออกข้อสอบภาษาฝรั่งเศสในการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ หลังจากปฏิบัติงานด้านการสอนมาจนถึงเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๒๑ ทรงได้รับการโปรดเกล้าฯ พระราชทานตำแหน่ง ศาสตราจารย์พิเศษของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LIART

ด้วยพระปรีชาญาณจากประสบการณ์ที่ทรงงานสอนภาษาฝรั่งเศสมาเป็นระยะเวลาานาน จึงทรงตระหนักถึงปัญหาความต่อเนื่องในการเรียนภาษาฝรั่งเศสระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ทรงริเริ่มก่อตั้งสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การปรับปรุงวิธีการสอนทั้งระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ทรงดำรงตำแหน่งนายกสมาคมฯ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๐ จนถึง พ.ศ. ๒๕๒๔ จากนั้นก็ทรงดำรงตำแหน่งนายกกิตติมศักดิ์สมาคมฯ มาจนถึงปัจจุบัน สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้พระราชทานพระอนุเคราะห์แก่สมาคมฯ ในทุกทาง อาทิ ทรงสนับสนุนการพิมพ์วารสารของสมาคม เพื่อเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ พระราชทานพระนิพนธ์บทความลงวารสาร ทรงส่งเสริมให้สมาชิกครูได้เข้ารับการสัมมนา ศึกษาดูงานและศึกษาต่อ เป็นต้น

รัฐบาลฝรั่งเศสได้ตระหนักถึงพระราชกิจ ที่ได้ทรงปฏิบัติเพื่อความเจริญก้าวหน้าของการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส และฝรั่งเศสศึกษา พระปรีชาสามารถอันเป็นเลิศ และที่ได้ทรงบำเพ็ญพระองค์เป็นแบบอย่างอันดีงาม จึงได้ถวายอิสริยาภรณ์สูงสุดทางด้านศิลปะและอักษรศาสตร์ คือ Croix de Commandeur des Arts et des Lettres เพื่อเฉลิมพระเกียรติ เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๒๒ ต่อจากนั้น เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ก็ได้ทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญ Victor Hugo อันเป็นเครื่องหมายเชิดชูเกียรติด้านอักษรศาสตร์ และเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ รัฐบาลฝรั่งเศสตระหนักถึงพระกรณียกิจที่ได้ทรงสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสอย่างต่อเนื่อง จึงถวายอิสริยาภรณ์สูงสุดอีกสาขาหนึ่ง คือ Croix de Commandeur de l' Ordre National du merite

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LIIRT

พระราชกรณียกิจ

ด้านการศึกษา

การสร้างโรงเรียนและทุนการศึกษา

พระกรณียกิจในด้านการศึกษาโดยเฉพาะในการสร้างโรงเรียนและการให้ทุนการศึกษานั้น สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้โดยเสด็จฯ สมเด็จพระบรมราชชนนีในท้องถิ่นทุรกันดารและชายแดน เพื่อทรงเยี่ยมและพระราชทานสิ่งของแก่นักเรียนและราษฎรในจังหวัดต่าง ๆ นอกจากนี้ยังได้พระราชทานเงินทุนสำหรับสร้างโรงเรียนหลายแห่งและทุนการศึกษาสำหรับนักเรียน เช่น โรงเรียนกัลยาณีวัฒนา ๑ ที่ตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นโรงเรียนในเขตตำรวจตระเวนชายแดน เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ โรงเรียนนราวัตตนา ในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้พระราชทานเงินทุนสำหรับก่อสร้างโรงเรียนให้กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน เขต ๓ และกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๑ อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินการก่อสร้างโรงเรียน ณ บ้านโคกรัก ตำบลโคกรกแก้ว อำเภอโนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์ และได้พระราชทานนามว่า “โรงเรียนนราวัตตนา” และทรงรับไว้ในพระอุปถัมภ์

นอกจากนี้ยังได้พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์สร้างโรงเรียนกัลยาณีวัฒนา ๒ ที่จังหวัดหนองคาย โรงเรียนเฉลิมราษฎรบำรุงที่จังหวัดเลย เป็นต้น

การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

สมเด็จฯ เจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงมีพระวิริยะอุตสาหะมั่นคงในการส่งเสริมการศึกษาของเด็ก ทรงตระหนักในความสำคัญอันเป็นพื้นฐานของการศึกษาชั้นสูงต่อไป

เมื่อมูลนิธิสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (ส.ส.อ.ท.) ในพระอุปถัมภ์ฯ ได้ดำเนินงานโครงการศิลปะประดิษฐ์ และสื่อการสอน

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณีวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LI RT

โดยเชิญชวนให้สมาชิก ส.ส.อ.ท. และผู้สนใจได้มาช่วยกันคิดค้นแบบสื่อ
การเรียนการสอน เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาของเด็กระดับประถม
และก่อนวัยเรียน ในลักษณะเกมช่วยการเรียนรู้และเสริมทักษะ และจัด
พิมพ์หนังสือคู่มือ วิธีสร้างสื่อการสอน คณะกรรมการมูลนิธิ ส.ส.อ.ท. ได้
นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายองค์อุปถัมภ์ทอดพระเนตร ทรงมีพระกรุณา
พระราชทานแนะนำข้อความควรแก้ไขปรับปรุงแก่ผู้คิดแบบเกมสื่อการ
สอน และทรงสนพระหฤทัยนำชุดสื่อการสอนเสริมทักษะภาษาไทย คือ
เกมไปโรงเรียน เกมบัตรอักษร ๓ หมู่ และเกมต่อบัตรภาพอักษรไปสาธิต
และทดลองแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนถิ่นทุรกันดาร และ
โรงเรียนของตำรวจตระเวนชายแดน ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระ
ศรีนครินทราบรมราชชนนี

สงเสด็จผู้สวรสวรสวรสว ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LIRT

การส่งเสริมการศึกษาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์โครงการโอลิมปิก โครงการโอลิมปิกวิชาการหรือที่ UNESCO เรียกว่า International Science and Mathematical Olympiad (IMSO) เป็นการแข่งขันความสามารถทางปัญญาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ระหว่างเยาวชนในระดับมัธยมศึกษาจากนานาประเทศทั่วโลก โดยมีจุดประสงค์เพื่อเสาะแสวงหาเยาวชนผู้มีอัจฉริยะทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์จากทั่วโลก ให้ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเยาวชนจากนานาประเทศ มี ๕ สาขาวิชา คือ คณิตศาสตร์ เคมี คอมพิวเตอร์ ฟิสิกส์ และชีววิทยา

โครงการโอลิมปิกวิชาการได้รับพระกรุณาธิคุณจาก สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ตั้งแต่เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ เป็นต้นมา โดยสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จะเสด็จไปพระราชทานเกียรติบัตรและพระโอวาทแก่นักเรียนที่ผ่านการคัดเลือกเข้าค่ายอบรมเข้ม และผู้ได้รับการคัดเลือกไปแข่งขันโอลิมปิกเป็นประจำทุกปี

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LI RT

สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงมีพระกรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นต่อคณาจารย์ นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องทุกคนในโครงการโอลิมปิกวิชาการ พระราชทานทั้งเงินและกำลังใจ ทรงห่วงใยและติดตามการดำเนินงานของโครงการ พร้อมทั้งได้พระราชทานเงินส่วนพระองค์และเงินจาก “ทุนการกุศลสมเด็จพระเจ้าฯ” จัดตั้งเป็น “กองทุนสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา เพื่อโครงการโอลิมปิกนักวิชาการ” เพื่อนำมาช่วยเหลือ โดยมีนายกสมาคมนักวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย เป็นประธานคณะกรรมการบริหารกองทุน

ด้านการแพทย์และสาธารณสุข

ทุนการกุศลสมเด็จพระเจ้าฯ

ก่อนสมเด็จพระบรมราชชนนีเสด็จสวรรคต สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงดำรงตำแหน่งรองประธานทุนการกุศลสมเด็จพระเจ้าฯ แต่ก็ทรงงานเป็นส่วนใหญ่อยู่แล้ว ภายหลังสมเด็จพระบรมราชชนนีเสด็จสวรรคต สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ก็ยังทรงเป็นรองประธานทุนการกุศลสมเด็จพระเจ้าฯ ต่อไป โดยไม่มีประธาน เช่นเดียวกัน สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงดำรงตำแหน่งประธานกิตติมศักดิ์ของมูลนิธิ พอ.สว. และประธานของศิริราชมูลนิธิ สืบแทนสมเด็จพระบรมราชชนนี

นอกเหนือจากองค์การการกุศลและมูลนิธิต่าง ๆ แล้ว สมาคมและองค์กรวิชาการทางการแพทย์และทางสาธารณสุข ได้รับพระกรุณาธิคุณจาก สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรงพระกรุณาเสด็จเป็นประธานเปิดการประชุมวิชาการทั้งระดับประเทศ ระดับภาคพื้นเอเชีย และระดับนานาชาติ และองค์ประธานในกิจกรรมทางการแพทย์และการสาธารณสุขมากมาย

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LIART

มูลนิธิโรคหัวใจในพระอุปถัมภ์

มูลนิธิเด็กโรคหัวใจในพระอุปถัมภ์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงรับไว้ในพระอุปถัมภ์ เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๗ ซึ่งด้วยพระบารมีและพระเมตตาที่ได้พระราชทานข้อแนะนำต่าง ๆ ตลอดจนพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ และเงินจากกองทุนการกุศลสมเด็จพระเจ้าแม่มูลนิธิเด็กโรคหัวใจ ๙ อย่างสม่ำเสมอ ทำให้กิจกรรมของ “มูลนิธิเด็กโรคหัวใจในพระอุปถัมภ์ของ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์” เจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว สามารถช่วยเหลือผู้ป่วยเด็กโรคหัวใจที่ยากจน ให้เข้ามารับการตรวจรักษาในโรงพยาบาลที่มีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญได้อย่างกว้างขวาง โดยให้การ

สงเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LIIRT

อนุเคราะห์เปลี่ยนลิ้นหัวใจเทียม ให้เครื่องกระตุ้นหัวใจ ให้อุปกรณ์ เครื่องช่วยการเต้นของหัวใจ ช่วยการรักษาโดยใช้ Balloon Catheter ให้อุปกรณ์อื่น ๆ ที่ใช้ในการผ่าตัด ตลอดจนการให้การรักษาทาง การผ่าตัดโดยไม่ใส่วัสดุเทียมทำให้คุณภาพชีวิตของเด็กที่ป่วยด้วยโรคหัวใจ กลับคืนมาอย่างน่าประทับใจ เป็นที่ชื่นชมยินดีปรีดาของครอบครัว อย่างยิ่ง

มูลนิธิขาเทียมในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

กำเนิดขึ้นด้วยพระราชดำริของสมเด็จพระบรมราชชนนีร่วมกับ สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ในการที่จะ สงเคราะห์ผู้พิการขาขาดที่ยากไร้ให้มี “ขาเทียม” ทดแทนด้วยพระเมตตา พระมหากรุณาธิคุณและพระกรุณาธิคุณของทั้งสองพระองค์ที่จะช่วย เหลือผู้พิการขาขาด ซึ่งเมื่อทรงพบว่า นายแพทย์เทิดชัย ชิวะเกต จาก คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สามารถประดิษฐ์ขาเทียม จากขยะพลาสติกและวัสดุในประเทศไทย โดยมีต้นทุนการผลิตเพียงขาละ

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LIIRT

๓๐๐ บาท ทรงเห็นเป็นโอกาสดีที่ผู้พิการชาชาติที่ยากจนจะได้มีโอกาสใส่
ขา สมเด็จพระบรมราชชนนี จึงพระราชทานเงินจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท
และสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พระราชทาน
เงินจำนวน ๗๕๐,๐๐๐ บาท เป็นทุนจดทะเบียน “มูลนิธิขาเทียมใน
สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี” เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๕
โดยสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงเป็นประธานกิตติมศักดิ์
และสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
ทรงเป็นประธาน ซึ่งภายหลัง เมื่อสมเด็จพระบรมราชชนนีสวรรคตแล้ว
สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จึง
ทรงเป็นประธานกิตติมศักดิ์

มูลนิธิขาเทียม ในสมเด็จพระบรมราชชนนี มีวัตถุประสงค์
หลักคือ จัดทำขาเทียมให้แก่ผู้ป่วยยากจนทุกเชื้อชาติ ศาสนา โดยไม่คิด
มูลค่า รวมทั้งฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ให้สามารถทำ
ขาเทียมตามแบบของมูลนิธิได้ ตลอดจนค้นคว้า วิจัยพัฒนาคุณภาพ
ของขาเทียมด้วย

โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ ในพระอุปถัมภ์

สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรง
ทราบว่าได้เด็กออทิสติก ได้รับการตรวจรักษาดูแลโดยโรงพยาบาลยุว
ประสาทไวทโยปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ ทรงพระเมตตาที่จะช่วย
เหลือเด็กออทิสติกตามแต่จะทรงช่วยได้ จึงโปรดให้ ศาสตราจารย์
แพทย์หญิงเพ็ญแข ลิ้มศิลา ผู้อำนวยการโรงพยาบาลยุวประสาท
ไวทโยปถัมภ์ และคณะแพทย์พยาบาล เข้าเฝ้าฯ เพื่อกราบทูลถวาย
รายงานเกี่ยวกับเรื่องเด็กออทิสติกอย่างละเอียด ทั้งยังทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้นำเด็กออทิสติกเข้าเฝ้าฯ ทรงซักถามและพระราชทาน
ข้อแนะนำ รวมทั้งทรงรับเป็นองค์อุปถัมภ์ของโรงพยาบาลยุวประสาท
ไวทโยปถัมภ์และมูลนิธิเพื่อโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ด้วย

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LIERT

ด้วยพระเมตตาคุณแห่งสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เด็กออทิสติกและโรคออทิซึม เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย เด็กออทิสติกได้รับการดูแลรักษากว่า ๑๐ แห่งทั่วประเทศ ได้รับการรักษาอย่างเหมาะสมและต่อเนื่องให้ดีขึ้น จนสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติและอยู่ในสังคมได้ หลายคนสามารถเรียนต่อจนได้ปริญญาจากมหาวิทยาลัยและสถาบันอาชีวศึกษาได้ ดำเนินชีวิตด้วยตนเองได้

มูลนิธิหม่อมเจ้าหญิง บุญจิราธร (ชุมพล) จุฑาธุช

เป็นอีกมูลนิธิหนึ่งที่ สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเป็นประธาน ตั้งขึ้นตามพระประสงค์ของหม่อมเจ้าหญิงบุญจิราธร จุฑาธุช เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อให้ทุนการศึกษาและรางวัลแก่นักศึกษาแพทย์ นักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ด้วยพระเมตตา

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LIIRT

ที่จะทรงส่งเสริมการผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์และการสาธารณสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรที่มาจากการปฏิบัติงานในต่างจังหวัด โดยสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงรับเป็นประธานการประชุมพิจารณาคัดเลือกทุนการศึกษาและรางวัล พิธีมอบทุนรางวัลครั้งแรกประทานโดย หม่อมเจ้าหญิงบุญจิราธร ฯ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๒ ณ โรงพยาบาลสมิติเวช ต่อจากนั้นพระราชทานโดยสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์เป็นประจำทุกปี นับถึงปัจจุบันมีผู้ได้รับทุนการศึกษาและรางวัลหลายร้อยราย นับเป็น “แม่หลวงของพยาบาล” ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขโดยแท้

มูลนิธิช่วยการสาธารณสุขชุมชน ในพระอุปถัมภ์

ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อสนับสนุนกิจการของสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ในการดูแลสุขภาพของประชาชนทั่วเขตกรุงเทพมหานคร สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงรับไว้ในพระอุปถัมภ์ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๖ ด้วยพิจารณาว่ามูลนิธิช่วยการสาธารณสุขชุมชนมีบทบาท

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LI RT

สำคัญในการช่วยเหลือดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยเฉพาะของเด็กเล็กในแหล่งเสื่อมโทรม ทรงห่วงใยในสวัสดิภาพของเด็กและครอบครัวชุมชนแออัด ทรงใส่พระทัยในปัญหาสุขภาพ อนามัย ยาเสพติด และโรคเอดส์ ได้เสด็จเยี่ยมชุมชนแออัดหลายแห่ง พระราชทานความช่วยเหลือนันทนาการ รวมทั้งโปรดให้มูลนิธิช่วยการสาธารณสุขชุมชนสนับสนุน สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร จัดตั้งศูนย์สุขภาพชุมชน (Mini Health Center) ให้ทั่วทุกแห่ง แห่งใดจัดตั้งไม่ได้ ก็ให้จัดตั้งตู้ยาชุมชนแทน นับถึง พ.ศ. ๒๕๔๑ กรุงเทพมหานคร มีศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๐ แห่ง ศูนย์สุขภาพชุมชน ๒๗๐ แห่ง ตู้ยาชุมชน ๒๐๐ แห่ง

มูลนิธิถันยรักษ์ ในพระอุปถัมภ์

จัดตั้งเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ สมเด็จพระบรมราชชนนีได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานเงินจากทุนการกุศลสมเด็จพระย่า จำนวน ๑๒ ล้านบาท เป็นทุนเริ่มก่อตั้งมูลนิธิถันยรักษ์ ฯ โดยทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ และประธานกิตติมศักดิ์ และ สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเป็นประธาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและการตรวจโรคมะเร็งเต้านม โดยจัดตั้งศูนย์ถันยรักษ์ขึ้นที่โรงพยาบาลศิริราช เพื่อเป็นสถานที่ให้บริการตรวจวินิจฉัยโรคเต้านมที่ครบวงจร โดยมีเครื่องมือแพทย์ที่ทันสมัยที่สามารถตรวจเอกซเรย์เต้านม ที่สามารถช่วยให้การเจาะชิ้นเนื้อมาวิเคราะห์ได้แม่นยำ เทียบตรง และเจ็บปวดน้อย ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายเป็นเครื่องแรกของประเทศไทย

นอกจากนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานเงินจากทุนการกุศลสมเด็จพระย่าแก่มูลนิธิถันยรักษ์ อีกจำนวน ๒ ล้านบาท เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ เพื่อเป็นเงินทุนซื้อเครื่องแมมโมแกรมแบบดิจิตอลซิสเต็ม และเป็นทุนสำหรับกิจการทั่วไปของมูลนิธิถันยรักษ์ ฯ ต่อไปด้วย เป็นพระกรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม เป็นอย่างยิ่ง

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LIERT

มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ขณะที่สมเด็จพระบรมราชชนนีเสด็จแปรพระราชฐานและประทับแรม ณ พระตำหนักภูพิงศ์ราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ ได้ทรงทราบด้วยพระเนตรพระกรรณถึงความเป็นอยู่ที่แร้นแค้นขัดสนในเรื่องอาหารการกิน ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เมื่อยามเจ็บไข้ของตำรวจตระเวนชายแดนและราษฎรทั่วไปที่อยู่ในท้องถิ่นทุรกันดารเรื่อยมา จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้ง “หน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี” ใช้ชื่อย่อว่า “พอ.สว.” ขึ้นเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๒ โดยเชิญชวนนายแพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร และพยาบาลเข้ามาเป็นอาสาสมัคร เป็นหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ในพระองค์เดินทางไปทำการรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วยในหมู่บ้านที่ห่างไกลทุรกันดาร ต่อมาได้พัฒนาและเจริญก้าวหน้ามาตามลำดับจนมี พอ.สว. ประจำจังหวัดรวม ๕๐ จังหวัดทั่วประเทศ และเพิ่มภารกิจมากขึ้น จากการเป็นหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ก็มี “แพทย์ทางอากาศ” หรือ “แพทย์ทางวิทยุ” ช่วยรักษาทางวิทยุ ช่วยนำผู้ป่วยบางประเภทมารักษายังโรงพยาบาลจังหวัดหรือในกรุงเทพฯ ฯ พร้อมทั้ง

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LIART

ออกคำรักษาพยาบาลให้ด้วย เป็นต้น และในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดทะเบียนเป็น “มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี” (มูลนิธิ พอ.สว.) เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ โดยทรงเป็นองค์ประธานกิตติมศักดิ์ด้วย

จวบจนเมื่อสมเด็จพระบรมราชชนนีเสด็จสวรรคต สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จึงทรงเป็นองค์ประธานกิตติมศักดิ์ กล่าวได้ว่า สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงรับเป็นประธานกิตติมศักดิ์ของมูลนิธิ พอ.สว. ไม่ใช่เป็นเพียง “พระราชมรดก” แต่ทรงเห็นแก่สุขภาพอนามัย ความเป็นอยู่ ตลอดจนการศึกษาและการพัฒนา “คน” ของประชาชนคนไทย ซึ่งอยู่ในถิ่นทุรกันดาร

ด้านการสังคมสงเคราะห์

สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงสนพระหฤทัยในสวัสดิภาพของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง ได้โดยเสด็จสมเด็จพระบรมราชชนนีทรงเยี่ยมและพระราชทานพระอนุเคราะห์แก่ราษฎรผู้ยากไร้ในท้องถิ่นทุรกันดารมาตลอด ทรงศึกษาและสังเกตความเป็นอยู่ของราษฎร ทรงสอบถามปัญหา ทรงแนะนำให้ราษฎรรู้จักปฏิบัติตน ดูแลตนเองให้ถูกต้องเพื่อให้มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ป้องกันโรคภัยไข้เจ็บที่จะเกิดขึ้นได้ ทรงมีพระประสงค์ที่จะให้เด็กด้อยโอกาสได้มีการพัฒนาทั้งร่างกายและจิตใจ มีการศึกษาที่เหมาะสมกับวัย ด้วยทรงเห็นว่ามี ความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของประชากรไม่เพียงแต่ประชาชนในดินแดนที่ห่างไกลเท่านั้นที่พระราชทานพระเมตตา ความเป็นอยู่ของประชาชนในเมืองก็ทรงมีความสนพระหฤทัย ทรงตระหนักถึงปัญหาชุมชนแออัด จึงทรงเสด็จเยี่ยมชุมชนแออัดหลายแห่งในกรุงเทพมหานครเป็นการส่วนพระองค์ เช่น ชุมชนคลองเตย ชุมชนวัด

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LIART

พระยายัง ชุมชนย่านสวนลุมพินี ชุมชนกองขยะซอยอ่อนนุช และ
ชุมชนเพชรเกษม ๑๐๔ เป็นต้น

อีกทั้งยังทรงสนพระหฤทัยในปัญหาเด็กเล็กในชุมชนแออัด
ทรงอ่านพบประกาศหาทุนของมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมจากหนังสือพิมพ์ ใน
พ.ศ. ๒๕๒๖ จึงโปรดให้เลขานุการในพระองค์ฯ ติดต่อสอบถามความ
เป็นมาของมูลนิธิฯ แล้วพระราชทานทุนทรัพย์จากทุนการกุศลสมเด็จพระเจ้า
และทุนทรัพย์ส่วนพระองค์ ให้มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมจัดตั้งเป็น “กองทุน
นมและอาหารเสริม” และ “กองทุนงบฉุกเฉิน” เพื่อช่วยเหลือเด็ก
ที่ยากไร้ในชุมชนแออัดให้พ้นสภาวะขาดสารอาหารและช่วยเหลือ
ชาวบ้านที่ประสบอัคคีภัย อุบัติภัย และภัยจากเคมี

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LIIRT

ต่อมาทรงรับมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมไว้ในพระอุปถัมภ์ เนื่องในโอกาสที่มูลนิธิก่อตั้งมาครบ ๑๐ ปี ทรงมีรับสั่งแก่คณะกรรมการ มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ ว่า “การเริ่มต้นที่ดีของชีวิตเด็กนั้น เป็นสิ่งสำคัญที่สุด เด็กควรมีการพัฒนาพร้อมกันทุกด้าน แต่ด้านสุขภาพอนามัยควรทำก่อนเพราะสำคัญมาก”

มูลนิธิ

องค์ประธานกิตติมศักดิ์

- * มูลนิธิสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
- * มูลนิธิชาเทียมในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
- * มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในพระบรมราชูปถัมภ์
- * มูลนิธิแพथ์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

องค์นายกิตติมศักดิ์

- * สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย
- * สมาคมคลังปัญญาอาวูโสแห่งประเทศไทย
- * สมาคมฝรั่งเศสเชียงใหม่
- * สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์

องค์ประธาน

- * มูลนิธิโรคไตแห่งประเทศไทย
- * มูลนิธิหม่อมเจ้าหญิงบุญจิราธร (ชুমพล) จุฑาธุช
- * กองทุนสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เพื่อพัฒนาการพยาบาล
- * มูลนิธิถันยรักษ์
- * ศิริราชมูลนิธิ

สงเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LIERT

รองประธาน

ทุนการกุศลสมเด็จพระเจ้า

องค์อุปถัมภ์

- * มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัม
- * มูลนิธิเด็กโรคหัวใจ
- * มูลนิธิช่วยการสาธารณสุข
- * มูลนิธิส่งเสริมสวัสดิภาพสตรีและเยาวชน
- * มูลนิธิสตรีอุดมศึกษา
- * ราชนิมูลนิธิ
- * กองทุนสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี
- * ศูนย์เนื้อเยื่อชีวภาพกรุงเทพ ฯ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
- * สมาคมปราบวัณโรคเชียงใหม่
- * ศูนย์เด็กอ่อนก่อนวัยเรียน ณ ศูนย์รังสิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- * กองทุน “หม่อมเจ้าฟ้า”
- * โรงเรียนวรนารีเฉลิม จังหวัดสงขลา
- * สมาคมพยาบาลสาธารณสุขไทย
- * มูลนิธิโลกสีเขียว
- * มูลนิธิเพื่อโรงพยาบาลราชานุกูล
- * สมาคมศิลปศาสตร์ ธรรมศาสตร์
- * มูลนิธิสงเคราะห์เด็กพิการทางสมองและปัญญา
- * สมาคมนักเรียนเก่าสวิสส์
- * โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์
- * มูลนิธิโรงพยาบาลเวชศาสตร์เขตร้อน
- * มูลนิธิโรงเรียนนนทบุรีวิทยาจังหวัดนนทบุรี

สงเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LIRT

- * มูลนิธิกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
- * มูลนิธิชีวิตพัฒนา
- * สมาคมครูผู้สอนภาษาอังกฤษแห่งประเทศไทย
- * มูลนิธิกาญจนนิกะกจังหวัดน่าน
- * มหาวิทยาลัยนิวัฒนา
- * มูลนิธิพัฒนาเยาวสตรีภาคเหนือ
- * มูลนิธิโรงพยาบาลเลิดสิน
- * สโมสรโรตารีกรุงเทพ - บางลำพู
- * พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีถ่ายภาพ
- * นาฏยศาลาหุ่นละครเล็ก (โจหลุยส์)

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจอันทรงคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติเป็นอเนกประการ ทรงมีน้ำพระทัยเสียสละ

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LIRT

สูงส่งต่อพสกนิกร ทรงเกื้อกูลอุปถัมภ์งานในหลายด้านอย่างต่อเนื่องมา โดยตลอด ทั้งงานที่ทรงรับสืบทอดจากสมเด็จพระบรมราชชนนีและงานที่ทรงสนพระทัยด้วยพระองค์เอง ดังจะเห็นจากหน่วยงานจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นมูลนิธิ กองทุน หรือโครงการต่าง ๆ ที่ทรงรับเป็นองค์อุปถัมภ์ จึงนับได้ว่าทรงเป็นพระบรมวงศ์ที่พสกนิกรชาวไทยเทิดทูนไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้เสด็จประทับรักษาพระอาการประชวร ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ โรงพยาบาลศิริราชพยาบาล ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๐ พระอาการประชวรได้ทรุดลงตามลำดับ แม้คณะแพทย์ได้ถวายการรักษาอย่างใกล้ชิดจนสุดความสามารถ และได้สิ้นพระชนม์เมื่อเวลา ๐๒.๕๔ นาฬิกา วันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๑ รวมพระชันษา ๘๔ พรรษา

ข้อมูลอ้างอิงจาก www.hrh84yrs.org

ส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย ... สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

LIERT

การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาใน รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ศึกษาเฉพาะกรณีการขัดกัน ระหว่างผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

นางสาวศรีษฐา ดาราคร*

แม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในอดีตจะมีบทบัญญัติห้ามสมาชิกรัฐสภากระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์สาธารณะมานานแล้วก็ตาม แต่จากการศึกษาพบว่า ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับรวมถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ขาดกลไกสำคัญอันจะช่วยให้การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง ทำให้สมาชิกรัฐสภา

* นิตินกร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักนายกรัฐมนตรี, น.บ.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, น.ม.(กฎหมายมหาชน) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LIIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

สามารถอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายสร้างอิทธิพลในตำแหน่งหน้าที่และอาศัยตำแหน่งหน้าที่ในฐานะที่เป็นสมาชิกรัฐสภาเรียกร้องผลประโยชน์โดยมิชอบให้แก่ตนเองและพวกพ้อง ด้วยวิธีการกระทำตนเสมือนเป็นผู้สนับสนุนให้เกิดการทุจริตเชิงนโยบายหรือการทุจริตแบบใหม่ที่แนบเนียนมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการตรากฎหมายโดยเอื้อประโยชน์พวกพ้องของตนเอง การไม่แก้ไขกฎหมายที่อาจจะส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของธุรกิจครอบครัวของตนเองหรือพวกพ้อง การวางตัวไม่เป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นสมาชิกรัฐสภาในการสรรหาผู้ว่าองค์การอิสระ การเรียกรับสินบนการซื้อขายตำแหน่งกรรมการ การซื้อขายตำแหน่งผู้ว่าองค์การอิสระเป็นต้น ส่งผลให้รัฐสภาซึ่งเป็นองค์กรที่มีศักดิ์ศรีหนึ่งในสามอำนาจขององค์กรหลักในการปกครองประเทศเสื่อมเสียอย่างไม่เคยมีมาก่อน และได้กลายเป็นองค์กรที่มีไว้เพื่อเป็น

“ตลาดกลางสำหรับการแลกเปลี่ยนอำนาจและผลประโยชน์”

สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในระบบรัฐสภาและระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขอย่างยิ่ง กล่าวคือ ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยและเบื่อก่อนายการเลือกตั้ง เพราะเห็นว่า สมาชิกรัฐสภาไม่ได้ทำหน้าที่เป็นผู้แทนราษฎร และประชาชนจะหันมาใช้วิธีการรุนแรงหรือรูปแบบอื่น ๆ ในการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพของตนเองเพื่อตัดสิ้นปัญหาหรือเรียกร้องความสนใจจากรัฐบาล เช่น การเดินขบวนประท้วงตามถนน การปิดถนน เป็นต้น

เมื่อสมาชิกรัฐสภาไม่ได้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบและควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหาร ทำให้ฝ่ายบริหารขาดความระมัดระวังในการใช้อำนาจหรือใช้อำนาจโดยมิชอบในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งผลร้ายที่สุดคือการก่อให้เกิดภาวะวิกฤตการณ์ของประเทศไทยดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ศึกษาเฉพาะกรณี
การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

LIART

จากการศึกษาพบว่า ในอดีตที่ผ่านมา ก่อนปีพุทธศักราช ๒๔๙๑ พัฒนาการของแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ของสมาชิกรัฐสภาไม่ปรากฏรูปแบบหรือการศึกษากฎหมายที่ชัดเจนมากนัก แม้ในประเทศอังกฤษซึ่งเป็นแม่แบบของระบอบประชาธิปไตยของโลกเอง เดิมก็มีแนวความคิดว่าสมาชิกรัฐสภาเป็นบุคคลผู้ทรงเกียรติ เป็นผู้มีความรู้สูง เป็นบุคคลที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐแต่เป็นผู้แทนของประชาชน การบังคับจรรยาบรรณหรือความประพฤติของสมาชิกรัฐสภาจึงเป็นในรูปแบบของธรรมเนียมปฏิบัติของรัฐสภามากกว่าจะมีการบัญญัติกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร

ต่อมาแนวความคิดดังกล่าวก็เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากมีสมาชิกรัฐสภาบางคนอาศัยอำนาจหน้าที่ในตำแหน่งแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวโดยมิชอบ เรียก รับสินบนจากนักธุรกิจและบุคคลอื่นแล้วเกิดเป็นคดีอื้อฉาวขึ้น การกระทำดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบรัฐสภา จึงทำให้เกิดกระแสกดดันจากสังคมให้มีมาตรการใดมาตรการหนึ่งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาละเลยเกียรติภูมิของรัฐสภา และต่อมาเป็นที่มาของการบัญญัติกฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อวางกฎเกณฑ์ควบคุมความประพฤติและวางมาตรฐานการดำเนินชีวิตสาธารณะของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองขึ้นเป็นแนวทางแห่งจรรยาบรรณของสมาชิกรัฐสภา และสิ่งนี้ได้กลายเป็นจุดเปลี่ยนแนวความคิดทางกฎหมายซึ่งแต่เดิมไม่เคยมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาเพราะคิดว่าสมาชิกรัฐสภาเป็นตำแหน่งอันทรงเกียรติ มาเป็นความคิดที่ว่า สมาชิกรัฐสภาอยู่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐซึ่งจำเป็นต้องดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่สังคมและเป็นบุคคลสาธารณะที่สังคมคาดหวังและได้รับความไว้วางใจให้ทำหน้าที่ดำรงไว้ซึ่งความเชื่อมั่นในรัฐเช่นเดียวกับกับคณะรัฐมนตรี จึงจำเป็นต้องมีมาตรฐานทางจริยธรรมสูงกว่าปัจเจกชนธรรมดา

การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ศึกษาเฉพาะกรณี
การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

LIIRT

ที่มาของทฤษฎีว่าด้วยการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับ ผลประโยชน์สาธารณะของผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะ

ทฤษฎีนี้มีวิวัฒนาการมาจากแนวความคิดสำคัญดังนี้คือ

ประการที่หนึ่ง มาจากแนวความคิดที่ว่ารากฐานของรัฐสมัยใหม่จะแยกคนซึ่งเป็นผู้ปกครองออกจากรัฐที่เป็นสถาบัน ซึ่งแนวความคิดนี้ต้องการให้ผู้ปกครองรัฐมีสองสถานะคือ สถานะที่หนึ่งอยู่ในฐานะส่วนตัว โดยการกระทำใดที่เข้าไปในฐานะส่วนตัว การกระทำนั้นไม่ผูกพันรัฐ สถานะที่สองอยู่ในฐานะตำแหน่งหน้าที่ของผู้ปกครองรัฐ ผู้ปกครองรัฐย่อมมีภาระหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติแทนรัฐและใช้อำนาจรัฐเหนือบุคคลทั่วไปได้

ประการที่สอง มาจากแนวความคิดเรื่องบทบาทและหน้าที่แห่งความเชื่อถือและไว้วางใจของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะ แนวความคิดนี้คือ เมื่อผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะมีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบและต้องดำรงตนให้เป็นทีไว้วางใจของประชาชน ดังนั้นจึงเป็นผู้ที่จำเป็นต้องมีมาตรฐานจริยธรรมที่สูงกว่าบุคคลธรรมดาทั่วไป

ประการที่สาม มาจากแนวความคิดของความถูกต้องตามกฎหมายของการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งแนวความคิดนี้ กฎหมายจะเป็นผู้กำหนดบทบาทสำคัญในการวางมาตรฐานในการควบคุมไม่ให้คนในสังคมแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวมากเกินไปจนไปก้าวก่ายหรือละเมิดสิทธิเสรีภาพในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวของบุคคลอื่น โดยหลักการดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของคนในสังคมนั้น และในขณะเดียวกันก็ต้องป้องกันไม่ให้ผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะใช้อำนาจที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวด้วย

วัตถุประสงค์ของการควบคุมการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะคือเพื่อลดทอนอิทธิพลอันไม่ถูกต้องของ

การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ศึกษาเฉพาะกรณี

การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

LIART

ผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะที่อาจจะใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวและเพื่อป้องกันเรื่องการทุจริตเชิงนโยบายสำหรับประเทศไทย อิทธิพลของแนวความคิดดังกล่าวข้างต้นปรากฏครั้งแรกอยู่ในรัฐธรรมนูญของไทย กล่าวคือ หลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นต้นมาประเทศไทยได้รับเอาแนวความคิดการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมาใช้ ซึ่งแนวความคิดนี้เป็นแนวความคิดที่ได้แฝงทฤษฎีมาด้วยการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์สาธารณะของผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะไว้ด้วย ปรากฏหลักฐานครั้งแรกในการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ ซึ่งกำหนดห้ามสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับตำแหน่งหรือหน้าที่ใดจากรัฐ หน่วยราชการของรัฐหรือหน่วยงานใด ๆ ที่อยู่ในบังคับบัญชาของรัฐโดยมีประโยชน์ตอบแทน หรือดำรงอยู่ซึ่งตำแหน่งเช่นว่านั้น ทั้งนี้ นอกจากตำแหน่งรัฐมนตรีหรือข้าราชการการเมืองอื่นหรือตำแหน่งที่รัฐมนตรีต้องดำรงโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือตำแหน่งที่รัฐสภาวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้แต่งตั้ง หรือตำแหน่ง หรือหน้าที่เป็นผู้สอนในมหาวิทยาลัยหรือสถานศึกษาชั้นอุดมศึกษาอื่น^๑

สมาชิกวุฒิสภาจะต้องไม่เป็นผู้จัดการ กรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทนหรือลูกจ้างของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รัฐหรือหน่วยราชการของรัฐเป็นผู้ลงทุนหรือถือหุ้นมากกว่าร้อยละห้าสิบของทุนหรือจำนวนหุ้นทั้งสิ้น^๒ รวมถึงการห้ามรับสัมปทานจากรัฐหรือหน่วยราชการของรัฐหรือคงไว้ซึ่งสัมปทานนั้นหรือเป็นคู่สัญญากับรัฐ หรือหน่วยราชการของรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ไม่ว่าโดยตรงหรือโดย

^๑ มาตรา ๔๐ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒

^๒ มาตรา ๔๐ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒

ทางอ้อม” และสมาชิกรัฐสภาต้องไม่รับเงินหรือผลประโยชน์ใด ๆ จาก รัฐหรือหน่วยราชการของรัฐเป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากที่รัฐหรือหน่วย ราชการของรัฐปฏิบัติกับบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานตามปกติและ นอกเหนือจากเงินหรือประโยชน์ที่พึงได้รับในฐานะเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาผู้แทนหรือในฐานะที่ได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ดำรงได้ โดยไม่ต้องห้ามตามมาตรานี้

มีข้อยกเว้นคือ กรณีที่จะไม่นำบทบัญญัติข้างต้นมาให้บังคับ หากสมาชิกรัฐสภาได้รับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญหรือเงินปีพระบรม วงศานุวงศ์หรือเงินอื่นใดที่ต้องจ่ายตามข้อผูกพันซึ่งมีระบุให้จ่ายในงบ ประมาณแผ่นดินประจำปี หรือเป็นกรณีที่สมาชิกรัฐสภาหรือดำรงอยู่ ซึ่งตำแหน่งกรรมการหรือกรรมการที่มีประโยชน์ตอบแทนตามอัตราที่ กำหนดโดยกฎหมายหรือโดยพระราชกฤษฎีกา^๕

เนื้อหาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒ นั้น นอกจากจะมีแนวความคิดเกี่ยวกับการป้องกัน การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์สาธารณะ ยังสอดคล้องกันกับทฤษฎีการแบ่งแยกอำนาจของมองเตสกีเออ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ฝ่ายนิติบัญญัติเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร และ ไม่ตกอยู่ภายใต้อาณัติของฝ่ายบริหาร เพราะหากไม่มีข้อห้ามดังกล่าวไว้ ฝ่ายบริหารอาจจะมีอิทธิพลต่อความคิดและสิทธิในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นอิสระในการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน การเปิด อภิปรายไม่ไว้วางใจหรือการตั้งกระทู้ถามการทำงานต่าง ๆ ของฝ่าย บริหารให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับต่อ ๆ มา ก็ได้มี การนำเนื้อหาของสาระดังกล่าวข้างต้นบัญญัติไว้เป็นลำดับ ปรากฏใน

^๕ มาตรา ๘๐ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒

^๕ มาตรา ๘๐ วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๕ พุทธศักราช ๒๕๓๔) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

แนวความคิดและพัฒนาการของกฎหมายในการป้องกันการขัดกันของผลประโยชน์ของสมาชิกรัฐสภาในต่างประเทศนั้น มีความก้าวหน้ากว่าของประเทศไทยมาก โดยแต่ละประเทศก็มีรูปแบบและลักษณะของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ที่น้อยแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการกำหนดมาตรฐานของแต่ละประเทศ จากการศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศอังกฤษ แคนาดาและสหรัฐอเมริกากับประเทศไทยแล้วพบว่ารูปแบบและลักษณะของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ของสมาชิกรัฐสภาที่คล้ายกันคือ การใช้อิทธิพลส่วนตัว การใช้ข้อมูลลับ การห้ามทำงานในลักษณะที่ให้ผลขัดต่อสถานภาพความเป็นสมาชิกรัฐสภาและการรับสินบน

การใช้อิทธิพลส่วนตัว (The use of influence)^๕

สมาชิกรัฐสภาอาจอาศัยความได้เปรียบทางสังคมของการเป็นบุคคลที่เป็นที่รู้จักแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวจากการรู้จักผู้มีอำนาจฝ่ายบริหารหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยวิธีการใช้อิทธิพลของตนเอง โน้มน้าวหรือจูงใจให้ผู้มีอำนาจฝ่ายบริหารหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐยอม

^๕ คริชฐา ดาราคร. "ปัญหาการบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ศึกษาเฉพาะกรณีการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์สาธารณะ". (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท นิติศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๑๐

ตกลงทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง หรือให้สัมปทานของหน่วยงานของรัฐแก่บริษัทของตนเองหรือบริษัทหรือกิจการใด ๆ ที่ตนเองหรือพวกพ้องเป็นเจ้าของ หรือเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หรืออาจจะใช้สถานภาพความเป็นสมาชิกรัฐสภาเข้าไปก้าวกายหรือแทรกแซงการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบให้แก่ตนเองหรือพวกพ้อง ยกตัวอย่างเช่น สมาชิกรัฐสภาอาจจะโน้มน้าวใจให้เจ้าหน้าที่ของรัฐของหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง ตัดสินใจเลือกโครงการก่อสร้างสถานที่ราชการหรือตัดสินใจเลือกบริษัทใดบริษัทหนึ่งเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ โดยตนเองหรือครอบครัว หรือพวกพ้องเป็นผู้ถือหุ้นหรือเป็นเจ้าของบริษัท เพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ทางการเงินหรือ ผลประโยชน์ในรูปแบบอื่น ๆ เป็นต้น การกระทำดังกล่าวของสมาชิกรัฐสภาถือได้ว่าเป็นการใช้อิทธิพลส่วนตัวเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว และเป็นการกระทำที่เท่ากับเป็นการคุกคามหรือครอบงำความเป็นอิสระในการใช้อำนาจดุลยพินิจของผู้มีอำนาจฝ่ายบริหารหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ควรจะต้องตัดสินใจหรือพิจารณาเรื่องใด ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อผลประโยชน์สาธารณะ การป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์จึงเป็นการควบคุมการกระทำของสมาชิกรัฐสภามีให้แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวโดยมิชอบนั่นเอง

การใช้ข้อมูลลับ (The use of confidential information)^๖

สมาชิกรัฐสภามีบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งคือการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร ผ่านกลไกการทำงานของคณะกรรมการธิการต่าง ๆ ของรัฐสภา การยื่นอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล การตั้ง

^๖ อ่างแล้ว,เชิงอรรถที่ ๕, หน้า ๑๑๒

ญาติหรือกระทุ้งตามการทำงานของฝ่ายบริหาร เป็นต้น

ในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นสมาชิกรัฐสภาจะทำให้ทราบถึงข้อมูลลับต่าง ๆ ของรัฐ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมในหลายด้าน โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นกรรมาธิการในคณะกรรมาธิการต่าง ๆ นั้น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ให้อำนาจกับสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมาธิการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิก ตั้งเป็นคณะกรรมาธิการวิสามัญ เพื่อกระทำการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา แล้วรายงานต่อสภา มติตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญดังกล่าวต้องระบุกิจการหรือเรื่องให้ชัดเจนและไม่ซ้ำหรือซ้อนกัน

คณะกรรมาธิการตามวรรคหนึ่งมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ และให้คำสั่งเรียกดังกล่าวมีผลบังคับตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่คำสั่งเรียกเช่นนั้นมิให้ใช้บังคับกับผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ในกระบวนการวิธีพิจารณาพิพากษาอรรถคดีหรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมีให้ใช้บังคับกับผู้ตรวจการแผ่นดินหรือกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยตรงในแต่ละองค์กรตามรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ หรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคสองเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้ประธานคณะกรรมาธิการแจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบและมีคำสั่งให้บุคคลนั้นดำเนินการตามวรรคสอง เว้นแต่เป็นกรณีที่เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือ

การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ศึกษาเฉพาะกรณี
การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

LIART

ประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ให้ถือว่าเป็นเหตุยกเว้นการปฏิบัติตาม
วรรคสอง

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๐ นั้น ให้คุ้มครองถึงบุคคล
ผู้กระทำหน้าที่ตามมาตรานี้ด้วย

กรรมวิธีการสามัญซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของ
จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่ม
พรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ตามมาตรา ๑๓๔ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดอัตราส่วน
ตามวรรคห้า^๓

นอกจากนี้ ในการที่วุฒิสภาจะพิจารณาให้บุคคลดำรง
ตำแหน่งใดตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้วุฒิสภาแต่งตั้ง
คณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติความประพฤติ
และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรง
ตำแหน่งนั้น รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็น
แล้วรายงานต่อวุฒิสภาเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป

การดำเนินการของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็น
ไปตามวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา^๔

อาศัยอำนาจของรัฐธรรมนูญตามที่กล่าวมาข้างต้น สมาชิก
รัฐสภาจึงมีอำนาจในการเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใด
มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่อง

^๓ มาตรา ๑๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

^๔ มาตรา ๑๒๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ และให้คำสั่งเรียกดังกล่าวมีผลบังคับตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้น อาจเป็นไปได้ว่าสมาชิกรัฐสภา อาจจะนำข้อมูลลับซึ่งมาจากเจ้าหน้าที่ หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ อันเป็นผลที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นกรรมวาณิชกรมาใช้ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวก็ได้ ยกตัวอย่างเช่น อาจนำข้อมูลลับที่ได้มาจากการตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทุจริตจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐแห่งหนึ่งมาใช้เป็นอำนาจต่อรองทางการเมืองกับฝ่ายบริหารหรือเจ้าหน้าที่ระดับสูงที่ทุจริต เพื่อเรียกร้อยทรัพย์สินหรือประโยชน์ใด ๆ โดยมีชอบหรือเพื่อเป็นข้อแลกเปลี่ยนในการแสวงหาผลประโยชน์ให้กับเครือญาติหรือพวกพ้องของตนเอง เป็นต้น การกระทำดังกล่าวถือได้ว่าเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์สาธารณะ เพราะสมาชิกรัฐสภามีหน้าที่ในการคุ้มครองผลประโยชน์สาธารณะ ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินและตรวจสอบการทุจริต แต่มิได้ทำหน้าที่ดังกล่าว และยังนำอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมาใช้เป็นประโยชน์แก่ตนเองโดยมิชอบอีกด้วย

การห้ามทำงานในลักษณะที่ให้ผลขัดต่อสภานภาพลความเป็นสมาชิก รัฐสภา^๔

สมาชิกรัฐสภาอยู่ในฐานะเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย มีภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐธรรมนูญในการดำเนินงานด้านนิติบัญญัติและการคุ้มครองประโยชน์ของรัฐ และเป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้ตัดสินใจในนามของประชาชนเกี่ยวกับ

^๔ อ่างแล้ว,เชิงอรรถที่ ๕,หน้า ๑๑๖

การกำหนดนโยบายสาธารณะ เมื่อสมาชิกรัฐสภาอยู่ในสถานะที่เป็นตัวแทนของประชาชนจึงต้องปฏิบัติหน้าที่ให้สมกับเป็นผู้แทนปวงชนการทำงานในลักษณะที่ให้ผลขัดต่อการดำรงตำแหน่งหรือสถานภาพความเป็นสมาชิกรัฐสภาจึงเป็นข้อห้ามอีกประการหนึ่งของการป้องกันไม่ให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์สาธารณะ กล่าวคือ ในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ แทนประชาชนนั้น เพื่อให้สมาชิกรัฐสภายึดประโยชน์สาธารณะเป็นเป้าหมายสำคัญในการทำงานหลักความเป็นกลางหรือการไม่มีส่วนได้เสียจะเป็นหลักการสำคัญที่จะทำให้สมาชิกรัฐสภาสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม เพราะหากสมาชิกรัฐสภาบุคคลใดมีผลประโยชน์ส่วนตัวหรือมีส่วนได้เสียในเรื่องใดแล้ว ก็มีแนวโน้มว่าสมาชิกรัฐสภาบุคคลนั้นอาจจะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวหรืองานของตนเองมากกว่างานของรัฐ ดังนั้น เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นว่าผู้แทนของตนจะทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีข้อห้ามสมาชิกรัฐสภาทำงานในลักษณะที่ให้ผลขัดต่อสถานภาพความเป็นสมาชิกรัฐสภาไว้ เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกรัฐสภาอย่างมีเกียรติศักดิ์และเป็นที่ยอมรับไว้วางใจแก่ประชาชน ซึ่งในกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ของรัฐสภา ประเทศอังกฤษจะกำหนดให้สมาชิกรัฐสภาต้องแจ้งตำแหน่งที่ได้รับและอาชีพอื่นที่สมาชิกรัฐสภาคดำรงตำแหน่งนอกเหนือจากการเป็นสมาชิกรัฐสภา (ตำแหน่งเช่นว่านั้นไม่ใช่ตำแหน่งที่ได้รับการยกเว้นโดยกฎหมาย) และเป็นตำแหน่งที่สมาชิกรัฐสภาได้รับหรือมีผลประโยชน์ทางการเงินจากการดำรงตำแหน่งนั้น เช่น ถ้าเป็นที่ปรึกษาของบริษัทก็ต้องระบุว่าเป็นที่ปรึกษาบริษัทเกี่ยวกับด้านใด (ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย, ที่ปรึกษาทางการเงิน, ที่ปรึกษาด้านการบริหารจัดการ ฯลฯ)

การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ศึกษาเฉพาะกรณี
การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

LIART

การรับสินบน^{๑๐}

การรับสินบนเป็นการกระทำที่บุคคลหนึ่งเสนอผลประโยชน์ทางการเงินหรือผลประโยชน์อื่น ๆ เพื่อจูงใจให้สมาชิกรัฐสภายอมกระทำการบางอย่างหรือไม่กระทำการบางอย่างอันอาจจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นสมาชิกรัฐสภาเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ที่บุคคลนั้นจะได้รับจากการกระทำนั้น ๆ ของสมาชิกรัฐสภายกตัวอย่างเช่น มีบุคคลหนึ่งเสนอว่าจะให้ของขวัญหรือของกำนัลแก่สมาชิกรัฐสภาเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนให้สมาชิกรัฐสภาตัดสินใจเลือกตนเป็นผู้นำในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญหรืออาจจะเป็นการขอให้แก้ไขร่างกฎหมายในชั้นการพิจารณาให้เอื้อประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้อง เป็นต้น

กลไกทางกฎหมายหรือมาตรการทางกฎหมายที่ต่างประเทศใช้ในการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ของสมาชิกรัฐสภา

กลไกกฎหมายที่ประเทศอังกฤษ แคนาดาและสหรัฐอเมริกาใช้เป็นกลไกในการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์นั้นต่างก็ใช้กลไกกฎหมายที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ การกำหนดให้สมาชิกรัฐสภาต้องลงทะเบียนผลประโยชน์ (Registration of interests) และการเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินต่อสาธารณชน (Declaration of interests) อันเป็นกลไกที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการเฝ้าระวังจากสาธารณชนว่าสมาชิกรัฐสภาในฐานะที่เป็นตัวแทนของตนไม่ได้กระทำการใดที่ไม่เหมาะสมและเป็นการหลีกเลี่ยงปัญหาการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์สาธารณะของสมาชิกรัฐสภาในระดับเริ่มแรก อีกทั้งเป็นการทำให้สมาชิกรัฐสภาตระหนักถึงขอบเขตของกิจกรรม

^{๑๐} อ่างแล้ว,เชิงอรรถที่ ๕,หน้า ๑๑๗

และการกระทำต่าง ๆ ของตนเอง ซึ่งวิธีการดังกล่าวเสมือนเป็นการ “ล้างมือตัวเองให้สะอาด” ก่อนจะทำหน้าที่ในฐานะที่เป็น “สมาชิก รัฐสภา” ได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีของการเป็นผู้แทนประชาชน ซึ่ง การจะรักษาเกียรติยศและศักดิ์ศรีดังกล่าวจำเป็นจะต้องเป็นบุคคลที่มี จริยธรรมสูงประกอบด้วย ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีกลไกต่างๆ และมาตรการ บังคับทางกฎหมายเพื่อให้กฎเกณฑ์เช่นว่านั้นที่บัญญัติไว้ในหมวดที่ว่า ด้วยการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์อันเป็นกฎเกณฑ์สำคัญ ที่จัดว่าเป็น “มาตรฐานจริยธรรมขั้นสูง” ของผู้ดำรงตำแหน่ง สาธารณะจะต้องปฏิบัติตามความสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกฎหมายยังได้กำหนดมาตรการในการลงโทษในกรณีที่ว่าฝ่าฝืนไว้ด้วย กันหลายประการ เช่น การจำคุก ปรับ การพ้นสภาพจากการเป็น สมาชิกรัฐสภา การห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นระยะเวลา ๕ ปี การพักงาน ไล่ออก การไม่ให้เข้าร่วมในการประชุมสภา เป็นต้น ซึ่ง ความร้ายแรงของการบทลงโทษจะขึ้นอยู่กับลักษณะและความร้ายแรง ของการกระทำของการขัดกันแห่งผลประโยชน์เป็นสำคัญ

ลักษณะของผลประโยชน์ที่ได้รับ อาจแบ่งได้ ๒ กรณี คือ

๑. ผลประโยชน์ทางการเงินหรือมีมูลค่าทางการเงิน เช่น เงินเดือน เงินประจำตำแหน่งค่าธรรมเนียม ค่าตอบแทน การจ่ายภาษีแทน เครื่องเพชร หุ่น ที่ดิน ฯลฯ

๒. ผลประโยชน์ในลักษณะของรูปแบบอื่น ๆ เช่น สิทธิ พิเศษในการใช้รถยนต์ เครื่องบิน การได้รับสัมปทาน หรือการเป็นคู่ สัญญากับรัฐหรือหน่วยงานของรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน การเลี้ยงรับรอง ตัวชมภาพยนตร์ ตัวชมการแข่งขันกีฬา สิทธิเรียกร้องใน สัญญากู้เงิน การปลดหนี้ ฯลฯ เป็นต้น

มีข้อสังเกตว่า ในกฎหมายต่างประเทศจะกำหนดชัดเจนว่า ผลประโยชน์ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นผลประโยชน์ที่มีมูลค่าเท่าใด เมื่อคิด

การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ศึกษาเฉพาะกรณี การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

LIART

สัดส่วนเป็นก็เปอร์เซ็นต์ของเงินเดือนที่ได้รับของสมาชิกรัฐสภา จึงจะเข้าข่ายต้องแจ้งให้มีการลงทะเลเบียนผลประโยชน์ หรือต้องเปิดเผยทรัพย์สินให้สาธารณชนทราบ หรือถ้าเป็นกรณีที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ว่าผลประโยชน์ดังกล่าวนั้นจัดเป็นผลประโยชน์ที่ต้องมีการเปิดเผยหรือไม่ ก็จะมีหลักการพิจารณา คือ ผลประโยชน์ที่ได้รับนั้นอาจจะทำให้บุคคลอื่นมีเหตุอันควรสงสัยว่าการได้รับผลประโยชน์นั้นจะมีอิทธิพลต่อการกระทำ การอภิปราย การลงคะแนนเสียงในรัฐสภาหรือจะส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจใด ๆ ในฐานะที่เป็นสมาชิกรัฐสภา กฎหมายก็จะบัญญัติให้สมาชิกรัฐสภาจะต้องลงทะเลเบียนผลประโยชน์หรือเปิดเผยทรัพย์สินให้สาธารณชนทราบ

โครงสร้างทางกฎหมายที่เกี่ยวกับประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาในประเทศไทย

สำหรับโครงสร้างของกฎหมายที่เกี่ยวกับประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาในประเทศไทยในประเด็นที่เกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์สาธารณะประกอบด้วย ส่วนที่หนึ่งมาจากหลักการที่ได้มีการบัญญัติไว้โดยตรงในรัฐธรรมนูญ ส่วนที่สองปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ ส่วนที่สามปรากฏอยู่ในประมวลจริยธรรมของแต่ละสภาซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่มีการบังคับใช้ในขณะนั้น และจัดทำในรูปแบบของข้อบังคับการประชุม ยกตัวอย่างเช่น หมวด ๙ ประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมการ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ.๒๕๔๑ (ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๓๕ มาตรา ๑๕๕ มาตรา ๑๕๗ มาตรา ๑๕๘ มาตรา ๑๘๘ มาตรา ๑๙๑ และมาตรา ๓๑๖ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐) ประมวล

การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ศึกษาเฉพาะกรณี
การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

LIART

จริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๕ (ตราขึ้นโดย
 อาศัยอำนาจตามความมาตรา ๑๙๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 พ.ศ.๒๕๔๐ ประกอบข้อ ๑๖๑ ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ.๒๕๔๔)
 ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ
 กรรมาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๒ (ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจในมาตรา ๑๙๑ ของ
 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ประกอบข้อ ๑๓๒
 ทวิของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่ม
 เติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.๒๕๔๑) ข้อบังคับว่า
 ด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาแห่งชาติและกรรมาธิการ
 พ.ศ. ๒๕๕๐ (อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๙ วรรคสองของ
 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙
 ประกอบข้อ ๑๖๗ ของข้อบังคับการประชุมสมาชิกรัฐสภาแห่งชาติ
 พ.ศ.๒๕๔๙ และส่วนที่สี่ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา ความ
 ผิดเกี่ยวกับการปกครอง หมวด ๑ ความผิดต่อเจ้าพนักงาน และหมวด ๒
 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

จากการศึกษาระบบกฎหมายไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพบว่า
 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับตั้งแต่อดีตจนถึง
 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และกฎหมาย
 อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่เคยปรากฏมาตรการทางกฎหมายหรือบทบัญญัติใด
 ที่มีสภาพบังคับให้สมาชิกรัฐสภาต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินต่อสาธารณ
 ชนมาก่อน และนับตั้งแต่มีการประกาศใช้ประมวลจริยธรรมของ
 สมาชิกวุฒิสภาเป็นต้นมา คณะกรรมการจริยธรรมของรัฐสภาไม่เคยนำ
 มาตรการในการลงโทษที่ปรากฏอยู่ในประมวลจริยธรรมมาบังคับใช้เลย
 แม้แต่ครั้งเดียว อีกทั้งการกำหนดโทษในการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมก็
 เป็นใช้มาตรการการลงโทษทางสังคม กล่าวคือ ในกรณีที่มีสมาชิก
 รัฐสภาผู้ใดฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม คณะกรรมการจริยธรรมมีอำนาจที่

การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ศึกษาเฉพาะกรณี
 การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

LIERT

จะพิจารณาลงโทษสมาชิกหรือกรรมการผู้นั้นโดยการดักเตือน ตำหนิหรือประณามให้เป็นที่ประจักษ์ ส่งผลให้การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาในประเด็นที่เกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์สาธารณะไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง

เป็นที่น่ายินดีเป็นอย่างยิ่งว่า ในการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ฉบับปัจจุบัน คณะกรรมาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญได้เห็นความสำคัญของปัญหาในการแก้ไขประเด็นดังกล่าวข้างต้น จึงได้แก้ไขบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญให้กลไกการบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ

๑. มีการแบ่งหมวดว่าด้วยการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์สาธารณะเป็นการเฉพาะทำให้ง่ายแก่การพิจารณา (มาตรา ๒๖๕ ถึงมาตรา ๒๖๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐)

๒ ทำให้กลไกในการบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภามีความชัดเจนและจริงจังมากยิ่งขึ้น ดังนี้คือ

๒.๑ การกำหนดให้สมาชิกรัฐสภาต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินต่อสาธารณชน (มาตรา ๒๖๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐)^{๑๑}

^{๑๑} มาตรา ๒๖๑ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า

“บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ให้เปิดเผยให้สาธารณชนทราบโดยเร็วแต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว บัญชีของผู้ดำรงตำแหน่งอื่นจะเปิดเผยได้ต่อเมื่อการเปิดเผยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาพิพากษาคดีหรือการวินิจฉัยชี้ขาด และได้รับการร้องขอจากศาลหรือผู้มีส่วนได้เสียหรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน”

การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ศึกษาเฉพาะกรณี
การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

LIERT

๒.๒ การกำหนดหน้าที่ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้ติดตามการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เสนอแนะหรือให้คำแนะนำในการจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรม รวมทั้งมีหน้าที่รายงานการกระทำที่มีการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมให้ผู้รับผิดชอบในการบังคับการให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม และในกรณีที่การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมมีลักษณะร้ายแรงหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการดำเนินการของผู้รับผิดชอบจะไม่เป็นไปด้วยความเป็นธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินจะไต่สวนและเปิดเผยผลการไต่สวนต่อสาธารณะก็ได้ (มาตรา ๒๔๔ (๒) มาตรา ๒๗๙ และมาตรา ๒๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐)^{๑๒}

๒.๓ การกำหนดหน้าที่ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำกับดูแลคุณธรรมและจริยธรรมของ

^{๑๒} มาตรา ๒๔๔ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า

“ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๒) ดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๒๗๙ วรรคสาม และมาตรา ๒๕๐“

มาตรา ๒๗๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า

“มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น

มาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง จะต้องมีกลไกและระบบในการดำเนินงาน เพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดขั้นตอนการลงโทษตามความร้ายแรงแห่งการกระทำ

การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ศึกษาเฉพาะกรณี
การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

LIART

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (มาตรา ๒๕๐ (๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐)^{๓๓}

การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรายงานต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือสภาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในสำงแต่กรณี และหากเป็นการกระทำผิดร้ายแรงให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาดำเนินการ โดยให้ถือเป็นเหตุที่จะถูกถอดถอนจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๗๐

การพิจารณา สรรหา กลั่นกรอง หรือแต่งตั้งบุคคลใด เข้าสู่อำนาจที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้อำนาจรัฐ รวมทั้งการโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน และการลงโทษบุคคลนั้นจะต้องเป็นไปตามระบบคุณธรรมและคำนึงถึงพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลดังกล่าวด้วย”

มาตรา ๒๕๐ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า

“เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหมวดนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่เสนอแนะหรือให้คำแนะนำในการจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมตามมาตรา ๒๗๙ วรรคหนึ่ง และส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีจิตสำนึกในด้านจริยธรรม รวมทั้งมีหน้าที่รายงานการกระทำที่มีการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม เพื่อให้ผู้ที่รับผิดชอบในการบังคับการให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมดำเนินการบังคับการให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมตามมาตรา ๒๗๙ วรรคสาม”

มาตรา ๒๕๐ วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า

“ในกรณีที่การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมมีลักษณะร้ายแรง หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการดำเนินการของผู้รับผิดชอบจะไม่เป็นไปด้วยความเป็นธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินจะไต่สวนและเปิดเผยการไต่สวนต่อสาธารณะก็ได้”

^{๓๓} มาตรา ๒๕๐ (๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า

“คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๕) กำกับดูแลคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง”

การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ศึกษาเฉพาะกรณี
การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

LIIRT

แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะได้มีการแก้ไขกลไกในการบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาให้มีความชัดเจนและจริงจังมากกว่าที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แล้วก็ตาม ดังกล่าวข้างต้น แต่ผู้เขียนมีความเห็นว่า มีประเด็นพิจารณาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบังคับใช้ประมวลจริยธรรมหลายประเด็นซึ่งควรให้ความสำคัญดังนี้

ประการที่หนึ่ง เรื่องอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กร

ในการจัดทำประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะต้องมีความชัดเจนเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรตรวจสอบภายนอกตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้แก่ผู้ตรวจการแผ่นดินกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกับองค์กรตรวจสอบภายในรัฐสภาเอง ซึ่งได้แก่คณะกรรมการจริยธรรมของรัฐสภาว่าจะมีขอบเขตอำนาจมากหรือน้อยเพียงใด และหากเป็นกรณีที่เป็นกรณักรกระทำคามผิดร้ายแรง ก็อาจจะผิดทั้งจริยธรรมและผิดกฎหมายอาญาด้วย เช่น การเรียกรับสินบน เป็นต้น จึงควรมีการกำหนดอำนาจการใช้ดุลยพินิจของแต่ละองค์กรที่เกี่ยวข้องในการพิจารณคดีตามระดับความร้ายแรงของกระทำคามผิดตามควรแก่กรณี

ประการที่สอง เรื่องความเชื่อมโยงกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดทำประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาจะต้องพิจารณาถึงความเชื่อมโยงระหว่างบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ข้อบังคับการประชุมของรัฐสภา ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภา และประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งจะต้องมีความเชื่อมโยงกันระหว่างองค์กรแต่ละฝ่ายให้มีความชัดเจนและเป็นระบบ เพราะแต่ละองค์กรต่างก็เป็น

การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ศึกษาเฉพาะกรณี
การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

LI RT

ผู้มีอำนาจบังคับใช้ประมวลจริยธรรมให้เป็นไปอย่างจริงจังในทางปฏิบัติ
ในแต่ละระดับ

ประการที่สาม เรื่องเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคดี

ควรมีการตรากฎหมายว่าวิธีพิจารณาคดีและการไต่สวน
สาธารณะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐชั้น รวมถึง
มีการตราระเบียบว่าด้วยการรับเรื่องร้องเรียนและการเปิดเผยข้อมูลให้
สาธารณชนสามารถเข้าดูข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการไต่สวนสาธารณะ
ของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อเป็นหลักประกันความยุติธรรมว่าเมื่อมี
สมาชิกรัฐสภาถูกกล่าวหาว่าไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมแล้ว จะได้
รับการดำเนินการตามกระบวนการพิจารณาโดยไม่เลือกปฏิบัติ รวดเร็ว
ถูกต้องและเป็นธรรม โดยในการวางโครงสร้างของกฎหมายอาจเริ่มต้น
ด้วยการกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทำหน้าที่ดำเนินการไต่สวนเบื้องต้น
สอบสวนข้อเท็จจริงและวินิจฉัยข้อร้องเรียนที่เกี่ยวกับจริยธรรมของ
สมาชิกรัฐสภา หากข้อร้องเรียนดังกล่าวมีมูล ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงจะ
เปิดให้มีการไต่สวนสาธารณะโดยมีคณะกรรมการจริยธรรมของรัฐสภา
ทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกรัฐสภาและทำ
หน้าที่เสนอแนะความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ประกอบการกำหนด
มาตรการการลงโทษ จากนั้นผู้ตรวจการแผ่นดินจึงจะเสนอมาตรการ
การลงโทษที่เหมาะสมกับสมาชิกรัฐสภาผู้ถูกกล่าวหาต่อรัฐสภา เพื่อ
ดำเนินการต่อไป และหากเป็นกรณีที่เป็นการฝ่าฝืนกระทำความผิดร้าย
แรงก็ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
แห่งชาติพิจารณาดำเนินการด้วย

ประการสุดท้าย เรื่องการขยายความข้อห้ามและบท กำหนดโทษ

ควรมีการขยายความเรื่องเกี่ยวกับข้อห้ามในการเรียก รับ
หรือยอมรับของขวัญ ของกำนัล หรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่น ให้มี

การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ศึกษาเฉพาะกรณี
การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

LIIRT

ความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ควรขยายความว่าการเรียกรับ
เช่นว่านั้น มาจากการ **“อันอาจจะเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่”** แล้วมีการ
ให้นิยามความหมายที่ชัดเจนว่าหมายถึงหน้าที่ในกระบวนการพิจารณา
ใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติหรือการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่
เป็นสมาชิกรัฐสภา รวมถึงการกำหนดอัตราขั้นต่ำของมูลค่าของขวัญ
ของกำนัลหรือผลประโยชน์อื่นใดที่สมาชิกรัฐสภาสามารถจะรับได้โดยไม่
ผิดกฎหมายให้ชัดเจนและสอดคล้องกันกับกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และควรมีการให้
นิยามความหมายของคำว่า **“ประโยชน์อื่นใด”** หมายความว่าอะไรบ้าง
ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นด้วย

ส่วนข้อห้ามเกี่ยวกับการห้ามสมาชิกรัฐสภาทำงานใน
ลักษณะที่ผลขัดต่อสถานภาพความเป็นสมาชิกรัฐสภา ก็ควรมีตราเป็น
กฎหมายในลำดับรองโดยให้มีการรวบรวมกฎหมายที่บัญญัติห้ามสมาชิก
รัฐสภาดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ที่กระจัดกระจายอยู่ในพระราชบัญญัติต่าง ๆ
ไว้ในที่เดียวกัน หรือเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบเพื่อให้ง่ายต่อการปฏิบัติ
และการบังคับใช้กฎหมาย และเพื่อให้สมาชิกรัฐสภาทราบว่างาน
ลักษณะใดบ้างที่ไม่ควรดำรงตำแหน่งหรือทำงานในลักษณะนั้น

สำหรับบทลงโทษในกรณีที่ฝ่าฝืนข้อห้ามเรื่องการขัดกัน
ระหว่างผลประโยชน์ ผู้เขียนเห็นว่า ควรเพิ่มมาตรการการลงโทษ
ทางการเงินแทนการลงโทษทางสังคมด้วย เช่น ลงโทษด้วยวิธีการปรับ
หรือตัดเงินเดือน เพราะเป็นมาตรการการลงโทษที่เหมาะสมและเป็น
รูปธรรมมากกว่ามาตรการการลงโทษทางสังคม ซึ่งได้แก่วิธีการตักเตือน
ตำหนิ ประณามให้เป็นที่ประจักษ์ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน

ผู้เขียนเชื่อว่า การแก้ไขประเด็นปัญหาดังกล่าวจะเป็น
เรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งของการปฏิรูปการเมืองไทยให้พัฒนาก้าวหน้า
กว่ารัฐธรรมนูญฉบับปี ๕๐ และเป็นส่วนหนึ่งของการยกระดับ

การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ศึกษาเฉพาะกรณี
การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

LIART

มาตรฐานจริยธรรมของนักการเมืองและการฟื้นฟูความเชื่อมั่นในรัฐให้กลับมาอีกครั้งหนึ่ง บทสรุปของประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาจะเป็นเสมือนการเกิดขึ้นของยุคใหม่ในประวัติศาสตร์ทางการเมืองที่สมาชิกรัฐสภาจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำรงไว้ซึ่งเกียรติยศ ศักดิ์ศรีของรัฐสภาในฐานะที่เป็นสถาบันนิติบัญญัติอันทรงเกียรติ หนึ่งในอำนาจอธิปไตยของระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ศึกษาเฉพาะกรณี
การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

LI RT

บรรณานุกรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๒

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐

ศรีษจุฑา ดวราศร. ปัญหาการบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาตาม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ศึกษาเฉพาะ

กรณีการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์

สาธารณะ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ศึกษาเฉพาะกรณี
การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

LIART

ปัญหาเศรษฐกิจไทย

: ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

ในรอบปีที่ผ่านมา กระบวนการยุติธรรมได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองและเศรษฐกิจอย่างมากกระบวนการยุติธรรมมีบทบาทสำคัญในการยุติปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง และในกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ มีความพยายามดึงศาลเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองมากขึ้น นอกจากนี้ความเป็นกลางหรือไม่เป็นกลางของกระบวนการยุติธรรมกลายเป็นประเด็นอ่อนไหว เพราะถูกนักการเมืองนำไปกล่าวอ้างเพื่อประโยชน์ในทางการเมืองของตนเอง ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจเพราะถูกโจมตีจากนักการเมืองที่สูญเสียอำนาจว่า ประเทศไทยไม่มี “นิติรัฐ” (rule of law)

ปรากฏการณ์นี้สะท้อนถึงความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบของระบบต่าง ๆ เช่นเดียวกับ ระบบเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรหนึ่ง ย่อมกระทบต่ออีกตัวแปรหนึ่ง และส่งผลกระทบต่อกันไปเป็นลูกโซ่ รวมทั้งส่งผลต่อไปยังภาคอื่น ๆ นอกเหนือจากภาคเศรษฐกิจด้วย

ปัญหาเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมเช่นเดียวกัน แม้จะดูเหมือนว่า ทั้งสองระบบมีความเกี่ยวข้องกันน้อยมาก

นักวิชาการอาวุโส ศูนย์ศึกษาธุรกิจและรัฐบาล มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด

ปัญหาเศรษฐกิจไทย : ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

แต่ในความเป็นจริงแล้ว เศรษฐกิจและกระบวนการยุติธรรมมีความสัมพันธ์กัน และจะยิ่งมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น เมื่อระบบเศรษฐกิจและสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น

สำหรับบทความนี้แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ ปัญหาและปัจจัยทางเศรษฐกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมอันเนื่องมาจากปัญหาและปัจจัยทางเศรษฐกิจ และข้อเสนอแนะในการรับมือกับผลกระทบดังกล่าว

๑. ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบันที่อาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

ในส่วนนี้ผมจะไม่กล่าวถึงเฉพาะปัญหาทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่จะกล่าวถึงปัจจัยอื่น ๆ ทางเศรษฐกิจด้วย ถึงแม้ว่าปัจจัยดังกล่าวจะไม่ใช่อุปสรรคทางเศรษฐกิจไทยก็ตาม แต่เป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่ออย่างสำคัญต่อกระบวนการยุติธรรม

๑.๑ การชะลอตัวทางเศรษฐกิจ ภาวะเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันและในปีหน้ามีแนวโน้มชะลอตัวลง เนื่องจากการส่งออกที่ชะลอตัว ทั้งนี้ที่ผ่านมามีการส่งออกถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ เห็นได้จากปี ๒๕๔๙ ที่เศรษฐกิจขยายตัวร้อยละ ๕ เป็นผลมาจากการส่งออกที่ขยายตัวถึงร้อยละ ๑๗ ในขณะที่ปัจจัยด้านอื่น ๆ ชะลอตัว

เช่นเดียวกับครึ่งปีแรกของปี ๒๕๕๐ การส่งออกยังเป็นเครื่องยนต์หลักที่ทำให้เศรษฐกิจขยายตัว ขณะที่การใช้จ่ายภาครัฐมีการเบิกจ่ายล่าช้า เพราะไม่มีสภาผู้แทนราษฎรมาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ปี ๒๕๔๙ ทำให้การจัดทำพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี ๒๕๕๐ ช้ากว่าปกติ ส่วนการบริโภคชะลอตัวลงและการลงทุนหดตัว เนื่องจากภาวะการขาดความเชื่อมั่นของประชาชนและนักลงทุน

ปัญหาเศรษฐกิจไทย : ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

LIART

ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มชะลอตัวได้แก่

ก) วิกฤตซับไพร์ม แม้ว่าปัญหาซับไพร์มยังไม่กระทบต่อภาพรวมเศรษฐกิจไทยในปีนี้ และมีแนวโน้มว่าทางการของสหรัฐและสหภาพยุโรป จะสามารถหยุดยั้งความตื่นตระหนกของนักลงทุนต่อปัญหานี้ได้ ถึงกระนั้น ประเทศไทยในปีหน้าจะยังต้องเผชิญความเสี่ยงต่อภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวอย่างแน่นอน ทั้งนี้เพราะปัญหาซับไพร์มจะทำให้เศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มชะลอตัวลง จากการที่สถาบันการเงินในสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และจีน ซึ่งเป็นผู้ลงทุนรายใหญ่ในสหรัฐ จะได้รับผลกระทบจากการขาดทุนหรือผลตอบแทนที่ลดลงจากการลงทุนในตราสารหนี้ที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อบริษัทซับไพร์ม ดังนั้นการบริโภคและการลงทุนในประเทศเหล่านี้จะชะลอตัวลง ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจโลกชะลอตัวลง (ตารางที่ ๑) เศรษฐกิจไทยที่ยังต้องพึ่งพาการส่งออกไปยังในประเทศเหล่านี้รวมกันประมาณร้อยละ ๔๙ ของการส่งออกทั้งหมด^๑ จึงหลีกเลี่ยงจากผลกระทบนี้ไม่ได้

**ตารางที่ ๑ การคาดการณ์การขยายตัวทางเศรษฐกิจปี ๒๕๕๐
ของประเทศคู่ค้าสำคัญ (ร้อยละต่อปี)**

ประเทศ	คาดการณ์เดิม	คาดการณ์ใหม่ (ผลจากซับไพร์ม)	สัดส่วนต่อการส่งออกรวมของไทย
สหรัฐอเมริกา	๒.๒	๒	๑๓
สหภาพยุโรป	๒.๖	๒.๕	๑๔.๗
ญี่ปุ่น	๑.๓	๑.๒	๑๒.๔
จีน	-	ลดลง ๒-๒.๕	๙.๒

^๑ สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์. "สรุปการค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศคู่ค้าสำคัญ ช่วงเดือน มกราคม - พฤษภาคม ๒๕๕๐" กระทรวงพาณิชย์ (๒๕๕๐).

ปัญหาเศรษฐกิจไทย : ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

LIIRT

ข) เงินบาทแข็งค่า นับตั้งแต่ต้นปี ๒๕๔๙ เป็นต้นมา เงินบาทแข็งค่าขึ้นอย่างรวดเร็วเมื่อเทียบกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐจากประมาณ ๔๑ บาทต่อเหรียญสหรัฐ เป็น ๓๓.๒๕ บาทต่อเหรียญสหรัฐ หรือแข็งค่าขึ้นร้อยละ ๒๐ และหากเปรียบเทียบเทียบกับค่าเงินของประเทศในภูมิภาค ค่าเงินบาท ณ วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐ เมื่อเทียบกับสิ้นปี ๒๕๔๙ แข็งค่าขึ้นมากที่สุดเป็นอันดับที่ ๒ โดยแข็งค่าขึ้นร้อยละ ๘.๕๑ รองจากรูปีห์ของอินเดียที่แข็งค่าขึ้นร้อยละ ๙.๖๖

ผลกระทบจากการที่ค่าเงินบาทแข็งค่า ผู้ส่งออกที่ได้รับผลกระทบ ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนการใช้วัตถุดิบในประเทศมาก แต่มีการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกในสัดส่วนค่อนข้างสูง ดังนั้นเมื่อค่าเงินแข็งค่าขึ้น จึงไม่ได้รับประโยชน์จากการนำเข้าปัจจัยการผลิตในราคาต่ำลง แต่กลับต้องส่งออกสินค้าในราคาต่ำลง ด้วยเหตุนี้ ผู้ส่งออกจำนวนมากจึงต้องชะลอคำสั่งซื้อ เพราะไม่สามารถส่งสินค้าในราคาที่ลูกค้าต้องการได้

แนวโน้มค่าเงินบาทมีแนวโน้มแข็งค่าขึ้นอีก เมื่อธนาคารกลางสหรัฐลดอัตราดอกเบี้ยลงที่ร้อยละ ๐.๕ ทำให้มีการคาดการณ์ว่าเงินลงทุนจะไหลออกจากสหรัฐและไหลเข้ามาในเอเชียอีกระลอกหนึ่ง ทำให้ค่าเงินบาทมีแนวโน้มแข็งค่าขึ้นอีกเมื่อเทียบกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ

ค) น้ำมันขึ้นราคา ราคาน้ำมันดิบในตลาดสหรัฐได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมีการคาดการณ์ว่าภายในปีนี้ราคาน้ำมันดิบอาจจะขึ้นไปแตะ ๘๕ ดอลลาร์ต่อบาเรลล์ ขณะที่บางสำนักเชื่อว่าราคาน้ำมันดิบอาจจะขึ้นไปถึง ๑๐๐ ดอลลาร์ต่อบาเรลล์ ในช่วงฤดูหนาวของประเทศตะวันตก ราคาน้ำมันจึงเป็นปัจจัยเสี่ยงอีกประการหนึ่งที่จะทำให้เศรษฐกิจยิ่งชะลอตัวลง เพราะจะทำให้ต้นทุนการผลิตและการขนส่งเพิ่มขึ้น และทำให้ราคาสินค้าที่สูงขึ้น ซึ่งจะยิ่งทำให้กำลังซื้อของประชาชนลดลง และอาจทำให้อัตราเงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทย

ปัญหาเศรษฐกิจไทย : ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

LIERT

ไม่สามารถลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจได้ นอกจากนี้ราคาน้ำมันที่เพิ่มขึ้น จะทำให้เศรษฐกิจโลกชะลอตัว ซึ่งจะทำให้การส่งออกของไทยชะลอตัวลงด้วย

ง) ปัญหาหนี้ครัวเรือนและหนี้ส่วนบุคคล ปัจจุบันครัวเรือนมีหนี้เพิ่มขึ้นมาก จากผลของนโยบายประชานิยมและการขยายตัวของธุรกิจสินเชื่อที่ไม่ใช่ธนาคาร (Non-bank) ประชาชนมีหนี้เพิ่มขึ้นจาก ๓๑,๓๘๗ บาทต่อครัวเรือน หรือ ๓.๘๐ เท่าของรายได้ในปี ๒๕๓๗ เป็น ๒๐๓,๙๕๐ บาทต่อครัวเรือน หรือ ๗.๑๑ เท่าของรายได้ในปี ๒๕๕๗ เช่นเดียวกับหนี้ส่วนบุคคล (หนี้บัตรเครดิต) ที่มีแนวโน้มกลายเป็นหนี้เสียมากขึ้น^๖ จากการปรับขึ้นอัตราการชำระขั้นต่ำจากร้อยละ ๕ เป็นร้อยละ ๑๐ ของยอดสินเชื่อคงค้าง และการปรับขึ้นเพดานอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตจากร้อยละ ๑๔ เป็นร้อยละ ๒๐ ต่อปี รวมทั้งภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวจะทำให้ความสามารถในการผ่อนชำระหนี้ลดลง ภาวะการชำระหนี้ที่เพิ่มขึ้นเช่นนี้จะเป็นอุปสรรคที่ทำให้กำลังซื้อของประชาชนไม่ฟื้นตัว

๑.๒ การขาดความสามารถในการแข่งขัน จากการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับอีกหลายประเทศทั่วโลก พบว่า สิ่งที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจไทย ได้แก่ การขาดแรงงานที่มีทักษะ การขาดแคลนนวัตกรรม ระดับของความเป็นเมืองต่ำ สัดส่วนของแรงงานนอกระบบมีขนาดใหญ่ และต้นทุนทางการเงินสูง

^๖ “ธุรกิจบัตรเครดิตครึ่งปี ๕๐...ปัญหาที่ต้องระวัง” *ฐานเศรษฐกิจ* (๒๓-๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๐), หน้า ๒๔.

ทั้งนี้ การขาดแรงงานที่มีทักษะและการขาดแคลนนวัตกรรม เป็นอุปสรรคต่อการยกระดับการผลิตไปสู่สินค้าที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และสินค้าที่ผลิตมีมูลค่าเพิ่มสูง รวมทั้งทำให้ผลิตภาพของการผลิตต่ำ ส่วนระดับของความเป็นเมืองต่ำ ทำให้ไม่เกิดความประหยัดเนื่องจากขนาด (economy of scale) เป็นอุปสรรคในการกระจายความรู้และนวัตกรรม และยังทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันภายในประเทศ เนื่องจากมีความต่างของระดับการพัฒนาระหว่างเมืองกับชนบท

เช่นเดียวกับ ภาวะแรงงานนอกระบบมีสัดส่วนสูง ก่อให้เกิด ปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้ เพราะแรงงานมีความเสี่ยง กับความผันผวนของเศรษฐกิจ การว่างงาน การขาดรายได้ และขาด หลักประกัน และสำหรับภาวะที่ต้นทุนทางการเงินสูงที่เกิดจากกลไก ตลาดของภาคการเงินยังทำงานไม่เต็มที่ ทำให้ระบบเศรษฐกิจและภาค ธุรกิจมีต้นทุนสูง

๑.๓ การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ เป็นแนวโน้มที่กำลังดำเนิน ไปและจะเปิดเสรีมากขึ้นในอนาคต อย่างไรก็ตามการเปิดเสรีมีทั้งข้อดี มากมายแต่อาจทำให้เกิดปัญหาตามมาด้วยเช่นกัน อาทิ

ก) **การแข่งขันที่รุนแรง** การเปิดเสรีทางการค้าและการ ลงทุนจะทำให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น และอาจทำให้เกิดความ ขัดแย้งอันเนื่องจากการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมมากขึ้น เช่น การเข้ามา ของธุรกิจข้ามชาติขนาดใหญ่ และการใช้กลยุทธ์ทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม ทำให้ร้านค้าปลีกขนาดเล็กต้องปิดตัวลงจำนวนมาก

ข) **ความเสี่ยงต่อเสถียรภาพและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ** การเปิดเสรีอาจทำให้ความเสี่ยงต่อเสถียรภาพและความมั่นคงทาง เศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้น เพราะเศรษฐกิจไทยและการเงินเชื่อมโยงกับ เศรษฐกิจและการเงินโลกมากขึ้น จึงมีโอกาสได้รับผลกระทบจากความ ผันผวนของเศรษฐกิจโลกมากขึ้น

ปัญหาเศรษฐกิจไทย : ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

LIIRT

ค) **สินค้าและบริการไม่ได้มาตรฐาน** การเปิดเสรีการค้า อาจจะทำให้มาตรฐานการผลิตในประเทศสูงขึ้น เพราะถูกบีบบังคับด้วย มาตรการกีดกันทางการค้าจากประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่ก็อาจทำให้มีความเสี่ยงในการนำเข้าสินค้าและบริการที่ไม่ได้มาตรฐานมากขึ้นด้วย ขณะเดียวกัน ประชาชนจะเรียกร้องและรักษาสีพัตนเองมากขึ้น ทำให้เกิดความขัดแย้งและการฟ้องร้องเกี่ยวกับความเสียหายอันเกิดจาก สินค้าและบริการที่ไม่ได้มาตรฐานมากขึ้น

ง) **อาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ** การเปิดเสรีเป็น โอกาสให้เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติได้ง่ายขึ้น เนื่องจาก การเคลื่อนย้ายคน สินค้า เงิน และปัจจัยการผลิตง่ายขึ้น การปกปิด ความผิดและหลบหนีง่ายขึ้น ตัวอย่างอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การ ค้าสินค้าเถื่อน หลบเลี่ยงภาษี การค้าเงินเถื่อน การฟอกเงิน การละเมิด ทรัพย์สินทางปัญญา หลอกหลวงแรงงาน อาชญากรรมหุ้นส่วน/บริษัท การ กระทำผิดเกี่ยวกับบัตรเครดิต เป็นต้น

๑.๔ การขยายตัวของเศรษฐกิจใหม่ การนำเทคโนโลยี ใหม่มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมและธุรกรรมทางเศรษฐกิจมากขึ้น เช่น พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ (e-business) การทำธุรกรรมบนอินเทอร์เน็ต ฯลฯ อาจจะทำให้เกิดอาชญากรรมทาง เศรษฐกิจรูปแบบใหม่มากขึ้น อาทิ การขโมยข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต การปกปิดความผิดของตัวเองโดยใช้ระบบการสื่อสาร การละเมิดลิขสิทธิ์ การฟอกเงิน การก่อวินาศกรรมคอมพิวเตอร์ การหลอกหลวงให้ร่วมทำ ธุรกรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การลักลอบใช้ข้อมูลเพื่อแสวงหาผล ประโยชน์ในทางมิชอบ การใช้คอมพิวเตอร์ในการโอนบัญชีผู้อื่นเป็นของ ตัวเอง เป็นต้น

ปัญหาเศรษฐกิจไทย : ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

LIART

๒. ผลกระทบของปัญหาเศรษฐกิจต่อกระบวนการยุติธรรม

ปัญหาและปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ได้กล่าวข้างต้น จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม ดังนี้

๒.๑ ปริมาณคดีความเพิ่มมากขึ้น

ในภาวะที่เศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มชะลอตัว จะส่งผลทำให้จำนวนคดีความเพิ่มมากขึ้น โดยประเภทคดีที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น ได้แก่

ก) **คดีพาณิชย์:** คดีเกี่ยวกับการกู้ยืม จำนอง ค้ำประกัน เช่าซื้อ บัตรเครดิต ตัวเงิน โดยเฉพาะคดีหนี้บัตรเครดิตจะเพิ่มขึ้นมาก เนื่องจากการขยายสินเชื่อบัตรเครดิต และธุรกิจสินเชื่อที่ไม่ใช่ธนาคาร โดยปราศจากการควบคุม ทำให้มีบัญชีบัตรเครดิตมากขึ้น และมีการกู้เงินผ่านบัตรเครดิตมากขึ้น ภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว และการเปลี่ยนแปลงระเบียบของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยเพิ่มวงเงินชำระคืนต้องงวดมากขึ้น และขยายเพดานอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น จะทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ลดลง และมีความเสี่ยงที่หนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ จะเพิ่มสูงขึ้น

ในอนาคต คดีความเกี่ยวกับเงินกู้ยังมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากการจัดตั้งสถาบันคุ้มครองเงินฝาก โดยคุ้มครองเฉพาะบัญชีเงินฝากที่ไม่เกิน ๑ ล้านบาท จะทำให้การออมเงินในสถาบันการเงินลดลง อาจส่งผลทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมขาดแคลนแหล่งเงินทุน หรือมีต้นทุนทางการเงินสูงขึ้น ทำให้ต้องพึ่งพาเงินทุนนอกระบบที่มีต้นทุนทางการเงินสูง และมีความเสี่ยงที่จะไม่สามารถชำระหนี้ได้สูงมากขึ้น

ข) **คดีล้มละลาย:** นับตั้งแต่ปลายปี ๒๕๔๙ ธุรกิจจำนวนมากเริ่มประสบปัญหาการขาดสภาพคล่อง เนื่องจากปัญหาค่าเงินบาทที่แข็งค่า ทำให้เสียเปรียบประเทศคู่แข่งชั้น โรงงานบางแห่งต้องปิดกิจการ เพราะไม่มีคำสั่งซื้อสินค้า ขณะที่โรงงานอีกส่วนหนึ่งต้องทนรับภาระ

ปัญหาเศรษฐกิจไทย : ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

LIART

ขาดทุนจากการส่งออกสินค้าราคาต่ำลง ดังนั้นแนวโน้มการปิดตัวของสถานประกอบการอาจเพิ่มขึ้น เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว ค่าเงินบาทที่มีแนวโน้มแข็งค่าขึ้นอีก ราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น และการขาดความสามารถในการแข่งขัน ทำให้อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นจะปิดตัวลงมากขึ้นในอนาคต เพราะแข่งขันกับสินค้าจากจีนและเวียดนามไม่ได้

คดีฟ้องล้มละลายอาจเพิ่มจำนวนมากขึ้น ทำให้คดีล้มละลายสะสมเพิ่มมากขึ้น จากเดิมที่มีคดีเข้าสู่การพิจารณาของศาลเป็นจำนวนมากอยู่แล้ว โดยในปี ๒๕๕๒ ที่ศาลล้มละลายกลางเริ่มจัดตั้งมีคดีเข้าสู่ศาล ๑,๓๐๐ คดี แต่ในปี ๒๕๕๔ มีคดีขึ้นสู่ศาลล้มละลายกลางประมาณ ๘,๐๐๐ คดี ขณะที่ต้นปี ๒๕๕๙^๖ จำนวนคดีที่เข้าสู่ศาลล้มละลายกลางประมาณ ๑๐,๐๐๐ คดี โดยส่วนหนึ่งเกิดจากธนาคารเร่งฟ้องลูกหนี้ เพื่อตัดหนี้สูญและลดการตั้งสำรองหนี้สูญ การแก้กฎหมายให้ศาลล้มละลายกลางมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย ทำให้ศาลมีปริมาณงานเพิ่มขึ้น

ค) คดีแรงงาน: ผลสืบเนื่องจากการปิดตัวของสถานประกอบการ จะทำให้เกิดปัญหาการว่างงาน โดยเฉพาะการปิดตัวของอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น ทำให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบมีจำนวนมาก การคาดการณ์ในปี ๒๕๕๑ จะมีตัวเลขผู้ว่างงานเพิ่มขึ้น หากสภาพเศรษฐกิจยังคงชะลอตัว ค่าเงินแข็งค่า และราคาน้ำมันสูงขึ้น ธุรกิจจำนวนมากอาจปิดตัวลงอีก การฟ้องร้องเพื่อเรียกค่าชดเชยจากนายจ้าง เนื่องจากการถูกเลิกจ้างจะเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ในปี ๒๕๕๔ จำนวนข้อหาเข้าสู่ศาลแรงงานมีจำนวน ๑,๒๘๙ คดี และปี ๒๕๕๙ มีจำนวนข้อหาเข้าสู่

^๖ “แผนการลดหนี้คดีล้มละลายล้มแบงก์แห่งฟ้องตะ” โพสต์ TODAY (๑๓ มีนาคม ๒๕๕๙), หน้า B๑๖.

ศาลแรงงาน ๖,๙๘๒ คดี จึงเชื่อได้ว่า ปี ๒๕๕๐ จะมีคดีข้อพิพาท
แรงงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ง) **คดีอาชญากรรม:** อาชญากรรมของเด็กและเยาวชน
นับเป็น ๑ ใน ๒ ประเภทของคดีอาชญากรรม ที่สำนักงานตำรวจแห่ง
ชาติเฝ้าระวัง ทั้งนี้ผลพวงจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้การก่อเหตุ
ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์มากขึ้น ทำให้มีผู้เข้าสู่
การขยายบริการทางเพศเพิ่มมากขึ้น เด็กและเยาวชนจะมีแนวโน้มเป็น
ผู้ก่อคดีมากขึ้น

จ) **คดียาเสพติด:** ปัญหาเศรษฐกิจที่ชะลอตัว ปัญหาหนี้
ครัวเรือน และการว่างงาน อาจทำให้มีผู้เข้าสู่วงจรการค้ายาเสพติดมาก
ขึ้น เพราะเป็นงานที่มีรายได้สูง และไม่ต้องใช้ความรู้สูงขณะที่การ
ปราบปรามยาเสพติดมีความเข้มงวดน้อยลงกว่าก่อน

ฉ) **คดีแรงงานต่างด้าว:** ในปี ๒๕๔๙ มีคนงานต่างด้าวใน
ไทย ๒,๕๓๐,๓๔๖ คน แต่ได้รับอนุญาตเพียง ๘๗๗,๘๖๘ คน (ร้อยละ ๓๕)
และไม่มีใบอนุญาตถึง ๑,๖๕๒,๔๗๘ คน (ร้อยละ ๖๕) คาดว่าแรงงาน
ต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมืองจะเพิ่มขึ้นมากในปีนี้และปีหน้า เนื่องจาก
นายจ้างมีความต้องการแรงงานต่างด้าวเพิ่มมากขึ้น เพราะอุตสาหกรรม
ที่ใช้แรงงานเข้มข้นแข่งขันกับประเทศที่มีค่าแรงต่ำกว่าไม่ได้ ในขณะที่
เดียวกันยังไม่สามารถปรับโครงสร้างเพื่อยกระดับการผลิตสูงขึ้นไปได้
เพราะประเทศไทยขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะ และขาดนวัตกรรม รวมทั้ง
ราคาน้ำมันเพิ่มขึ้นจะทำให้นายจ้างลดต้นทุนโดยหันไปจ้างแรงงาน
ต่างด้าวแทนแรงงานไทย

ปัญหาเศรษฐกิจในประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะปัญหา
เศรษฐกิจและการเมืองในประเทศเมียนมาร์ จะทำให้ประชาชน
เมียนมาร์ลักลอบเข้ามาทำงานในประเทศไทยมากขึ้น ส่งผลทำให้คดี
ที่เกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวจะเพิ่มขึ้น อาทิ คดีลักลอบเข้าเมืองโดย

ปัญหาเศรษฐกิจไทย : ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

LIART

ผิดกฎหมายคดีความความขัดแย้งระหว่างแรงงานไทยกับแรงงานต่างด้าว อาชญากรรมที่แรงงานต่างด้าวเป็นผู้กระทำ และคดีที่คนไทยกระทำต่อแรงงานต่างด้าว

๒.๒ ความซับซ้อนของคดีความมากขึ้น

คดีความทางเศรษฐกิจในอนาคตจะมีความซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากการเปิดเสรี ทำให้ระบบเศรษฐกิจมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกที่ซับซ้อนมากขึ้น การใช้เทคโนโลยีในการทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจมากขึ้น และการขยายตัวของเศรษฐกิจใหม่ที่ใช้ความรู้และนวัตกรรมมากขึ้น

ทิศทางการพิจารณาคดีดังกล่าว รวมทั้งการใช้ข้อมูลและหลักฐานมีแนวโน้มแตกต่างไปจากคดีรูปแบบเดิม เช่นเดียวกับเครื่องมือในการสืบหาข้อมูลและหลักฐานที่จะแตกต่างไปจากคดีรูปแบบเดิมอย่างไรก็ตาม บุคลากรและเครื่องมือในกระบวนการยุติธรรมยังไม่เพียงพอสำหรับการทำคดีเหล่านี้ เพราะบุคลากรไม่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในเรื่องเฉพาะด้านเหล่านี้

ตัวอย่างคดีที่ซับซ้อนมากขึ้น คือ คดีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งประเทศไทยจะถูกกดดันจากประเทศมหาอำนาจให้คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างจริงจัง ทำให้ต้องเข้มงวดและเอาจริงเอาจังกับคดีประเภทนี้มากขึ้น สิ่งที่น่ามาขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญามีความซับซ้อนมากขึ้น ตามความก้าวหน้าล่าสุดทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และมีการรวมกัน (converge) ของเทคโนโลยีต่าง ๆ มากขึ้น

ผู้พิพากษาในคดีทรัพย์สินทางปัญญาจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น แต่ในปัจจุบันการพิจารณาคดีประเภทนี้ ดำเนินการเป็นองค์คณะ โดยมีผู้พิพากษา ๒ คน และผู้พิพากษาสมทบอีก ๑ คน เพราะคดีทรัพย์สินทางปัญญาเป็นเรื่องที่ซับซ้อน ทำให้เกิดความขาดแคลนผู้พิพากษาที่มีความชำนาญในการพิจารณาคดีนี้

ปัญหาเศรษฐกิจไทย : ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

LI RT

สำหรับคดีอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นคดีความตามกฎหมายใหม่ที่ประกาศใช้เมื่อเร็ว ๆ นี้ คดีประเภทนี้จะมีความซับซ้อนมากขึ้น เพราะผู้กระทำผิดมักเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ขณะที่การพัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นไปอย่างรวดเร็ว เช่นความสามารถของคอมพิวเตอร์จะเพิ่มขึ้นสองเท่าทุก ๆ ๑๘ เดือน

ยิ่งไปกว่านั้นแนวโน้มอาชญากรรมคอมพิวเตอร์จะเพิ่มขึ้นในอนาคต บริษัทแมนเท็ค ผู้ให้บริการด้านความปลอดภัยบนอินเทอร์เน็ตที่ใหญ่ที่สุดในโลก เปิดเผยในรายงานประจำปีว่าด้วยการประเมินสถานะอาชญากรรมบนโลกไซเบอร์ในช่วงครึ่งหลังของปี ๒๕๔๘ พบว่ามีอาชญากรรมหลากหลายรูปแบบและเพิ่มสูงขึ้นทุกรูปแบบ เช่น การปล่อยไวรัสเข้าไปฝังตัวในคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นผ่านอินเทอร์เน็ตเพื่อคอยดักเก็บข้อมูลและรหัสผ่านของบัตรเครดิต การหลอกให้ทำธุรกรรมการเงิน (phishing) การส่งไวรัสเข้าไปฝังตัวเพื่อโจมตีเครือข่ายของบริษัทอื่น แล้วทำการชู้กรรโชกทรัพย์สินจากเจ้าของระบบ เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย คดีอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์จะเพิ่มขึ้น เพราะการผ่าน พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ จะกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมของไทย เพราะกระบวนการยุติธรรมยังขาดแคลนผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์ ขาดแคลนเครื่องมือและเทคโนโลยีในการสืบสวนสอบสวน เพราะการใช้ข้อมูลและหลักฐานในคดีนี้จะแตกต่างไปจากคดีทั่วไป

คดีที่มีความซับซ้อนอีกประเภทหนึ่ง คือ ความผิดทางวิชาชีพชั้นสูง เช่น ความเสียหายทางการแพทย์ ความเสียหายทาง

“สถิติอาชญากรรมโลกไซเบอร์พุง มติชนรายวัน (๘ มีนาคม ๒๕๔๙) หน้า ๒๐.

ปัญหาเศรษฐกิจไทย : ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

LIIRT

วิศวกรรม ความเสียหายจากการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารเงินทุนสำรองผิดพลาดจนทำให้ขาดทุน หรือการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจผิดพลาดจนทำให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจมหภาค การพิจารณาความผิดในคดีเหล่านี้ต้องอาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จึงต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ และหลักฐานวิชาการในการพิสูจน์ความจริง

๒.๓ ประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมอาจลดลง

ประสิทธิภาพในการพิจารณาคดีความอาจด้อยลง เนื่องจากปัจจุบันมีจำนวนคดีเข้าสู่ศาลจำนวนมาก และในแต่ละปี มีคดีที่พิจารณาเสร็จสิ้นเป็นสัดส่วนน้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนคดีที่เข้าสู่ศาล ทำให้เกิดคดีค้างสะสมแต่ละปีจำนวนมาก โดยเฉพาะคดียึดทรัพย์และล้มละลาย กรมบังคับคดีรายงานว่า ในปี ๒๕๔๙ มีคดียึดทรัพย์ค้าง ๔๑,๕๔๔ เรื่อง และคดีล้มละลายค้าง ๔๓,๑๗๖ เรื่อง

สาเหตุหลักที่ทำให้มีคดีค้างจำนวนมาก คือ จำนวนบุคลากรที่ไม่สอดคล้องกับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะศาลล้มละลายที่ประสบปัญหาขาดแคลนผู้พิพากษาศาล โดยปี ๒๕๔๒ มีจำนวนผู้พิพากษาต่อจำนวนคดีเท่ากับ ๑ คนต่อ ๑๐๐ คดี แต่ในปี ๒๕๔๔ มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็น ๑ คน ต่อ ๕๓๓ คดี ผู้พิพากษาแต่ละคนจึงมีคดีล้นมือ

ในอนาคต การพิจารณาแต่ละคดีต้องใช้เวลามากขึ้น เนื่องจากคดีความมีความซับซ้อนมากขึ้น ต้องใช้เวลามากในกระบวนการต่าง ๆ และบุคลากรต้องใช้เวลาเรียนรู้กฎหมายและความรู้ใหม่ ๆ เพื่อให้มีความเข้าใจรูปคดีมากขึ้น

๒.๔ แรงแกคตันต่อกระบวนการยุติธรรมจะสูงขึ้น อุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รูปแบบของความผิดที่ซับซ้อน การกระทำผิดมักเป็นขบวนการ ความมีอิทธิพลของ

ปัญหาเศรษฐกิจไทย : ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

LIART

ผู้กระทำผิด ทำให้ตำรวจไม่กล้าดำเนินคดี รวมทั้งข้อจำกัดในการแจ้งความ เพราะบางครั้งความเสียหายเกิดขึ้นในภาพรวม ประชาชนไม่ใช่ผู้เสียหาย เช่น กรณีสรรพากรไม่เก็บภาษีการโอนหุ้นชินคอร์ป ประชาชนไม่สามารถแจ้งความได้เพราะไม่ใช่ผู้เสียหายโดยตรง

ในอนาคตแรงกดดันและความคาดหวังต่อกระบวนการยุติธรรมจะเพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นผลจากแรงกดดันจากต่างประเทศที่ต้องการผลักดันให้ประเทศไทยมีนิติรัฐมากขึ้น มีประสิทธิผลในการบังคับใช้กฎหมายมากขึ้น มีมาตรฐานเดียวกันหรือมาตรฐานสากลในการบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนสอดคล้องกับกฎหมายหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ เพื่อคุ้มครองนักธุรกิจของตนที่ทำการค้าหรือลงทุนในประเทศไทย

อีกส่วนหนึ่งเกิดจากแรงกดดันภายในประเทศที่จะเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากนโยบายของรัฐ หรือผู้ที่ได้รับความเสียหายจากความไม่เป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม การเรียกร้องสิทธิและความเท่าเทียมในการเข้าถึงและได้รับความคุ้มครองจากกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นคนจนหรือรวยการเรียกร้องการมีส่วนร่วม การตรวจสอบและความโปร่งใสในกระบวนการยุติธรรม

แนวโน้มในอนาคต การพิจารณาคดีที่มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจของประเทศ ศาลต้องอธิบายเหตุผลให้ประชาชนเข้าใจและยอมรับได้ ประชาชนจะเรียกร้องการมีส่วนร่วมในการพิจารณาร่างกฎหมาย และเรียกร้องการตรวจสอบการทำงานของตำรวจ รวมทั้งมีแรงกดดันจากความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ มากขึ้น

๒.๕ ต้นทุนของกระบวนการยุติธรรมจะสูงขึ้น

เนื่องจากความซับซ้อนของคดีมากขึ้น จำนวนคดีที่เพิ่มขึ้น ต้นทุนที่สูงขึ้นในการสืบสวนคดีเศรษฐกิจระหว่างประเทศและอาชญากรรมข้ามชาติ แรงกดดันและความคาดหวังต่อกระบวนการยุติธรรมที่สูงขึ้น กระบวนการ

ปัญหาเศรษฐกิจไทย : ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

LIIRT

ยุติธรรมจะต้องใช้งบประมาณเพิ่มขึ้น เพื่อจัดหาบุคลากรให้เพียงพอกับปริมาณงาน การจัดหาเครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาในการสืบสวนสอบสวน การฝึกอบรมให้มีความรู้เกี่ยวกับคดีรูปแบบใหม่ ๆ การจัดจ้างผู้เชี่ยวชาญมาทำงานหรือให้การฝึกอบรมแก่บุคลากร การพัฒนามาตรฐานการยุติธรรมให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ การเปิดให้มีช่องทางและกระบวนการมีส่วนร่วมและตรวจสอบ รวมทั้งการที่ต้องชดเชยความเสียหายจากความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรม และการอุดหนุนแก่คนยากจนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

๓. ข้อเสนอแนะทางรับมือกับผลกระทบและการปรับตัวของกระบวนการยุติธรรม

จากปัญหาและผลกระทบที่กล่าวมาทั้งหมด ผมมีข้อเสนอแนะและแนวทางบางประการเพื่อรับมือกับผลกระทบและการปรับตัวของกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

๓.๑ เน้นการลงทุนด้านบุคลากร การลงทุนด้านหนึ่ง คือ การเพิ่มจำนวนบุคลากรให้เพียงพอกับภาระงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและความรอบคอบในการดำเนินคดี และอีกด้านหนึ่ง คือ การพัฒนาคุณภาพบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ มีสติปัญญาในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งทักษะในการทำงานและมีจิตสำนึกที่ถูกต้องในการปฏิบัติงานในความรับผิดชอบอย่างดี และให้เท่าทันกับอาชญากรและคดีรูปแบบใหม่ ๆ ทั้งนี้ควรมีการจัดฝึกอบรมให้การให้ความรู้แก่บุคลากรในเรื่องเฉพาะด้านอย่างสม่ำเสมอ เช่น ทรัพย์สินทางปัญญา การฟอกเงิน เทคโนโลยีสารสนเทศ ธุรกรรมทางเศรษฐกิจรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น

๓.๒ ร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เนื่องจากบุคลากรและทรัพยากรในกระบวนการยุติธรรมมีจำกัด ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

ปัญหาเศรษฐกิจไทย : ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

LI RT

(ความเชี่ยวชาญ) กระบวนการยุติธรรมจำเป็นต้องร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ อย่างหลากหลาย และร่วมมือกับทั้งในและต่างประเทศ เพื่อระดมทรัพยากรมาใช้ในการสอบสวนและพิจารณาคดีความที่ซับซ้อน รวมทั้งระดมความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้คำปรึกษาเพื่อแสวงหาข้อมูล เบาะแส และหลักฐาน และมาให้ความรู้ใหม่ ๆ ในด้านต่าง ๆ ดังนั้น กระบวนการยุติธรรมควรมีสวนงานที่ทำหน้าที่บริหารเครือข่าย มีการจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายอย่างละเอียด และพัฒนาข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

๓.๓ เพิ่มทางเลือกในกระบวนการยุติธรรม

กระบวนการยุติธรรมควรสร้างทางเลือกที่หลากหลาย ในการยุติคดีความและข้อพิพาทต่าง ๆ และมีรูปแบบการไกล่เกลี่ย การลงโทษ และการคุมประพฤติที่หลากหลาย ตลอดจนกระจายอำนาจการดำเนินคดีบางส่วนให้แก่หน่วยงานที่เชี่ยวชาญเพื่อมิให้ภาระงานกระจุกที่ศาลมากเกินไปอาทิ การพัฒนาระบบอนุญาตไต่สวนการ เนื่องจากแรงกดดันจากการเปิดเสรี ทำให้ประเทศไทยต้องปรับปรุงกระบวนการอนุญาตไต่สวนการให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อให้ได้รับการยอมรับและสร้างความน่าเชื่อถือในสายตาของต่างชาติ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น

๓.๔ พัฒนาการกระบวนการยุติธรรมเชิงเยียวยาแก้ไข

(Restorative Justice)^๔ โดยให้ผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหายได้มาร่วมกันในกระบวนการ เพื่อเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหาย เพื่อให้ผู้กระทำความผิดตระหนักและรับผิดชอบการกระทำของตน เพื่อให้การยุติ

^๔ Australian Institute of Criminology (2004). *AICrime Reduction Matters* <<http://www.aic.gov.au/publication/crm>>; Miers, David (2001). *An International Review of Restorative Justice*. Home Office.; Daly, Kathleen (1999). *Does Punishment have a Place in Restorative Justice?* Griffith University, Australia.

ข้อพิพาทเป็นไปโดยสมานฉันท์บนหลักของการให้อภัย และให้โอกาสในการกลับตัว

๓.๕ ใช้นวัตกรรมในการดำเนินงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การใช้เทคโนโลยีในการพิจารณาคดี เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ในการค้นหาข้อกฎหมาย หรือคำพิพากษาของคดีในอดีต การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปคดีเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น การพิจารณาคดีผ่านวิดีโอคอนเฟอเรนซ์เพื่อลดต้นทุนในการเดินทางของผู้ที่เกี่ยวข้อง การใช้เทคโนโลยีในการทำงานของตำรวจ การกระจายข้อมูลรูปพรรณคนร้ายผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การแจ้งข้อมูลวิธีการฉ้อโกงของมิจฉาชีพเป็นข้อความไปยังโทรศัพท์มือถือเพื่อให้ประชาชนระมัดระวังตัว การอนุญาตให้ใช้คอมพิวเตอร์หรือการบันทึกภาพและเสียงในการลงบันทึกประจำวันแทนเครื่องพิมพ์ดีด เป็นต้น

๓.๖ พัฒนากลไกการชดเชยแก่ผู้เสียหาย หากพิจารณาด้วยแนวคิดเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับต้นทุนการพิสูจน์ความจริง หากกระบวนการยุติธรรมต้องการตัดสินคดีความอย่างไม่มีข้อผิดพลาด (Absolute proof) จะทำให้คนบริสุทธิ์จะมีโอกาสถูกลงโทษน้อย แต่จะมีต้นทุนสูงมากในการพิสูจน์ความจริง และอาจจะลงโทษใครไม่ได้เลย เพราะไม่มีทางพิสูจน์ความจริงได้อย่างสมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้กระบวนการยุติธรรมย่อมมีความผิดพลาดเกิดขึ้นได้เสมอ*

การพิสูจน์ความจริงในกระบวนการยุติธรรม จึงมีมาตรฐานในระดับหนึ่ง (Standard proof) ซึ่งมีต้นทุนต่ำกว่าการพิสูจน์ความจริงแบบสมบูรณ์ แต่มีโอกาสผิดพลาดได้ในระดับหนึ่งซึ่งยอมรับได้ ด้วยเหตุนี้ กระบวนการยุติธรรมควรมีกลไกการชดเชยผู้เสียหาย เพื่อคุ้มครอง

* วีรกร ตรีเศศ “เศรษฐศาสตร์ ช่วยกฎหมายอย่างไร” มติชนสุดสัปดาห์ ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๑๑๓๓ (๖-๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๕).

สิทธิและชดเชยผู้เสียหายจากความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรม และเพื่อเป็นกลไกดึงทรัพยากรจากผู้กระทำผิดมาชดเชยความเสียหาย

นอกจากนี้ ความซับซ้อนของคดีความจะทำให้เกิดความล่าช้าในการพิจารณาคดี ความล่าช้าอาจทำให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจมากขึ้น จึงควรมีการชดเชยกับผู้เสียหายจากความล่าช้าของการพิจารณาคดี รวมทั้งการชดเชยจากความผิดพลาดของการพิจารณาคดีด้วย

๓.๗ พัฒนาการจัดการด้านอุปสงค์ เพื่อการลดการเข้าสู่

กระบวนการยุติธรรม เช่น อำนวยความสะดวกและจูงใจให้เข้าสู่กระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยก่อนเข้าสู่ศาล การเพิ่มต้นทุนการทำความผิด การให้ความรู้กับประชาชน เพื่อป้องกันสังคมไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงจิตใจคนผิดให้เป็นคนดี รวมทั้งการผลักดันนโยบายของหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อลดการกระทำผิด เช่น การจัดระบบสวัสดิการสังคมที่ครอบคลุมทุกคน เพื่อให้คนยากจนและคนดกงานได้รับการดูแล การพัฒนาระบบการศึกษาและครอบครัว โดยเน้นการพัฒนาคุณธรรมในเด็กและเยาวชน เป็นต้น

๓.๘ เพิ่มความเป็นอิสระและการตรวจสอบ กระบวนการ

ยุติธรรมต้องเป็นอิสระมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันต้องถูกตรวจสอบและถ่วงดุลมากขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมไม่ควรอยู่ภายใต้อำนาจของฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะหน่วยงานที่เป็นต้นทางของกระบวนการยุติธรรม (ตำรวจ) เพราะผู้มีอำนาจในรัฐบาลอาจสามารถใช้อำนาจในการหลีกเลี่ยงกฎหมายและแทรกแซงกระบวนการยุติธรรมได้ ระบบตำรวจควรได้รับการปฏิรูปให้หน่วยงานด้านการ

“ ลัก กอแสงเรื่อง “ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูป กระบวนการยุติธรรม (๒)” ThaiNGO.org (๒๕๔๙).

ปัญหาเศรษฐกิจไทย : ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

LIERT

สืบสวนสอบสวนเป็นอิสระจากการเมือง โดยอาจให้มีตำรวจที่เป็นพนักงานสอบสวนเป็นวิชาชีพอิสระและมีค่าตอบแทนสูง” การเพิ่มกลไกการตรวจสอบกันเอง เช่น อัยการและศาลอาจจะมีอำนาจในการสืบสวนด้วย เพื่อตรวจสอบการทำงานของตำรวจ ไม่ใช่มีหน้าที่พิจารณาลำนวนแต่อย่างเดียว” การจัดระบบประเมินผลการทำงาน เช่น เก็บสถิติประเมินผลการทำงาน การตรวจสอบจากภายนอกโดยสร้างกลไกการตรวจสอบจากภาคสังคม” การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานตำรวจ เพื่อให้ตำรวจรับผิดชอบต่อประชาชน

ระบบเศรษฐกิจมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว จากผลของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ การพัฒนาทางเทคโนโลยี และการพัฒนาความเจริญทางเศรษฐกิจ กระบวนการยุติธรรมจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงด้วยอัตราเร่งของระบบเศรษฐกิจ เพราะกระบวนการยุติธรรมถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเสริมสร้างให้เศรษฐกิจไทยเติบโตได้อย่างเข้มแข็ง และได้รับความเชื่อถือจากนานาชาติ และยังช่วยคุ้มครองคนไทยให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรมด้วย

“ นริ เอียวศรีวงศ์ “ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม (๑)” ThaiNGO.org (๒๖ มิ.ย. ๒๕๔๙)

“ สมชาย ปรีชาศิลปกุล “ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูป กระบวนการยุติธรรม (๓)” ThaiNGO.org (๑๓ ก.ค. ๒๕๔๙)

ปัญหาเศรษฐกิจไทย : ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

LIERT

ThaITambon

กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร

(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival :
A Resource Dependence Approach)

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด*

“มีเพียงชีวิตเพื่อผู้อื่นเท่านั้นที่มีคุณค่าแก่การมีชีวิต
คุณค่าของมนุษย์ขึ้นอยู่กับสิ่งที่เขาได้ให้
ไม่ใช่เป็นความสามารถที่จะเอาหรือการที่จะได้รับ”

อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์

“ในช่วง ๔๐ ปีที่ผ่านมา
การจัดการภาครัฐเพื่อแก้ปัญหาของสังคมไม่อาจสำเร็จลงได้
แต่องค์การอิสระไม่แสวงหากำไรสามารถทำได้สำเร็จ
ดังนั้น ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของภาครัฐ
จึงต้องส่งเสริมองค์กรในชุมชน
ให้มีความเป็นอิสระและสามารถปกครองตนเองได้
อันถือได้ว่าเป็นก้าวสำคัญในการทำงานของรัฐบาลอีกครั้งหนึ่ง”

ปีเตอร์ เอฟ ดรักเกอร์

“การเมืองที่ดีต้องมีกลุ่มนักวิชาการที่ดีและให้ความสำคัญกับเอ็นจีโอ
เรื่องเอ็นจีโอผมมองว่าเขาทำงานด้วยใจ”

ศ.ดร.คณิต ณ นคร

* นิสิตปริญญาเอกสาขารัฐประศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา

LIIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

๑. บทนำ

ผลงานการศึกษาเรื่ององค์การโดยส่วนมาก มักไม่ได้ตั้งคำถามว่าจะบริหารจัดการให้องค์การสามารถอยู่รอดได้อย่างไร แต่มักทักท้วงและเหมาเอาเองอย่างไม่มีข้อสงสัยใด ๆ ว่าองค์การสามารถดำรงอยู่ได้อย่างต่อเนื่องแล้ว (Sheppard,1995,p.28) ทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริง ความอยู่รอดเป็นเป้าหมายของทุกองค์การ (Huddock,1999) และนับเป็นเรื่องที่มีความสำคัญลำดับเบื้องต้นขององค์การ กล่าวคือก่อนที่องค์การจะดำเนินกิจกรรมใด ๆ ต่อไป องค์การจำเป็นต้องดำรงอยู่รอดให้ได้เสียก่อน ความอยู่รอดจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นในเชิงตรรกะ ถ้าองค์การปรารถนาที่จะปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ได้อีกต่อไป (Barnard,1938, p.251-252 ; Starbuck,1965, p.463)

ทรัพยากรด้านเงินทุน เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารและดำเนินงานขององค์การพัฒนาเอกชน อันจะทำให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายและพันธกิจ และมีผลโดยตรงต่อความยั่งยืนขององค์การได้ (ศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,๒๕๔๔) ทว่าองค์การพัฒนาเอกชนทั้งในระดับสากลและระดับท้องถิ่น ที่มีกิจกรรมด้านการเคลื่อนไหวณรงค์ผลักดันให้เกิดความยุติธรรมทางสังคม มักเผชิญกับปัญหาความยากลำบากในการได้รับทุนสนับสนุนการทำงาน ปัญหาเรื้อรังเช่นนี้มีความรุนแรงมากขึ้นในปัจจุบัน (Riker,2001) อันมีผลกระทบต่อความอยู่รอดขององค์การเป็นอย่างมาก บทความนี้มีจุดมุ่งหมายในการนำทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรมาใช้วิเคราะห์ความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย ขณะเดียวกันก็ต้องการอภิปรายให้เห็นถึงบทบาท และความสำคัญขององค์การพัฒนาเอกชนไทยซึ่งยังมีการรับรู้กันไม่มากนัก เนื้อหาของบทความนี้ประกอบไปด้วย ๓ ส่วนหลักคือ (๑) การอภิปรายถกเถียงกันถึงความสำคัญและประโยชน์การศึกษาเรื่องความอยู่รอดขององค์การ

กลยุทธ์การสร้างความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

พัฒนาเอกชน (๒) ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรกับความอยู่รอดขององค์กร
และ (๓) กลยุทธ์การสร้างความอยู่รอดขององค์กรพัฒนาเอกชนไทย :
การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๒. การอภิปรายตลเคียงกันถึงความสำคัญและประโยชน์การศึกษา เรื่องความอยู่รอดขององค์กรพัฒนาเอกชน

ผู้เขียนเอง มองเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์การศึกษา
เรื่องความอยู่รอดขององค์กรพัฒนาเอกชนไทย^๕ โดยเฉพาะในกลุ่มที่มี
กิจกรรมเคลื่อนไหวและรณรงค์ผลักดันนโยบาย (advocacy groups)
อันแตกต่างไปจากความเห็นของหน่วยงานราชการไทยและผู้คนใน
สังคมไทยทั้งหลาย ที่มักมององค์กรพัฒนาเอกชนในแง่ลบเพียงด้านเดียว
เช่น เป็นพวกชอบต่อต้านโครงการต่าง ๆ ของรัฐ เป็นองค์กรที่สร้าง
ความแตกแยกและสร้างความขัดแย้งในสังคม เป็นองค์กรที่รับเงิน
ต่างชาติและอยู่เบื้องหลังการชุมนุมประท้วง ฯลฯ แต่ผู้เขียนกลับมี
ความเห็นตรงกันข้ามว่า เราต้องมองปรากฏการณ์ขององค์กรเหล่านี้
บนพื้นฐานของข้อมูลทางวิชาการ และต้องมีความเข้าใจอย่างแท้จริง
ลักษณะและการดำเนินงานขององค์กรเหล่านี้ ดังเช่นที่สุดยอด
ปรมาจารย์ด้านการบริหารจัดการของโลกคือ Drucker (1992) ได้เคย

^๕ คำว่า “องค์กรพัฒนาเอกชน” (non-governmental organizations : NGOs) ยังมีคำอื่นที่ใช้เรียกชื่อแทนกันได้อีก เช่น องค์กรในภาคที่สาม (third sector organizations) องค์กรอาสาสมัครเอกชน (private voluntary organizations : PVOs) องค์กรไม่แสวงหากำไร (nonprofit organizations) องค์กรในภาคอิสระ (independent sector) และ องค์กรภาคประชาสังคม (civil society organizations) เป็นต้น ในงานเขียนชิ้นนี้จะใช้คำเหล่านี้สลับกันไปโดยไม่เคร่งครัดในการเรียกชื่อ

กลยุทธ์การสร้างความอยู่รอดขององค์กรพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

กล่าวไว้ว่า “เมื่อก่อนคนไม่ค่อยพูดถึงองค์การเหล่านี้ และสถาบันเหล่านี้ ก็มักถูกมองในแง่ลบ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะคนยังไม่เข้าใจการทำงาน ในลักษณะนี้ ทว่าผลงานขององค์การไม่แสวงหากำไรหรือองค์การ พัฒนาเอกชนคือคนที่ถูกเปลี่ยนแปลง องค์การไม่แสวงหากำไรจึงเป็น องค์การที่ทำให้คนมีการเปลี่ยนแปลงได้”

ในความเห็นของผู้เขียนยังเห็นว่า แม้องค์การเหล่านี้จะมีจุด อ่อนและมีข้อจำกัดหลายประการในการดำเนินงาน ทว่าองค์การภาคที่ สามเหล่านี้ก็ได้กระทำหน้าที่อันเป็นประโยชน์ให้แก่สังคมอย่างมากมาย ดังเห็นได้จากในประเทศกำลังพัฒนา หากองค์การประเภทนี้ไม่สามารถ อยู่รอดได้ ย่อมส่งผลเสียต่อการเมืองในระบบเปิดเป็นอย่างมาก และผลประโยชน์สาธารณะบางส่วนของสังคมอาจต้องสูญหายไป เพราะองค์การเหล่านี้มีบทบาทอย่างสำคัญในการสร้างความสมดุลกับ การที่สังคมต้องเผชิญกับกระแสโลกาภิวัตน์ และองค์การเหนือรัฐที่มี อำนาจมากกว่า ที่ดำเนินกิจกรรมอันมีผลกระทบในทางลบต่อผู้คน ในท้องถิ่นและในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งยังช่วยเปิดโปงพฤติกรรมที่ ไม่ชอบมาพากล การเอาผิดเอาเปรียบผู้บริโภค และการดำเนินธุรกิจที่ ขาดความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจเอกชนบางประเภท ซึ่งรวม ทั้งการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากผลลบ ของการพัฒนาอยู่เนือง ๆ

องค์การพัฒนาเอกชนบางองค์การ ยังได้ทำหน้าที่ในการ สร้างสรรค์ประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นภายในสังคมต่าง ๆ ทั่วทุกภูมิภาค ของโลก ดังเช่น การเข้ามาเสริมบทบาทของพรรคการเมืองอันเนื่องจาก การเป็นกลไกที่ยืดหยุ่นได้หลายรูปแบบ ด้วยการรวบรวมข้อเรียกร้อง ของประชาชนตามกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ แล้วนำข้อเรียกร้องเหล่านั้น มาเสนอรัฐบาล การจัดให้มีการศึกษาอบรมขั้นพื้นฐานของการเป็น พลเมืองในระบบประชาธิปไตย การกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามา

กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแข็งขัน การเลือกสรรผู้นำทางการเมืองที่ดี และการทำหน้าที่เป็นตัวตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจในทางการปกครองโดยมิชอบของภาคการเมือง รัฐบาล และเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อรักษาไว้ซึ่งสิทธิเสรีภาพของประชาชน การกระตุ้นให้การบริหารงานภาครัฐมีประสิทธิภาพ มีความสุจริตโปร่งใส มีความเป็นธรรม รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมอันเป็นพื้นฐานสังคมของประชาธิปไตย และยังเป็นตัวการกระตุ้นการเกิดขึ้นของประชาสังคม (Hunt,1993) ซึ่งทั้งหมดนี้คือการกระทำหน้าที่ในฐานะการเมืองภาคประชาชน หรือการเมืองภาคพลเมืองในสังคมสมัยใหม่นั้นเอง อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประชาธิปไตยให้มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น และประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยหากปราศจากบทบาทอันเข้มแข็งของพลเมืองเหล่านี้ (Korten,1990 ; ประเวศ วะสี,๒๕๔๔) และการศึกษาถึงบทบาทของกลุ่มองค์กรเหล่านี้ยังนับเป็นจุดหักเหที่สำคัญของทฤษฎีประชาธิปไตยอีกด้วย (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร,๒๕๔๕)

ในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม องค์กรเหล่านี้ยังมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมและการทำงานด้านการพัฒนาสังคมอีกมากมาย อย่างเช่น การช่วยระดมทรัพยากรจากคนในท้องถิ่น การให้การสนับสนุนช่วยเหลือเป็นการเฉพาะแก่คนยากจน และกลุ่มคนด้อยโอกาสในสังคมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การจัดให้มีการศึกษา บริการด้านสุขภาพอนามัย การจัดหาที่อยู่อาศัย การสร้างรายได้ให้แก่กลุ่มคนที่ด้อยโอกาสในสังคมอันเป็นอุดมคติขององค์การพัฒนาเอกชนโดยส่วนใหญ่ที่มี “สัญลักษณ์ของการมีพฤติกรรมที่มุ่งประโยชน์ของผู้อื่นเป็นที่ตั้ง” (the banner of altruistic behavior) (Titmuss,1970)

ในส่วนบทบาทขององค์การพัฒนาเอกชนในงานทางวัฒนธรรมยังมีอีกมาก เพียงแต่ในปัจจุบันองค์กรเหล่านี้ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐไทย โดยเฉพาะทางด้านการเงินที่มากพอ ถ้ารัฐไทย

กลยุทธ์การสร้างความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

ไม่ใช่รัฐสวัสดิการ และยังไม่สามารถให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนได้อย่างเพียงพอ ขณะที่กลไกตลาดก็ยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของคนส่วนใหญ่ได้อย่างทั่วถึง การแบ่งเบาภาระงานพัฒนาสังคมบางส่วนมาสู่องค์กรภาคที่สาม และมีการกระจายทรัพยากรจากรัฐมาสู่องค์กรภาคที่สาม ก็น่าจะเป็นการใช้ทรัพยากรของรัฐที่มีอยู่ไปเสริมโอกาสที่คล่องตัวขององค์กรพัฒนาเอกชนได้ดี อันจะทำให้องค์กรพัฒนาเอกชนสามารถตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของกลุ่มคนต่าง ๆ ที่เรียกร่องสิทธิความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันได้ (อมรภา พงศพิชญ์, ๒๕๔๕)

เมื่อองค์กรในภาคที่สามหรือภาคประชาสังคมมีความสำคัญเช่นนี้ ในสังคมใดที่ขาดภาคใดภาคหนึ่งไปในทั้งสามภาค (ภาคราชการ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคที่สามหรือภาคประชาสังคม) ก็จะเป็นสังคมที่ประสบกับปัญหายุ่ยากเป็นอย่างมาก (Korten, 1990) เป็นที่น่าเสียดายว่าผู้คนในสังคมไทยยังมีการรับรู้ถึงบทบาท และลักษณะการดำเนินงานขององค์กรเหล่านี้ในแง่ที่มีส่วนในการทำประโยชน์ให้แก่สังคมน้อยเกินไป รวมถึงผลงานทางวิชาการในเมืองไทยที่มีการศึกษาวิจัยกันอย่างเป็นระบบก็มีน้อยเช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงนับว่ามีความจำเป็นอย่างเร่งด่วน ที่ควรให้มีการศึกษาบทบาทด้านการเคลื่อนไหว และบรรณรงค์ผลักดันขององค์กรไม่แสวงหากำไรหรือองค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านี้ (nonprofits advocacy roles) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในองค์กรขนาดเล็กที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Hollister, 1993 : Young, 1993) เพื่อให้้องค์กรสามารถอยู่รอดได้ และเพื่อจะได้มีโอกาสทำหน้าที่ที่เป็นประโยชน์แก่สังคมตามที่ได้กล่าวมาแล้วในระยะยาวได้อีกต่อไป

Drucker ได้นำเสนอความคิดอย่างแหลมคมของเขาไว้ในบ้นปลายชีวิตในหนังสือ ๒ เล่ม เล่มแรกชื่อ **"The Essential Drucker**

กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยขององค์กรพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

: **The Best of Sixty Years of Peter Drucker's Essential Writings on Management**" (2003) โดยเขายืนยันถึงความจำเป็นที่ต้องมีองค์การภาคที่สามว่า คุณูปการสำคัญที่สุดที่องค์การอิสระเหล่านี้ได้สร้างให้กับสังคมและชุมชนคือ องค์การเหล่านี้ได้กลายเป็นศูนย์กลางแห่งใหม่ที่สะท้อนให้เห็นถึง "สิทธิของการเป็นพลเมืองในสังคม" ที่ถูกทำลายไปโดยระบอบการปกครองของชาติ ดังนั้น เพื่อให้รัฐบาลในยุคหลังทุนนิยมสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกที่เต็มไปด้วยปัจจัยเสี่ยงอย่างมากมาย รัฐบาลจำเป็นต้องสร้างสิทธิของการเป็นพลเมืองให้กลับคืนสู่ประชาชนในประเทศของตน การจะรื้อฟื้นสิทธิ ดังกล่าวให้กลับคืนมาได้อีกนั้นต้องอาศัย "ภาคที่สาม" ในความหมายภาคที่สามของเขาก็คือ "ภาคสังคม" นั่นเอง

ในหนังสือเล่มที่สองของ Drucker ชื่อ **Managing in the Next Society** (2002) ได้ขยายความของ "ภาคสังคม" ว่าหมายถึง องค์การที่อยู่นอกภาครัฐและเป็นองค์การที่เกี่ยวข้องกับการกุศล และนับเป็นองค์การแห่งเดียวเท่านั้นที่สามารถก่อให้เกิด "สังคม" อันเป็นสิ่งพึงปรารถนาในขณะนี้ขึ้นมาให้กับประชาชนทั่วไปได้ ทั้งนี้เพราะ องค์การกุศลมีลักษณะที่เปิดกว้างและยอมรับความหลากหลายของกลุ่มชนต่าง ๆ ทั้งด้านความเชื่อทางศาสนา ด้านอาชีพการงาน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการที่จะสร้าง **"ประชาชนที่มีคุณภาพ"** ให้กับสังคม Drucker มีความเห็นต่ออีกว่า เมื่อศตวรรษที่ ๒๐ ได้ยุติลง โดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้วเราได้เห็นการเติบโตอย่างถล่มทลายของหน่วยงานภาครัฐ และภาคธุรกิจเอกชน ทว่าสิ่งที่ต้องการยิ่งกว่าในศตวรรษที่ ๒๑ คือ การเติบโตอย่างมีนัยสำคัญของภาคประชาสังคมที่ดำเนินงานโดยองค์การด้านการกุศลเพื่อสร้างชุมชนใหม่ให้เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแนวคิดของ Drucker ที่เสนอเหตุผลของความจำเป็นที่ต้องมีองค์การภาคที่สามในสังคมสมัยใหม่ได้อย่างน่ารับฟัง แต่ในงานเขียน

กลยุทธ์การสร้างความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIIRT

ของเขาทั้งสองเล่มก็ไม่ได้มีการกล่าวถึงกลยุทธ์ หรือแนวทางปฏิบัติของการจัดหาทรัพยากรมาให้องค์กรภาคที่สาม ซึ่งไม่ได้อยู่ในฐานะของการเป็นผู้ผลิตทรัพยากรเอง หากแต่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยทรัพยากรจากภายนอกเป็นอย่างมาก อันเป็นข้อเท็จจริงที่สำคัญในการที่จะทำให้องค์กรเหล่านี้สามารถอยู่รอดได้แต่อย่างใดเลย

๓. ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรกับความอยู่รอดขององค์กร

ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร (a resource dependence approach) เป็นแนวการศึกษาทางเลือกอีกทางหนึ่งในการวิเคราะห์องค์กร และเป็นแนวการวิเคราะห์ที่สำคัญในสาขาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร (Ulrich & Barney, 1984) ตามกรอบแนวคิดนี้เน้นการวิเคราะห์การพึ่งพาอาศัยกัน (interdependencies) ระหว่างองค์กรที่เป็นจุดศูนย์กลางองค์กรใดองค์กรหนึ่ง (a focal organization) กับสิ่งแวดล้อม หรือการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างองค์กรที่เป็นจุดศูนย์กลางกับเครือข่ายการติดต่อจากภายนอก โดยมีฐานความเชื่อว่าบริบทหรือสิ่งแวดล้อมองค์กร มีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจโครงสร้างและการดำเนินงานขององค์กร (แนวคิดเช่นนี้อ่านได้จากงานของ Emerson, 1962 ; Thompson, 1967 ; Lawrence & Lorsch, 1967 ; Yuchtman & Seashore, 1967 ; Aiken & Hage, 1968 ; Pfeffer & Salancik, 1978 ; Aldrich, 1979 เป็นต้น)

เมื่อองค์กรต้องขึ้นอยู่กับแรงบังคับจากภายนอก องค์กรจึงต้องพยายามที่จะบริหารจัดการกับแรงบังคับจากภายนอกเหล่านั้น โดยใช้กลยุทธ์เพื่อความอยู่รอดขององค์กร (Aiken & Hage, 1968 ; Kotter, 1979) องค์กรที่จะประสบผลสำเร็จได้ตามทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรนั้นจะต้องเป็นองค์กรที่มีอำนาจมาก (Kanter, 1979 ; Pfeffer, 1981) และตามแนวคิดนี้องค์กรถูกมองเสมือนเป็นกลุ่มของ

การร่วมมือหรือการเป็นพันธมิตรกัน (as coalitions) ที่จะต้องมีการดัดแปลงแก้ไขโครงสร้างและพฤติกรรมองค์การ เพื่อให้ได้มาและการธำรงรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรที่ต้องการจากภายนอก การที่จะได้ทรัพยากรมาจากภายนอกองค์การจำเป็นต้องลดการพึ่งพาต่อองค์การอื่นแล้วทำให้กลุ่มหรือองค์การอื่น ๆ ต้องเพิ่มการพึ่งพาต่อองค์การมากขึ้น ซึ่งก็คือต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือขยาย (modify) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจขององค์การนั่นเอง

Pfeffer & Salancik (1978) ได้เสนอทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรโดยกล่าวถึงสิ่งแวดล้อมขององค์การว่า มีผลกระทบและสร้างแรงบังคับ (constraint) ต่อองค์การได้อย่างไร และองค์การได้ตอบสนองต่อแรงบังคับที่มาจากภายนอกได้อย่างไร ในทฤษฎีนี้ยังได้เสนอการออกแบบและการบริหารจัดการองค์การที่ถูกแรงบังคับจากภายนอกเอาไว้ด้วย

สาระสำคัญของทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร เป็นเรื่องการศึกษาทำความเข้าใจพฤติกรรมองค์การในแง่ที่ว่า เราจะเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างองค์การกับตัวการกระทำอื่น ๆ (other social actors) ในสิ่งแวดล้อมขององค์การได้อย่างไร องค์การจะยอมทำตามความต้องการของคนอื่น ๆ หรือองค์การจะจัดการกับการพึ่งพาที่เป็นตัวสร้างแรงบังคับต่อการดำเนินงานขององค์การได้อย่างไร แม้ว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่เป็นเรื่องใหม่ แต่ทฤษฎีที่เสนอนี้ก็มีความแตกต่างจากผลงานอื่น ๆ ของนักวิชาการที่สนใจศึกษาองค์การ เนื่องจากทัศนภาพหรือมุมมอง (perspective) ที่สร้างขึ้นนี้ ปฏิเสธแนวคิดที่มองว่าองค์การสามารถควบคุมตนเองได้ (self-directed) หรือตัวการกระทำต่าง ๆ (actors) มีความเป็นอิสระในการดำเนินงานตามเป้าหมาย แต่ Pfeffer & Salancik (1978,p.257) กลับโต้แย้งว่า องค์การถูกควบคุมโดยสิ่งอื่น ๆ (other-directed) องค์การจึงต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อการมี

กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

อิสระในการปกครองตนเอง และการมีอิสระในการใช้ดุลยพินิจ อันเป็นแรงบังคับที่มาจากภายนอก

ข้อสรุปที่สำคัญของทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรคือ การจะเข้าใจพฤติกรรมองค์กรได้นั้น เราต้องทำความเข้าใจบริบท (context) ของพฤติกรรมองค์กร นั่นคือเรื่องนิเวศวิทยาองค์กรเสียก่อน (the ecology of organization) ทักษะเช่นนี้มีความสำคัญสำหรับใครก็ตามที่ต้องการแสวงหาความเข้าใจในเรื่ององค์กร เช่นเดียวกับใครก็ตามที่ต้องการแสวงหาการจัดการและการควบคุมองค์กร องค์กรไม่อาจหลีกเลี่ยงขอบเขตเงื่อนไขของสิ่งแวดล้อมภายนอกได้ แท้จริงแล้วอาจกล่าวได้ว่า ทุองค์กรที่ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้องสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ด้วย

ในผลงานการศึกษาทฤษฎีระบบเปิดขององค์กร Katz & Kahn (1966) ก็มีการยอมรับกันทั่วไปว่าบริบทหรือสิ่งแวดล้อมขององค์กรมีความสำคัญในการทำความเข้าใจเรื่องโครงสร้างและการดำเนินงานขององค์กร แต่ถึงกระนั้นในงานการศึกษาเรื่ององค์กรจำนวนมากก็ยังไม่ค่อยได้ตระหนักถึงความสำคัญของบริบท หนังสือตำราเกี่ยวกับองค์กรโดยส่วนใหญ่มักพรรณนาถึงว่า องค์กรมีการดำเนินงานอย่างไร และองค์กรมีการดำรงอยู่เป็นอย่างไร แต่ในงานของ Pfeffer & Salancik (1978) ได้ถกเถียงถึงปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข (problematic) ในแง่ที่ว่า **“จะบริหารจัดการให้องค์กรสามารถอยู่รอดได้อย่างไร ?”**

Pfeffer & Salancik (1978) กล่าวว่า องค์กรจะอยู่รอดได้ก็ต่อเมื่อองค์กรมีประสิทธิภาพ (effective) ความมีประสิทธิภาพมาจากการบริหารจัดการที่เป็นไปตามความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่องค์กรต้องพึ่งพาทางด้านทรัพยากรและได้รับการสนับสนุน ส่วนกุญแจสำคัญในการทำให้องค์กรอยู่รอดได้คือ **ความสามารถในการได้มา (to acquire) และการธำรงรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อม** แต่ถ้า

องค์การไม่สามารถหาทรัพยากรที่เหมาะสมได้ องค์การก็อาจประสบกับ
ความล้มเหลวได้ในที่สุด ดังนั้น กลยุทธ์ที่ทำให้มีอำนาจเพิ่มมากขึ้นใน
ความสัมพันธ์ระหว่างองค์การ จึงเป็นความสัมพันธ์ที่พึงปรารถนา
(desired relations) เท่ากับว่าทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรมองเฉพาะ
กลยุทธ์ของการได้อำนาจมากที่สุด เพื่อสร้างหลักประกันหรือทำให้
เกิดความมั่นใจในความสัมพันธ์ตามที่ปรารถนาได้ (Ulrich &
Barney, 1984, p.477)

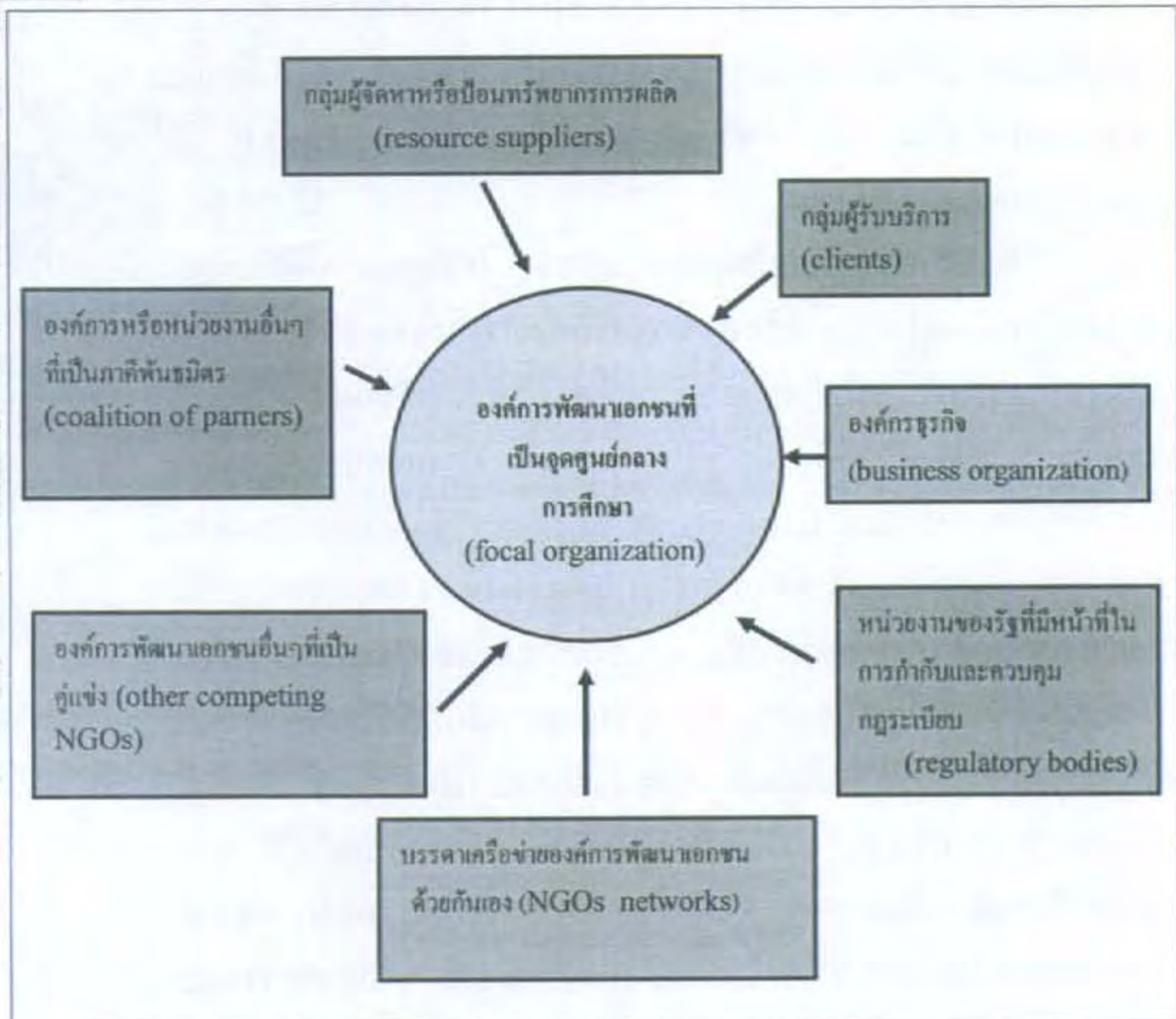
ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรยังเชื่อว่า ไม่มีองค์การใดที่มีส่วน
ประกอบในตัวเองพร้อมหรือสามารถเลี้ยงตัวเองได้อย่างสมบูรณ์
(self-contained) เนื่องจากองค์การต้องผูกติดอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่
ประกอบไปด้วยองค์การอื่น ๆ อยู่ด้วย (ดูตัวอย่างองค์ประกอบของ
สิ่งแวดล้อมในงาน task-environment ขององค์การพัฒนาเอกชนตาม
แผนภาพที่ ๑) และองค์การยังจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยทรัพยากรที่
ต้องการหลายอย่างจากองค์การอื่น ๆ นอกจากนั้นแล้ว องค์การยังต้อง
มีการแลกเปลี่ยนกับองค์ประกอบอื่น ๆ ในสิ่งแวดล้อมที่ดำรงอยู่ เพื่อให้
ได้มาซึ่งทรัพยากรที่จำเป็นและต้องการ (needed resources) Pfeffer
& Salancik (1978, pp.1-2) เห็นว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่จริงไม่ว่าเรา
กำลังพูดถึงองค์การในภาครัฐ องค์การภาคธุรกิจเอกชน องค์การขนาด
เล็กหรือขนาดใหญ่ องค์การที่เป็นแบบ bureaucratic หรือองค์การแบบ
organic ใด ๆ ก็ตาม

กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIERT

แผนภาพที่ ๑ : แสดงองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมในงาน (task environment) ขององค์การพัฒนาเอกชน

จากข้อเท็จจริงที่ว่า องค์การจำเป็นต้องพึ่งพาสีงแวดล้อมเพื่อความอยู่รอดและความสำเรีจนั้น ในตัวมันเองจะไม่เป็นปัญหาเลยถ้าสิ่งที่จัดหาให้มีความคงที่ และมีหลักประกันที่แน่นอนจากแหล่งของ

กลยุทธ์การสร้างควมอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

ทรัพยากรที่ต้องการ และถ้าทรัพยากรที่ต้องการสามารถจัดหาได้อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะอยู่ภายนอกการควบคุมก็ตาม แต่ปัญหาเกิดจากไม่เพียงพอเพราะว่าองค์กรจะต้องพึ่งพาสิ่งแวดล้อมเท่านั้น หากแต่สิ่งแวดล้อมเหล่านั้นไม่สามารถพึ่งพาได้อีกด้วย (not dependable) อันเนื่องจากสิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลง มีองค์กรใหม่ ๆ เข้ามาและออกไป และทรัพยากรที่จัดหามาให้นั้นก็อาจมีการเพิ่มขึ้นหรือขาดแคลน เมื่อสิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลง องค์กรก็ต้องเผชิญกับปัญหาการไม่สามารถอยู่รอดได้ หรือไม่ก็ต้องเปลี่ยนกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรเอง เพื่อตอบสนองต่อปัจจัยของสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ (Pfeffer & Salancik, 1978, p.3)

ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร จึงเสนอถึงรูปแบบในการได้มาซึ่งทรัพยากรว่า องค์กรจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับคนหรือกลุ่มอื่น ๆ ที่ควบคุมทรัพยากรเหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าทรัพยากรเหล่านั้นเป็นสิ่งที่หายากหรือขาดแคลน องค์กรยังจะต้องมีการติดต่อแลกเปลี่ยน (transact) กับคนหรือกลุ่มอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่สำคัญและจำเป็นมากยิ่งขึ้น แต่ความสามารถในการควบคุมอยู่เหนือทรัพยากรทำให้คนอื่นมีอำนาจเหนือองค์กร ความอยู่รอดขององค์กรส่วนหนึ่งจึงอธิบายได้จาก ความสามารถในการจัดการกับเงื่อนไขของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์ (environmental contingencies) และการแลกเปลี่ยนในเชิงการต่อรอง เพื่อสร้างความมั่นใจหรือหลักประกันว่า จะได้ทรัพยากรที่จำเป็นและต้องการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนับว่าเป็นจุดสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินงานขององค์กร

จากที่กล่าวมา แม้ว่าสิ่งแวดล้อมจะมีความสำคัญต่อองค์กร แต่เมื่อเปรียบเทียบแล้วก็ยังคงมีการให้ความสนใจกันน้อยมาก เพราะเป็นปัญหาเรื่องของ **“การหาอย่างไรที่จะได้ทรัพยากรมา”** (acquiring resources) ขณะที่นักวิชาการส่วนใหญ่มักสนใจปัญหาเรื่อง **“การใช้**

กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยขององค์กรพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

ทรัพยากร" (using resources) เสียมากกว่า ทฤษฎีองค์การต่าง ๆ เช่น ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลในองค์การ ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมสร้างภาวะผู้นำ ทฤษฎีการสื่อสารระหว่างบุคคล และทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบของค์การ ฯลฯ ทฤษฎีต่าง ๆ เหล่านี้ ส่วนใหญ่ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากร เป้าหมายสำคัญของ ทฤษฎีเหล่านี้ก็มักเป็นเรื่องการทำอย่างไรจึงจะได้ผลลัพธ์ (output) จากการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างสูงสุด คำถามจึงมักเกี่ยวกับว่า "จะทำอย่างไรที่จะจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถเพิ่มผลผลิต (productive) ให้ได้มากที่สุด?" แต่คำถามว่า "ทำอย่างไรจึงจะได้ทรัพยากรมา?" กลับ ถูกละเลยอย่างสิ้นเชิง เพราะการได้ทรัพยากรมานั้น หลีกเลี่ยงไม่พ้นที่ องค์การจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม

๔. กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การ วิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร

ผู้เขียนได้ทบทวนวรรณกรรมที่กล่าวถึงเรื่องความปลอดภัยของ องค์การ (organizational survival) จำนวนมาก นับตั้งแต่งานของ Parsons (1951), March & Simon (1958), Clark & Wilson (1961), Walter, Jr. (1963), Peters & Waterman, Jr. (1982), Stone (1989), Kearns, Krasman & Meyer (1994), Smith & Jones (1996), Huddock (1999), Collins & Porras (2000), Collins (2001), Balbis (2003), Joyce & Roberson (2002), และ Bennet & Bennet (2004) เป็นต้น จากการทบทวนเอกสารดังกล่าวพบว่า มีปัจจัยดังต่อไปนี้ที่นำไปสู่ การอยู่รอดของค์การ เช่น องค์การมีความสามารถในการปรับตัวได้ การ มุ่งสู่ความสำเร็จขององค์การ ความสามารถในการบูรณาการ การทำ หน้าที่แอบแฝง การทำให้องค์ประกอบอื่น ๆ หรือผู้สนับสนุนองค์การมี ความพอใจ การธำรงรักษาความเป็นอิสระเอาไว้ได้ การยึดมั่นในความ

กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

เชื่อหรืออุดมการณ์หลักขององค์การความพร้อมในการรับการเปลี่ยนแปลง มีการมุ่งเน้นการปฏิบัติ มีความใกล้ชิดกับลูกค้า ผู้บริหารมีความเป็น ผู้ประกอบการ ผู้ปฏิบัติงานมีความสามารถในการเพิ่มผลผลิต การให้ความสำคัญกับเรื่องคุณค่า มีการทำธุรกิจที่มีความเชี่ยวชาญและเกี่ยวเนื่องกัน มีการจัดรูปแบบขององค์การที่เรียบง่ายและมีฝ่ายอำนวยการจำกัด มีการวางแผนอย่างเป็นทางการ มีการกระจายอำนาจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน มีตัวชี้วัดคุณภาพงานที่ชัดเจน การอยู่ในตำแหน่งของสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม มีกลไกในการกระตุ้นให้เกิดความคิดในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องการดำเนินธุรกิจที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี จากการทบทวนเอกสารดังกล่าวพบว่า ประการแรก ผลงานการศึกษาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาที่กระทำกันในองค์การภาคธุรกิจ มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ศึกษากันในภาคไม่แสวงหากำไรหรือภาคที่สาม เหตุผลอาจเนื่องมาจากนักวิชาการยังไม่เข้าใจถึงธรรมชาติขององค์การประเภทนี้ดีพอ จึงทำให้มองไม่เห็นประเด็นหรือจุดแข็งของการศึกษา และอาจเนื่องมาจากสาเหตุที่องค์การภาคที่สาม ได้รวมเอาประเภทขององค์การที่มีโครงสร้างแตกต่างกันจำนวนมากเข้าไว้ด้วยกัน ทำให้การลงความเห็นหรือการวางหลักเกณฑ์ทั่วไปกระทำได้ยากยิ่ง ถึงกระทำได้ก็ไม่ค่อยมีความเหมาะสม (generalizations unsuitable) (Alexander, 2000, p.289) ประการที่สอง ผลงานการศึกษาส่วนใหญ่ มักศึกษากันในสาขาพฤติกรรมองค์การที่เน้นในเรื่อง ความสามารถในการเพิ่มผลผลิต (productivity) และความสามารถในการทำกำไร ฯลฯ มากกว่าการมุ่งเน้นเนื้อหาของความอยู่รอดที่แท้จริง ประการที่สาม จากการสำรวจเอกสารดังกล่าวพบว่าไม่มีผลงานชิ้นใดเลยที่กล่าวถึงการนำทฤษฎี มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาเรื่องความอยู่รอด นี่จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผู้เขียนสนใจเลือกเอาทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร

กลยุทธ์การสร้างความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

มาเป็นกรอบแนวคิดของการวิเคราะห์^๓ เนื่องจากผู้เขียนเห็นว่าแนวคิดนี้สามารถเข้ากันได้ดีกับการศึกษาในองค์การพัฒนาเอกชน ในท่ามกลางสถานการณ์ของการขาดแคลนทรัพยากรและการต้องพึ่งพาทรัพยากรจากภายนอกเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกับกลุ่มที่มีกิจกรรมการเคลื่อนไหวรณรงค์ผลักดัน ที่มีธรรมชาติของการเมืองภายในองค์การสูง และแนวคิดทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรก็เป็นแนวคิดที่เน้นเรื่องความสัมพันธ์ของอำนาจภายในองค์การและระหว่างองค์การด้วย ดังนั้นการนำทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรมาเป็นพื้นฐานของการอธิบายจึงมีความเหมาะสม และในการเลือกตัวแปรอิสระมาอธิบายความอยู่รอดนั้นผู้เขียนได้เลือกตัวแปรตามกรอบแนวคิดที่สนใจเพียงบางตัวมาอธิบาย

^๓ จากการศึกษาของผู้เขียนพบว่าทฤษฎีที่นักวิชาการนำมาใช้ในการวิเคราะห์เรื่องความอยู่รอดขององค์การในช่วงแรกมีเพียง ๓ ทฤษฎีเท่านั้น คือ (๑) ทฤษฎีนิเวศวิทยาประชากร (population ecology perspective) ของ Hanan & Freeman (1977) (๒) ทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมสร้างความมีประสิทธิภาพขององค์การ (efficiency perspective) ของ Barney & Ouchi (1983) และ Williamson (1979) (๓) ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร (resource dependence perspective) ของ Pfeffer & Salancik (1978) ต่อมาระยะหลังมีทฤษฎีเกิดขึ้นใหม่อีกในการอธิบายความอยู่รอดขององค์การคือ ทฤษฎีที่กล่าวถึงการทำให้้องค์การกลายเป็นสถาบัน (institutionalized organizations) ของ Meyer & Rowan (1991) และ Powell & DiMaggio (1991) รายละเอียดเพิ่มเติมโปรดดูใน Ulrich, D. & Barney, J. B. (1984). *Perspective in Organizations : Resource Dependence, Efficiency, and Population*. *Academy of Management Review*, 9, pp. 471-481. และ Meyer, John W. & Rowan, Brian (1991). *Institutionalized organizations : Formal structure as myth and ceremony*. In Powell, Walter W. & DiMaggio, Paul J. (Eds.) *The new institutionalism in organizational analysis*. Chicago : The University of Chicago Press.

กลยุทธ์การสร้างความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIERT

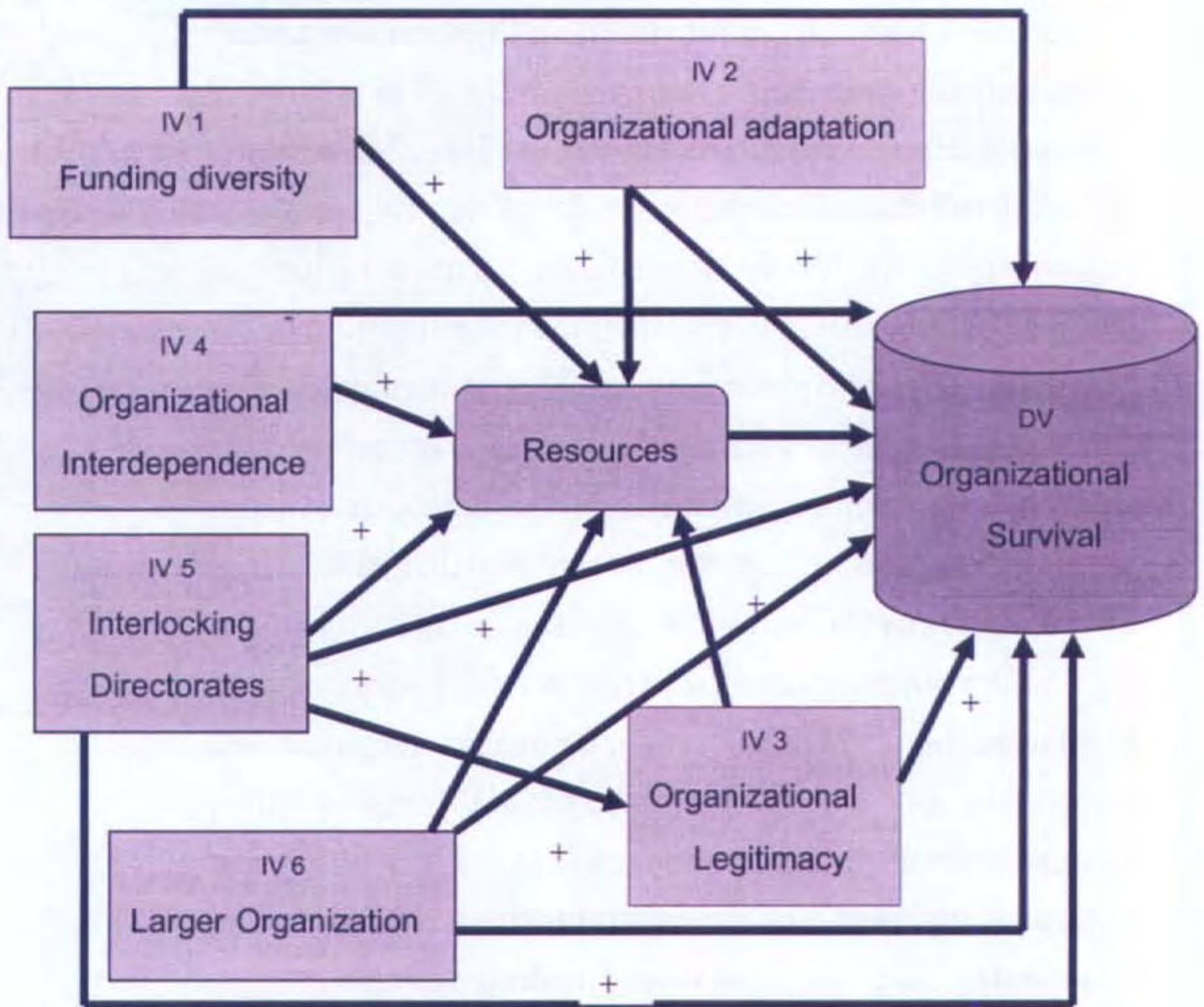
โดยยึดหลักของการประหยัด (parsimony) ในการเลือกจำนวนปัจจัยหรือตัวแปรที่ใช้ในการอธิบาย กล่าวคือตัวแปรที่ยังอธิบายได้ครอบคลุม โดยมีปัจจัยหรือตัวแปรน้อยตัวยิ่งถือว่าเป็นเรื่องดี (สุจิตรา บุญรัตน์ พันธ์, ๒๕๔๖) โดยสรุปแล้ว ตามกรอบแนวคิดนี้มองว่าองค์กรพัฒนาเอกชนก็เหมือนกับองค์กรอื่น ๆ โดยทั่วไป ที่ยังต้องพึ่งพาทรัพยากรที่จำเป็นจากสิ่งแวดล้อมภายนอกเพื่อความอยู่รอด จึงต้องมีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการกับสิ่งแวดล้อมภายนอก ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรเสนอว่า ความสำเร็จสำคัญในการทำให้องค์กรอยู่รอดได้คือ ความสามารถในการได้มาและการธำรงรักษาซึ่งทรัพยากรที่สำคัญจากสิ่งแวดล้อมไว้ได้ ถ้าองค์กรไม่สามารถหาทรัพยากรที่เหมาะสมได้ องค์กรก็อาจล้มเหลวได้ในที่สุด องค์กรสามารถใช้กลยุทธ์ในการบริหารจัดการกับการต้องพึ่งพาสีงแวดล้อมภายนอก เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอนและเพื่อการได้มาซึ่งทรัพยากรอื่นจะนำไปสู่การอยู่รอดขององค์กรได้ ดังนี้คือ (๑) การแสวงหาแหล่งทุนจากที่หลากหลาย (funding diversity) (๒) การทำให้องค์กรมีความสามารถในการปรับตัวได้ (organizational adaptation) (๓) การทำให้องค์กรมีความชอบธรรม (organizational legitimacy) (๔) มีการพึ่งพาอาศัยระหว่างกันกับองค์กรอื่น ๆ (organizational interdependence) (๕) มีการเชื่อมโยงกับภายนอกด้วยการจัดตั้งกรรมการอำนวยการร่วม (interlocking directorate) และ (๖) การทำให้องค์กรมีขนาดใหญ่ขึ้น (larger organization) ดังมีรายละเอียดพอสังเขปของตัวแปรอิสระ หรือปัจจัยเชิงกลยุทธ์ที่มีผลต่อความอยู่รอดขององค์กร (ดูแผนภาพที่ ๒) ดังนี้

กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยขององค์กรพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

แผนภาพที่ ๒ : แสดงถึงปัจจัยที่มีผลต่อการอยู่รอดของ
องค์การพัฒนาเอกชนไทย

๑) การแสวงหาแหล่งทุนจากที่หลากหลาย (funding diversity)

เมื่อองค์การพัฒนาเอกชนต้องพึ่งพาเงินทุนจากภายนอกเพื่อความอยู่รอดเป็นอย่างมาก ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรกล่าวว่า องค์การที่จะประสบความสำเร็จและอยู่รอดได้นั้น ต้องหลีกเลี่ยงการพึ่งพาสิ่งที

กลยุทธ์การสร้างความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

ไม่มีความแน่นอน หรือการต้องพึ่งพาผู้จัดหาหรือผู้ป้อนทรัพยากรการผลิตที่มีข้อจำกัดมากเกินไป (Pfeffer & Salancik, 1978) การพึ่งพาจะลดลงเมื่อมีการเพิ่มทางเลือกมากขึ้น (Emerson, 1972a, 1972b) ดังนั้น การหาแหล่งทุนสนับสนุนจากหลายแห่งหรือที่มาจากหลายทางจึงมีความจำเป็นเพื่อความอยู่รอด และการหาแหล่งของรายได้ที่มีจากหลายทางก็เป็นวิธีการที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ในการดำรงอยู่ของฐานทางการเงินของหน่วยงานในอนาคต อันเนื่องจากการต้องพึ่งพาอาศัยอยู่กับแหล่งทุนเดียวเป็นเรื่องที่เสี่ยงอย่างมาก (Bielefeld, 1993)

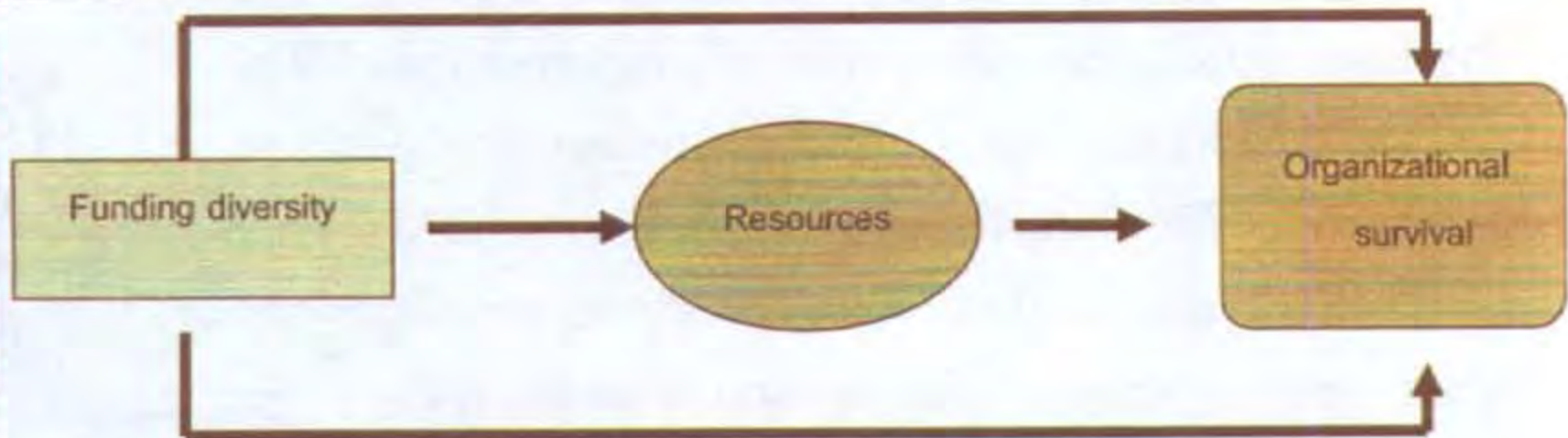
และเมื่อชะตากรรมขององค์การใดองค์การหนึ่ง ต้องถูกควบคุมโดยตัวการกระทำที่มาจากภายนอก (external actor) ครอบงำที่องค์การยังจำเป็นต้องพึ่งพาตัวการกระทำเหล่านั้น เพื่อหวังปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ (inputs) และผลลัพธ์ที่ได้ (outputs) ในสัดส่วนจำนวนมาก ในประเด็นนี้จึงนำไปสู่แนวคิดเรื่องการทำให้มีลักษณะหลากหลาย (diversification) แม้ว่าจะต้องเพิ่มความพยายามมากขึ้นในการบริหารจัดการ แต่จะช่วยลดการพึ่งพาขององค์การที่มีต่อตัวการกระทำซึ่งอยู่ในสิ่งแวดล้อมอย่างใดอย่างหนึ่งได้ (on any given environment actor) ดังนั้น ในองค์การใดองค์การหนึ่งที่มีผู้ส่งมอบหรือผู้ป้อนทรัพยากรการผลิตมาก (suppliers) ก็มีแนวโน้มที่จะมีความเปราะบางหรืออ่อนแอ น้อยกว่า จากแนวคิดข้างต้นจึงนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า “ในองค์การไม่แสวงหากำไรหรือองค์การพัฒนาเอกชนใด ที่ยังมีความหลากหลายของผู้ให้การสนับสนุนด้านเงินทุนมากเท่าใด ก็จะมีโอกาสของการอยู่รอดมากขึ้นเท่านั้น” (Bielefeld, 1993) (ดูแผนภาพที่ ๓)

กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

แผนภาพที่ ๓ : แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความหลากหลายของ
แหล่งทุนสนับสนุนกับความอยู่รอดขององค์กร

๒) การทำให้องค์กรมีความสามารถในการปรับตัวได้
(organizational adaptation)

ความสามารถในการปรับตัวได้ (adaptability) คือคุณแจสำคัญที่นำไปสู่การอยู่รอด (<http://www.bermultinational.com/explorin.htm>) และความสามารถในการปรับตัวได้ยังเป็นเงื่อนไขที่เกิดขึ้นก่อนอย่างเห็นได้ชัด (obvious precondition) สำหรับการอยู่รอด และการอยู่รอดก็เป็นเงื่อนไขที่เกิดขึ้นก่อนอย่างเห็นได้ชัดสำหรับการเจริญเติบโตต่อไป (Starbuck, 1965) องค์กรที่จะอยู่รอดได้จึงต้องเป็นองค์กรที่สามารถปรับตัวได้ตามสถานการณ์ นั่นคือต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวได้ในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เช่นเดียวกับในตัวแบบระบบเปิด (open system) ที่ได้กล่าวถึงความอยู่รอดในทำนองเดียวกันว่า ถ้าองค์กรต้องการที่จะอยู่รอด จะต้องสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมให้ได้ (Heerwagen, Kelly & Powell, 2007)

Darwin (1809-1882) ได้เสนอทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงในเชิงวิวัฒนาการของชนิดของสิ่งมีชีวิต (theory of evolutionary change of biology species) ในรูปแบบพื้นฐานที่สุดทฤษฎีของ Darwin ได้ชี้

กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยขององค์กรพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIRT

ให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมจะค่อย ๆ เพิ่มแรงบังคับต่อแต่ละชนิดของสิ่งมีชีวิต (species) มากขึ้นตามลำดับ กระบวนการของมันจะดำเนินไปเรื่อย ๆ จนเกิดการกลายพันธุ์หรือมีการเปลี่ยนรูป (mutation or transformation) ไปในที่สุด โดยผ่านกระบวนการเช่นนี้ สิ่งมีชีวิตที่สามารถปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมได้ก็จะสามารถอยู่รอดได้ ชนิดของสิ่งมีชีวิตอย่างใดอย่างหนึ่งที่ไม่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของสิ่งแวดล้อมได้ ก็จะตายหรือสูญพันธุ์ไปในที่สุด

ต่อมา Darwin ได้สรุปทฤษฎีวิวัฒนาการว่าด้วยการเลือกสรรตามธรรมชาติไว้ในประโยคสำคัญอันมีชื่อเสียงของเขาว่า **“สิ่งมีชีวิตที่จะอยู่รอดได้ ไม่ใช่เป็นเรื่องของการมีความเข้มแข็งมากที่สุด และก็ไม่ใช่เป็นเรื่องการมีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาดมากที่สุด หากแต่สิ่งมีชีวิตที่จะอยู่รอดได้ เป็นเรื่องของการมีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้มากที่สุด”** (It is not the strongest of the species that survives, nor the most intelligent that survives. It is the one that is the most adaptable to change.) (<http://www.gurteen.com/gurteen/gurteen.nsf/id/L001316>) แนวคิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงวิวัฒนาการของ Darwin ได้มีอิทธิพลต่อนักวิชาการด้านการบริหารจัดการจำนวนมาก โดยพวกเขาเชื่อกันว่า องค์การได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่ละชั้นทำให้องค์การมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย และองค์การที่มีประสิทธิผลคือ องค์การที่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของสิ่งแวดล้อมได้มากที่สุด ส่วนองค์การที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลงตามลำดับได้ในที่สุดแล้วจะพบว่าคู่แข่งมีการพัฒนาที่เหนือกว่าหรือพัฒนาได้เร็วกว่า (outpaced) แล้วองค์การอาจถูกบังคับให้ต้องเลิกกิจการหรืออาจต้องตายไปในที่สุด

กลยุทธ์การสร้างความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

ในหนังสือ “Marketing for nonprofit organizations” ของ Kotler (1982) ได้กล่าวถึงการที่องค์กรมีความสามารถในการปรับตัวว่าเป็นองค์การที่มีระบบการดำเนินงานเพื่อการติดตามตรวจสอบ และมีการแปลความหมายการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่สำคัญได้นอกจากนั้นแล้ว องค์กรยังสามารถแสดงให้เห็นถึงการมีความพร้อมที่จะทบทวนถึงพันธกิจ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ขององค์กร ตลอดจนเป็นระบบที่มีการปรับตัวได้อย่างสูงสุดตามจังหวะโอกาสที่ดี (p.76) ส่วน Pfeffer & Salancik (1978) กล่าวถึงทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรว่า ใช้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงในองค์การ โดยมีจุดเน้นหรือให้ความสำคัญกับเรื่องการปรับตัวขององค์กรต่อเงื่อนไขของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์ ในองค์การที่ดูเหมือนว่ามีส่วนประกอบในตัวเองพร้อมก็ยังคงต้องการแลกเปลี่ยนบางอย่างกับสิ่งแวดล้อมเพื่อความอยู่รอด ความอยู่รอดมาจากความสามารถในการปรับตัวและจัดการกับสิ่งแวดล้อมได้ และไม่ใช่เป็นเพียงแค่การปรับตัวเพื่อให้มีประสิทธิภาพภายในเท่านั้นว่าการบริหารจัดการเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับสิ่งแวดล้อมคือ **“แก่นสารสำคัญของการอยู่รอด”** อีกด้วย (Schmid,1992) จากแนวคิดดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า ในองค์การพัฒนาเอกชนที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้มากกว่า จะยังมีโอกาสในการได้มาซึ่งทรัพยากรและมีโอกาสในการอยู่รอดได้มากยิ่งขึ้นกว่า (ดูแผนภาพที่ ๔)

แผนภาพที่ ๔ : แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการปรับตัวได้กับความอยู่รอดขององค์การ

กลยุทธ์การสร้างความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
 (The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIRT

๓) การทำให้องค์การมีความชอบธรรม (organizational legitimacy)

ความชอบธรรม (legitimacy) ในที่นี้หมายถึง “การที่องค์กรใดองค์กรหนึ่งได้รับการยอมรับหรือรับรองในการดำเนินงานจากกลุ่มคนที่มีอำนาจจากภายนอก (Stinchombe,1968) ความชอบธรรมยังเป็นตำแหน่งหรือสถานภาพหนึ่งของการให้เกียรติกัน (a conferred status) ดังนั้น ความชอบธรรมจึงถูกควบคุมโดยองค์กรที่อยู่ภายนอก (Pfeffer & Salancik,1978) และความชอบธรรมยังเป็นผลของความสอดคล้องกัน ระหว่างค่านิยมทางสังคมกับการดำเนินงานขององค์กร (Dowling & Pfeffer,1975 ; Meyer & Rowan,1977)

Perrow (1970) กล่าวว่า โดยทั่วไปมักถือกันว่าองค์กรใด ๆ ก็ตามจะได้รับการปกป้องสถานภาพทางสังคมเสมอ ตราบเท่าที่องค์กรนั้นได้แสดงผลลัพธ์ของงานออกมา (outputs) และได้รับการพิจารณาว่ามีความชอบธรรม ส่วน Down (1967) กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า ไม่มีหน่วยงานใดที่จะอยู่รอดได้ ถ้าไม่สามารถแสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ได้อย่างต่อเนื่องว่า งานบริการของหน่วยงานนั้นมีคุณค่าพอต่อคณะบุคคลผู้มีอิทธิพล ในด้านการสนับสนุนทางปัจจัยต่อหน่วยงานนั้นให้คงอยู่ต่อไป และยิ่งเป็นการสนับสนุนด้วยความสมัครใจแล้วหน่วยงานนั้นจะยิ่งต้องสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ที่จะให้การสนับสนุนจนเป็นที่พอใจว่าการอุดหนุนนั้นจะตอบสนองในทางที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่มเป้าหมายได้

นอกจากนั้นแล้ว ความชอบธรรมยังขึ้นอยู่กับความเชื่อที่ว่า องค์กรใดได้กระทำหน้าที่อันสำคัญในการตอบสนองต่อความต้องการหรือความจำเป็นของสังคมได้หรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการทำประโยชน์ให้แก่คนอื่น ๆ มากกว่าการมุ่งประโยชน์สำคัญของตัวเอง ตัวอย่างเช่น ความชอบธรรมขององค์กรในภาครัฐตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีที่ว่า หน่วยงานได้ช่วยก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนที่อยู่

กลยุทธ์การสร้างความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

ภายในขอบเขตอำนาจของตนได้หรือไม่ (their jurisdiction) ซึ่งแม้แต่รัฐบาลที่ไม่ได้มาจากตัวแทนของประชาชน และเป็นรัฐบาลที่มุ่งหาประโยชน์ส่วนตน ที่โดยปกติแล้วมักสร้างความเจ็บปวดให้แก่ประชาชน ก็ยังมีความพยายามที่จะทำให้การกระทำของพวกเขา มีความสมเหตุสมผลว่า เป็นการทำงานที่อุทิศตนเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน ส่วนความชอบธรรมและความน่าเชื่อถือขององค์การพัฒนาเอกชน ขึ้นอยู่กับการได้ทำหน้าที่เสมือนเป็นเครื่องมือที่มีส่วนเอื้อให้การดำเนินงานของประชาชนเป็นไปได้อย่างสมัครใจ และการได้ให้บริการที่สังคมต้องการ และจำเป็น อันถูกละเลยเพิกเฉยจากองค์การของรัฐและภาครัฐกิจเอกชน (Korten, 1990, p.96) เมื่อองค์การพัฒนาเอกชนมีความชอบธรรมในสายตาของสังคมก็จะสามารถอยู่รอดได้ ทว่าในองค์การไม่แสวงหากำไรหรือองค์การพัฒนาเอกชน ความอยู่รอดยังขึ้นอยู่กับการมีชื่อเสียงที่ดีอันจะก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ และการมีความรับผิดชอบต่อกลุ่มผู้รับบริการและผู้จัดหาทรัพยากรให้อีกด้วย (Hannan & Freeman, 1977)

ตามแนวคิดของ Parsons (1956) และ Pfeffer & Salancik (1978) ยังเสนอว่า “ความชอบธรรมยังทำให้องค์การสามารถอยู่รอดได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากองค์การเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งของระบบสังคมที่ใหญ่กว่า จึงจำเป็นต้องพึ่งพาและได้รับการสนับสนุนจากระบบสังคม เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างต่อเนื่องสืบไป เป้าหมายและกิจกรรมขององค์การจึงต้องมีความชอบธรรมหรือมีคุณค่าต่อระบบสังคมที่ใหญ่กว่า” ในกรณีขององค์การพัฒนาเอกชนการที่จะอยู่รอดได้ สังคมจะต้องเห็นความสำคัญขององค์การพัฒนาเอกชน รวมถึงต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้คนในสังคม แต่การที่จะให้ผู้คนในสังคมเห็นความสำคัญแล้วให้การสนับสนุนนั้น นั้นหมายความว่า เป้าหมายและกิจกรรมการดำเนินงานขององค์การพัฒนาเอกชนต้องมีความชอบธรรมและมีคุณค่าต่อระบบสังคมด้วย จึงสรุปได้ว่า ในองค์การพัฒนาเอกชน

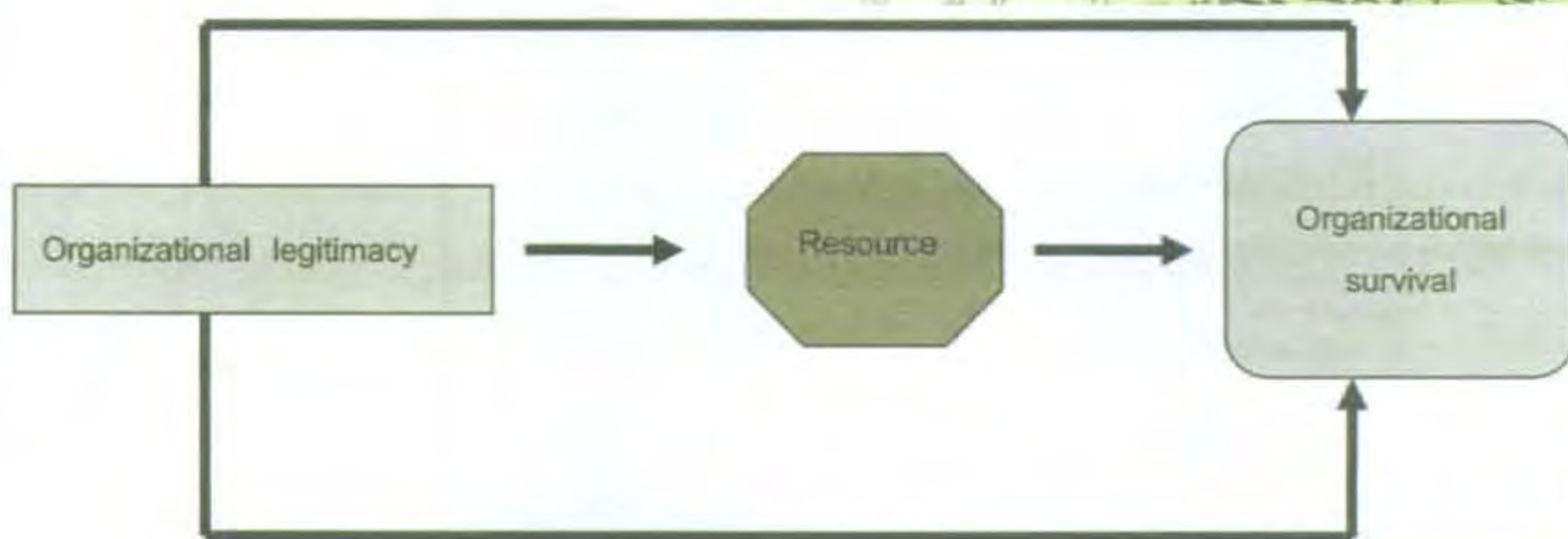
กลยุทธ์การสร้างความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

ที่ได้รับความชอบธรรมมากกว่า จะยังมีโอกาสในการได้มาซึ่งทรัพยากร และมีโอกาสในการอยู่รอดได้มากยิ่งขึ้น (ดูแผนภาพที่ ๕)

แผนภาพที่ ๕ : แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความชอบธรรมขององค์การกับความอยู่รอดขององค์การ

๔) มีการพึ่งพาอาศัยระหว่างกันขององค์การ (organizational interdependence)

Dennard (1996,p.495) กล่าวว่า หัวข้อเรื่องการพึ่งพาอาศัยระหว่างกัน (interdependence) เป็นกระบวนทัศน์ใหม่ในสาขาวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ เนื่องจากเป็นเรื่องของการที่องค์การต้องรู้จักการจัดระเบียบตนเอง (self organizing) เพื่อให้อยู่รอดได้ในโลกอันซับซ้อน การพึ่งพาอาศัยระหว่างกันเป็นสภาวะของการถ้อยที่ถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน และเป็นเรื่องของการไว้วางใจต่อกัน (trust) และยิ่งกินความหมายกว้างไปถึงเรื่องของการมีความสัมพันธ์กันในสองทางที่ทั้งสองฝ่ายต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันในการทะนุถนอมและธำรงรักษาความสัมพันธ์เหล่านั้นเอาไว้ โดยแต่ละฝ่ายต้องพึ่งพาฝ่ายอื่นเพื่อความสำเร็จร่วมกัน (Bennet & Bennet,2004,p.300)

กลยุทธ์การสร้างความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIERT

ในทางสังคมศาสตร์ ต้นกำเนิดแนวคิดการพึ่งพาอาศัยระหว่างกันขององค์การ สามารถสืบย้อนไปได้ถึงแนวคิดของนักทฤษฎีแนวนิเวศวิทยามนุษย์ (Human ecology) และแนวคิดระบบเปิดของ Hawley (1950) ตามแนวคิดนี้กล่าวถึงการพึ่งพาอาศัยระหว่างกันของสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อมว่า สิ่งมีชีวิตจะอยู่รอดได้ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และต้องพยายามเข้าไปจัดการกับสิ่งแวดล้อมโดยใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ (Thompson & McEwan, 1958 ; Pfeffer, 1972) ส่วนในทัศนะของทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรเห็นว่า การพึ่งพาอาศัยระหว่างกันมาจากเหตุผลที่ว่า ไม่มีสิ่งใดที่บุคคลจะได้มาตามที่ต้องการทั้งหมดในเหตุการณ์หรือกรณีใด ๆ ที่ต้องขึ้นอยู่กับมากกว่าสาเหตุเดียว ก็คือผลลัพธ์ของการพึ่งพาอาศัยระหว่างกันนั่นเอง การพึ่งพาอาศัยระหว่างกันมีความสำคัญต่อองค์การ เนื่องจากทำให้องค์การสามารถจัดการกับความไม่แน่นอน แล้วทำให้องค์การสามารถบรรลุผลตามที่ปรารถนาได้ และการพึ่งพาอาศัยระหว่างกันยังเป็นผลที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติขององค์การในระบบเปิด อันมาจากข้อเท็จจริงที่ว่า “องค์การจะต้องมีการแลกเปลี่ยนกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ได้ทรัพยากรที่จำเป็นมา อันจะนำไปสู่การอยู่รอดขององค์การได้ในที่สุด” และการบริหารจัดการกับการต้องพึ่งพาอาศัยระหว่างกัน สามารถกระทำได้โดยการประสานความร่วมมือกันระหว่างองค์การ (interorganizational coordination) ในรูปของกลยุทธ์ต่าง ๆ (Pfeffer & Salancik, 1978, pp.41-43)

ตามทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรยังตั้งอยู่บนสมมติฐานว่า องค์การต้องพึ่งพาทรัพยากรบางประการจากสิ่งแวดล้อมภายนอก เพื่อการบรรลุเป้าหมาย เพื่อการมีทางเลือกมากขึ้น และเพื่อให้องค์การสามารถดำรงอยู่ได้ต่อไป (Aldrich & Pfeffer, 1976 ; Kotter, 1979) และทฤษฎีนี้ยังเชื่อว่า องค์การที่หลีกเลี่ยงการมีความสัมพันธ์กับองค์การ

กลยุทธ์การสร้างการอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

อื่น ๆ โดยต้องการอยู่อย่างอิสระนั้น นอกจากจะมีความสิ้นเปลืองในตัวเองแล้ว องค์การอาจประสบกับการถูกคุกคามทั้งในเรื่องความเป็นอิสระและเรื่องการแข่งขันพหุอาศัยระหว่างกันก็อาจเป็นไปได้ (Miller, 1995, p.10) จะเห็นได้ว่าแนวคิดย้งนี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดทางพระพุทธศาสนาที่เสนอโดยสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์ ธรรมธโร) ที่ได้กล่าวไว้ว่า “พงศ์พันธุ์เปรียบด้วยพินที่ติดไฟ รวมกันเข้าย่อมลุกโชน แยกออกมา มีแต่ควัน เต้นด้ายแม่เล็กและยาว ถ้าหลายเส้นรวมเข้าด้วยกันก็อาจทานอยู่ได้ไม่ขาด ต้นไม้ที่ขึ้นอยู่โดดเดี่ยว ถึงจะมีรากหยั่งลึกใหญ่โต แข็งแรง ก็อาจถูกพายุใหญ่ที่พัดมาหักโค่นลงได้ในครู่เดียว ส่วนต้นไม้ที่ขึ้นอยู่ด้วยกันเป็นกออาศัยความช่วยเหลือก็อาจต่อต้านพายุใหญ่อยู่ได้” อันแสดงให้เห็นถึงแก่นปรัชญาของสิ่งมีชีวิตหากต้องการอยู่รอดได้ ก็ต้องมีการพึ่งพหุอาศัยระหว่างกัน จึงสรุปได้ว่า ในองค์การพัฒนาเอกชนที่มีการพึ่งพหุอาศัยระหว่างกันได้มากกว่า จะยังมีโอกาสในการได้มาซึ่งทรัพยากรและมีโอกาสในการอยู่รอดได้มากยิ่งขึ้นกว่า (ดูแผนภาพที่ ๖)

แผนภาพที่ ๖ : แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการพึ่งพหุอาศัยกันขององค์การกับความอยู่รอดขององค์การ

กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพหุอาศัย
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

๕) การสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับองค์กรภายนอกอื่น ๆ โดยผ่านการจัดตั้งกรรมการอำนวยการร่วม (interlocking directorates)

ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรเสนอว่า องค์กรสามารถลดผลของการต้องพึ่งพาจากภายนอก แล้วเพิ่มความสามารถในการอยู่รอดได้ โดยการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับภายนอก เพื่อจัดการกับความสัมพันธ์ในเชิงการแลกเปลี่ยนให้เหมาะสมได้ ด้วยการจัดตั้งกรรมการอำนวยการร่วมขึ้นมา การจัดตั้งกรรมการอำนวยการร่วม แท้จริงแล้วเป็นเรื่องการใช้อิทธิพลต่อหมู่คณะอื่น ๆ ในความสัมพันธ์เชิงการแลกเปลี่ยนนั่นเอง (Pfeffer & Salancik, 1978 ; Kotter, 1979 ; Sheppard, 1989)

คำว่า “กรรมการอำนวยการร่วม” (interlocking directorate) หมายถึง ในสถานการณ์ใด ๆ ที่ซึ่งมีองค์กรอยู่สององค์กรหรือมากกว่า โดยมีกรรมการบริหารหนึ่งคนหรือมากกว่าที่เข้ามารับผิดชอบภารกิจขององค์กรร่วมกัน (Allen, 1974) หรือเป็นระบบที่บุคคลผู้หนึ่งเป็นกรรมการบริหารขององค์กรหนึ่งอยู่แล้ว และมาเป็นกรรมการบริหารขององค์กรอื่นอีกด้วย (ติน ปรัชญพฤทธิ, ๒๕๔๖) ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการบริหารของโรงเรียนที่ได้เข้ามารับหน้าที่เป็นกรรมการบริหารของสมาคมวิชาชีพในท้องถิ่น การกระทำเช่นนี้เรียกว่าเป็นการเชื่อมต่อกันหรือเป็นคณะกรรมการบริหารร่วมระหว่างองค์กร (Miller, 1995, p.38) การดึงเอาผู้นำเข้ามาเป็นพรรคพวกในความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร (interorganizational elite cooperation) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปของกรรมการอำนวยการร่วมนั้น ในแง่ของทฤษฎีคือการแสดงให้เห็นถึงความเพียรพยายามขององค์กร ในการคาดการณ์ถึงเงื่อนไขของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์ เพื่อการควบคุมความสัมพันธ์ที่มีกับองค์กรอื่น ๆ หรือการเชื่อมโยงองค์กรเข้าไว้ด้วยกันก็

กลยุทธ์การสร้างความอยู่รอดขององค์กรพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

คือกลยุทธ์ของการสร้างความร่วมมือกัน เพื่อควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างองค์การในบางระดับขณะที่ต้องขึ้นอยู่กับองค์การอื่น ๆ นั้นเอง (Allen,1947)

ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร กล่าวถึงการจัดตั้งกรรมการอำนวยการร่วมว่ามีประโยชน์ได้หลายอย่างคือ (๑) ทำให้องค์การมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารได้ดีขึ้นกับองค์การอื่น ๆ ในสิ่งแวดล้อม (๒) การเชื่อมโยงต่อกัน (linkage) และการเปิดเผยต่อกัน (exposure) จะนำไปสู่ก้าวแรกที่สำคัญในการได้มาซึ่งความรู้สึกของการสนับสนุนที่ไว้วางใจกันได้ (commitments of support) จากผู้จัดหาทรัพยากรที่สำคัญในสิ่งแวดล้อม เมื่อกรรมการบริหารได้รับรู้ปัญหาขององค์การ พวกเขาจะสามารถแยกแยะปัญหาขององค์การได้อันเนื่องจากการนั่งอยู่ในกรรมการบริหาร และพวกเขาก็รู้ถึงความต้องการขององค์การได้ดี (๓) กรรมการอำนวยการร่วมมักมีค่านิยมในการรักษาความชอบธรรมขององค์การเอาไว้ เกียรติภูมิหรือความมีศักดิ์ศรี และความชอบธรรมของบุคคลหรือความชอบธรรมขององค์การ ก็มักแสดงออกมาในรูปของกรรมการบริหารองค์การ อันจะช่วยยืนยันถึงคุณค่าขององค์การที่มีต่อสังคมได้ (Pfeffer & Salancik,1978,p.145) ในทำนองเดียวกัน การเชื่อมโยงต่อกัน (interlocks) ก็เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้องค์การสามารถใช้อิทธิพลต่อทรัพยากรได้ ทั้งในกลุ่มผู้จัดหาทรัพยากร (providers) และคู่แข่ง (competitors) นอกจากนั้นแล้ว การเชื่อมโยงต่อกันยังเป็นประโยชน์ในการสร้างหลักประกันขององค์การว่า จะได้ทรัพยากรมาในช่วงเวลาที่ประสบกับปัญหาภัยลำบากอีกด้วย (D' Aveni,1978)

เมื่อเป็นที่ชัดเจนว่า กรรมการอำนวยการร่วมเป็นส่วนประกอบสำคัญขององค์การ ดังนั้น การเลือกกรรมการอำนวยการร่วมจึงเป็นเรื่องที่ควรมีความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง แต่ไม่ว่ากรรมการบริหารจะมีคุณลักษณะเช่นใด ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรได้กล่าวถึง

กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIRT

กรรมการบริหารที่มีประสิทธิผล อันจะช่วยทำให้องค์การอยู่รอดได้มากขึ้น นั่นคือกรรมการบริหารต้องทำหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๑) การระดมทุน (fund raising) (๒) ต้องมีอิทธิพลต่อชุมชน (community influence) และ (๓) การเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองในระดับต่าง ๆ (political connections) ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรยังกล่าวอีกว่า ประสิทธิภาพขององค์การจะมีน้อย ถ้ากรรมการบริหารยังคงทำหน้าที่แบบดั้งเดิมคือด้านการบริหาร (the board' primary function is administration) แต่เพียงอย่างเดียว และ องค์ประกอบของกรรมการบริหารไม่สอดคล้องกับบริบททางสังคมของ องค์การ รวมถึงการที่กรรมการบริหารไม่ได้แสดงออกให้เห็นถึง การมีความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ทางสังคม และการเมืองของชุมชน หรือกรรมการบริหารที่ไม่สามารถดึงเอาเงินทุนเข้ามาสู่องค์การได้ หรือ ไม่สามารถดึงเอาชนชั้นนำที่มีอำนาจทางการเมือง (political elites) เข้ามาร่วมกับองค์การได้ คนเหล่านี้ก็เป็นกรรมการบริหารที่ไม่มี ประสิทธิภาพเช่นกัน

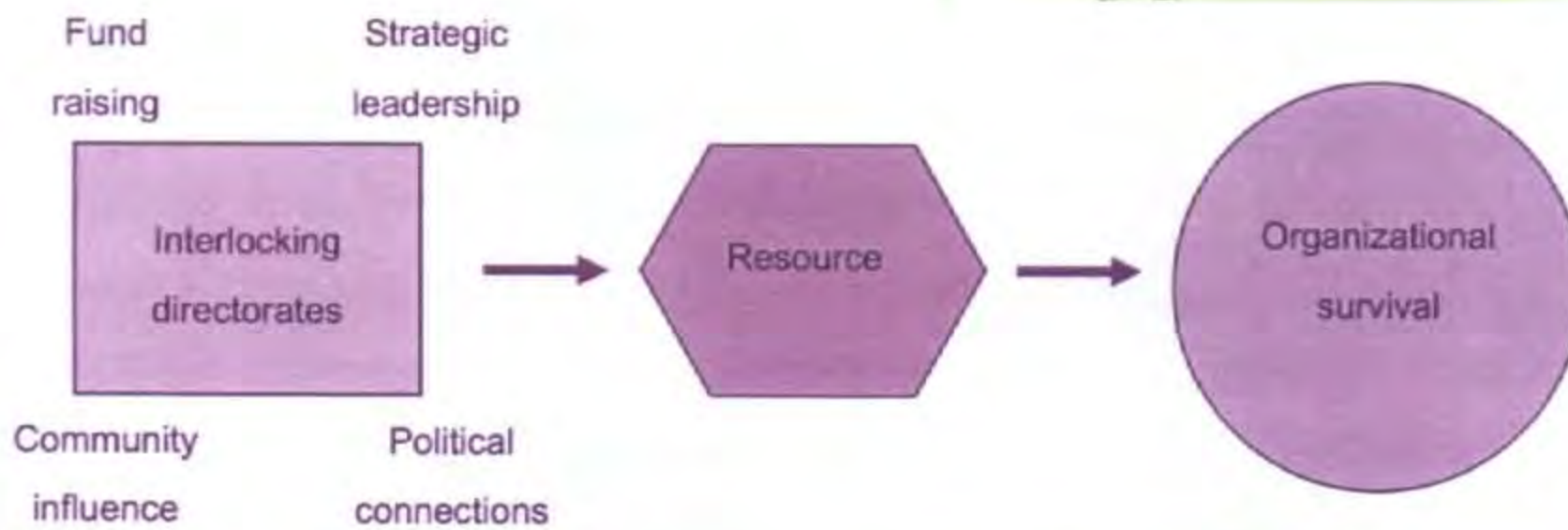
สำหรับในบริบทขององค์การพัฒนาเอกชนแล้ว การที่จะ ทำให้องค์การมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การได้มาซึ่ง ทรัพยากรและสามารถอยู่รอดได้นั้น กรรมการบริหารยังต้องมีความเป็น ผู้นำในเชิงกลยุทธ์ (strategic leadership) อีกด้วย ความเป็นผู้นำใน เชิงกลยุทธ์ ณ ที่นี้หมายถึง การที่ผู้ตามมีความรู้สึกว่ามีผู้นำอยู่ใน สถานการณ์หรือยืนอยู่เคียงข้างกับพวกเขาตลอดเวลา (staying visible) การที่ผู้นำยืนอยู่เคียงข้างหรืออยู่ในสถานการณ์ตลอดเวลาจะทำให้มี ความมั่นใจได้ว่า โครงการและการให้บริการของหน่วยงานสามารถนำ มาปฏิบัติได้ในชุมชน การยืนอยู่เคียงข้างหรืออยู่ในสถานการณ์ตลอดเวลา จะทำให้องค์การกับภาคีหรือหุ้นส่วน (partnership) มีคำมั่นสัญญาต่อกันในการช่วยกันปรับปรุงสภาพการณ์ทางสังคมของชุมชนให้ดีขึ้น (Menefee, 1997) (ดูแผนภาพที่ ๗)

กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIERT

แผนภาพที่ ๗ : แสดงความความสัมพันธ์ของกรรมการอำนวยการ
ร่วมกับความอยู่รอดขององค์การ

๖) การทำให้องค์การมีขนาดใหญ่ขึ้น (larger organization)

ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรเชื่อว่า การทำให้องค์การมีการเติบโตและการทำให้องค์การมีขนาดใหญ่ขึ้น (larger size) จะเพิ่มโอกาสในการอยู่รอดให้แก่องค์การมากขึ้น และยังทำให้องค์การมีอำนาจมากขึ้นในการมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม แท้จริงแล้ว การทำให้องค์การมีขนาดใหญ่ขึ้นก็คือกลยุทธ์ของการใช้อิทธิพลต่อกลุ่มอื่น ๆ ในความสัมพันธ์เชิงการแลกเปลี่ยนนั่นเอง ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรยังกล่าวว่า ขนาดขององค์การยังสามารถทำให้กลยุทธ์ของการสร้างความร่วมมือกันมีความเป็นไปได้ และขนาดขององค์การยังทำให้มีเกียรติภูมิหรือมีศักดิ์ศรี (prestige) อันจะทำให้องค์การเกิดความมั่นใจได้ว่าจะสามารถหาทรัพยากรมาใช้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขณะที่อยู่ในช่วงเวลาที่ประสบกับปัญหาความยุ่งยากทางเศรษฐกิจ (Monsen & Downs, 1965) และองค์การยังสามารถใช้ความได้เปรียบเช่นนี้กดดันต่อผู้ป้อนทรัพยากรเพื่อการผลิต (resource suppliers) ได้อีกด้วย (Portor, 1979)

กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIERT

การทำให้องค์การมีขนาดใหญ่ขึ้น ด้วยการขยายขนาดและขอบเขตของกิจกรรมออกไป (expand its range of activities) ให้มีลักษณะหลากหลาย ยังนับเป็นการสร้างตัวกันชนเพื่อป้องกันผลกระทบของสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี (Sheppard,1989) นอกจากนั้นแล้ว การเพิ่มขนาดขององค์การให้ใหญ่ขึ้นทำให้องค์การมีชื่อเสียงมากขึ้น แล้วทำให้ภัยต่อการที่จะได้ทรัพยากรมา อันเนื่องมาจากแนวคิดที่ว่า องค์การที่มีขนาดใหญ่จะมีความน่าเชื่อถือและสามารถไว้วางใจได้มากกว่า (more dependable) (D' Aveni,1987)

ตัวอย่างที่ว่าในองค์การที่มีขนาดใหญ่กว่า ย่อมมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรได้ง่ายกว่าองค์การขนาดเล็ก อย่างเช่น ในองค์การพัฒนาเอกชนเมืองบประมาณถูกตัดในช่วงเวลาที่อยู่ในความยากลำบาก (during harsh times) จะมีผลต่อการตายขององค์การขนาดเล็กเป็นอย่างมาก ขณะที่องค์การขนาดใหญ่จะมีความชอบธรรมมากกว่าในการได้รับทุนสนับสนุนจากที่ต่าง ๆ อันเป็นผลมาจาก “ขนาด” ขององค์การเอง (their size) แนวความคิดเช่นนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของพวกนักทฤษฎีเชิงสถาบัน (institutional - theorists) ที่มองภาพขององค์การขนาดใหญ่กว่าว่า มีความสามารถในการปฏิบัติตัวให้เข้ากับปทัสถานของสิ่งแวดล้อมเชิงสถาบันได้มากกว่า (norms of the institutional environment) ขณะเดียวกันก็มีความสามารถในการธำรงรักษาความสัมพันธ์กับองค์การอื่น ๆ ได้อย่างสม่ำเสมอมากกว่า (Besel,2000,pp.57-58) เช่นเดียวกับที่ทฤษฎีนิเวศวิทยาประชากร (population ecology) ของ Hannan & Freeman (1978a, 1978b) ก็ได้ชี้ให้เห็นว่า องค์การที่มีอายุน้อยและเป็นองค์การขนาดเล็กมีแนวโน้มที่จะตายได้ง่าย การเพิ่มขนาดขององค์การยังก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้ทักษะความชำนาญขององค์การมากขึ้นอีกด้วย (Bielefeld,2003)

กลยุทธ์การสร้างความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

มีผลงานเชิงประจักษ์ไม่มากนักที่ได้พรรณนาให้เห็นว่า มีกลไกและเงื่อนไขที่องค์กรสามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการกับสิ่งแวดล้อมได้ เช่น Starbuck (1964) เสนอว่า องค์กรขนาดใหญ่มีโอกาสดีกว่าองค์กรขนาดเล็กในแง่การอยู่รอด เนื่องจากองค์กรขนาดใหญ่เปลี่ยนแปลงได้ยากกว่าองค์กรขนาดเล็ก ดังนั้น จึงมีแนวโน้มที่จะต้านทานความกดดันจากภายนอกได้มากกว่า และมีการใช้จ่ายเพื่อการค้นคว้าวิจัยและพัฒนามากกว่า ทั้งต่อองค์กรโดยรวมและเจ้าหน้าที่แต่ละคน จึงเป็นเหตุให้สามารถปรับปรุงเทคนิคใหม่ๆ ได้ดียิ่งขึ้น อันเป็นประโยชน์ในการเพิ่มอำนาจให้หน่วยงานนั้น

ในผลงานอีกชิ้นหนึ่ง Starbuck (1965) ได้ยืนยันแนวคิดเดิมของเขา ดังที่ Starbuck กล่าวว่า เมื่อความอยู่รอดอยู่ในภาวะที่เสี่ยง องค์กรที่มีขนาดใหญ่กว่าจะอยู่ในฐานะของการได้เปรียบมากกว่า แท้จริงแล้วมันไม่ใช่เป็นเรื่องของอุบัติเหตุ ทว่าความล้มเหลวขององค์กรมักเกิดขึ้นก่อนในองค์กรที่มีขนาดเล็ก เนื่องจากองค์กรที่มีขนาดใหญ่มีแนวโน้มเป็นองค์กรที่เก่าแก่มากกว่า มีการสั่งสมองค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหาที่ประสบอยู่มากกว่า และมีประสบการณ์ระดับบุคคลมากกว่า เมื่อองค์กรต้องเผชิญกับความยากลำบาก มันจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากแหล่งภายนอก ในองค์กรขนาดใหญ่สามารถหาการสนับสนุนได้มากกว่า ขณะที่องค์กรขนาดเล็กสามารถหาความช่วยเหลือได้ยากกว่า แม้ว่าจะอยู่ในฐานะของการมีกำไรก็ตาม

การศึกษาของ Downs (1967) ก็สอดคล้องกับที่ Starbuck (1964, 1965) ได้เคยศึกษาไว้แล้วเช่นกันในประเด็นเรื่องขนาดขององค์กร กล่าวคือพบว่า อัตราการตายขององค์กรขนาดใหญ่อยู่ในระดับต่ำกว่าขนาดเล็ก เหตุผลสำคัญข้อเดียวที่ Downs อธิบายว่าเหตุใดองค์กรจึงถึงกาลอวสานได้ยากก็คือ “ความใหญ่โต” ทั้งนี้เป็นเพราะองค์กรขนาด

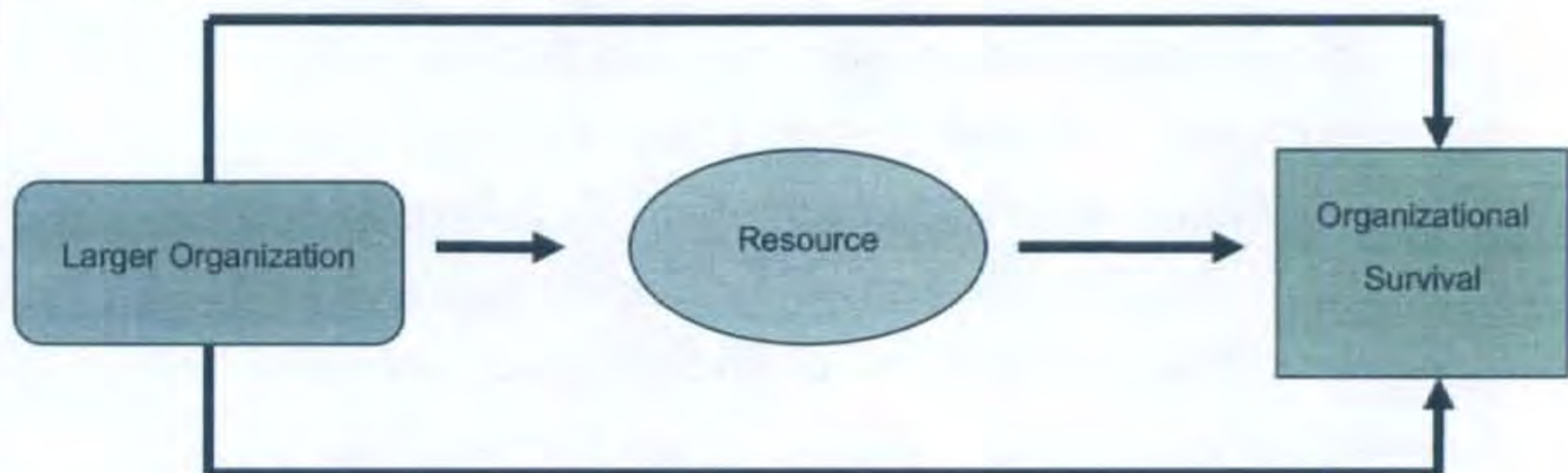
กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยขององค์กรพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIERT

ใหญ่สามารถทนต่อความไม่คงเส้นคงวาในการได้มาซึ่งปัจจัยสนับสนุน ได้ดีกว่าองค์กรขนาดเล็ก นอกจากนี้ยังมีข้อได้เปรียบอื่น ๆ อีกมาก ท้ายที่สุด Downs ถึงกับสรุปว่า “องค์กรที่จะอยู่รอดได้ต้องมีขนาดใหญ่พอที่จะให้บริการอันเป็นประโยชน์แก่สังคม และต้องมีอายุยืนนานพอที่จะสร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้การสนับสนุนรายใหญ่ขององค์กรได้อย่างปกติ ขนาดขององค์กรหรือหน่วยงานจึงเป็นตัวกำหนดความอยู่รอดที่สำคัญมากกว่าประเภท หรือชนิดของภารกิจที่หน่วยงานนั้นปฏิบัติอยู่เสียอีก” จึงสรุปได้ว่า ในองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีขนาดใหญ่กว่า จะยังมีโอกาสในการได้มาซึ่งทรัพยากรและมีโอกาสในการอยู่รอดได้มากกว่า (ดูแผนภาพที่ ๘)

แผนภาพที่ ๘ : แสดงความความสัมพันธ์ของการทำให้องค์กรมีขนาดใหญ่โตกับความอยู่รอดขององค์กร

กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยขององค์กรพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
 (The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIIRT

เอกสารอ้างอิง

- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (๒๕๔๖). **ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่.** (พิมพ์ครั้งที่ ๒) กรุงเทพฯ : วิชาษา.
- ติน ประชัญพฤทธิ. (๒๕๔๖). **ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์.** (พิมพ์ครั้งที่ ๖) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (๒๕๔๔). “คำนำ” ใน สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ และสุวพล มละดา. **จากรากหญ้าถึงขอบฟ้า : อดีต ปัจจุบัน และอนาคตขององค์การพัฒนาเอกชนไทย.** กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- สุจิตรา บุญยรัตน์พันธ์ุ. (๒๕๔๖). **ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์.** (พิมพ์ครั้งที่ ๔) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์ ธรรมโร). (๒๕๔๖). **มงคลยอดชีวิตฉบับสมบูรณ์.** กรุงเทพฯ : ธรรมสภา.
- อมรา พงศาพิชญ์. (๒๕๔๕). **ความหลากหลายทางวัฒนธรรม : กระบวนทัศน์และบทบาทในประชาสังคม.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Aiken, M. & Hage, J. (1968). Organizational Interdependence and Intra-Organizational Structure. **American Sociology Review**, 33, 6, pp. 912-930.
- Aldrich, H. E. & Pfeffer, J. (1976). Environments and Organizations. **Annual Review of Sociology**, 22, pp. 79-105.
- Aldrich, H. W. (1979). **Organizations and Environments.** Englewood Cliffs, N. J. Prentice Hall.
- Allen, M. P. (1974). The Structure of Interorganizational Elite Cooperation : Interlocking Corporates. **American Sociology Review**, 39, pp. 391-406.

กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

Barnard, C. I. (1938). **The Functions of the Executive**. Cambridge, Mass : Harvard University Press.

Bennet, A. & Bennet, D. (2004). **Organizational Survival in the New World : The Intelligent Complex Adaptive System**. Boston : Butterworth-Heinemann.

Bielefeld, W. (1992). Funding Uncertainty and Nonprofit Strategies in the 1980s. **Nonprofit Management and Leadership**, 2,4, pp.381-401.

Darwin, C. (1967). **On the Origin of Species**. New York : Atheneum.

D3 Aveni, R. (1987). Top Managerial Preatige and Organizational Death. Working Paper. University of North Carolina, Chapel.

Dowling, J. & Pfeffer, J. (1975). Organizational Legitimacy. **Pacific Sociological Review**, 18,3, pp. 122-136.

Downs, A. (1967). **Inside Bureaucracy**. Boston : Little, Brown.

Drucker, P. F. (1992). **Managing in Non-Profit Organization : Principles and Practices**. New York : Harper & Row.

Drucker, P. F. (2002). **Managing in the Next Society**. New York : St. Martin's Press.

Drucker, P. F. (2003). **The Essential Drucker : The Best of Sixty Years of Peter Drucker's Essential Writings on Management**. New York : Harper Business.

Emerson, R. E. (1962). Power-Dependence Relations. **American Sociological Review**, 27, pp. 31-41.

Hannan, M. T. & Freeman, J. (1977). The Population Ecology of Organizations. **American Journal of Sociology**, 82, pp.929-964.

Hawley, A. H. (1950). **Human Ecology : A Theory of Community Structure**. New York : Ronald Co.

กลยุทธ์การสร้างความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

- Heewagen, J. K. & Powell, K. M. (2007). Designing for Organizational Effectiveness. Available from <http://www.wbdg.org/design/design/orgeff.php>.
- Hollister, R. M. (1993). Developing a Research Agenda for Nonprofit Management. In D. R. Young, R. M. Hollister, V. A. Hodgkinson & Associates (Eds.) **Governing, Leading, and Managing Nonprofit Organizations** : New Insights from Research and Practice. (pp.306-323). San Francisco : Jossey - Bass.
- Huddock, A. C. (1999). NGOs and Civil Society : Democracy by Proxy. Cambridge, UK : Polity.
- Katz, D. & Kahn, R. L.(1966). **The Social Psychology of Organizations** New York : John Wiley.
- Korten, David C (1990). **Getting to 21st Century : Voluntary Action and the Global Agenda**. West Hartford Connecticut : Kumarian Press.
- Kotler, P. (200). The Responsive Organization : Meeting Consumer Needs. **The Nonprofit Organization : Essential Readings**. David L. Gies, J. Steven Ott & Jay M. Shaffritz (Eds.) California : Brooks/Cole Publishing.
- Parsons, T. (1965). Suggests for a Sociological Approach to the Theory of Organizations. **Administrative Science Quarterly**, 1, pp. 63-85.
- Perrow, C. (1970). Departmental Power and Perspective in Industrial Firms. In Mayer N. Zald (ed). **Power in Organizations**. pp. 59-89. San Francisco : Jossey-Bass.
- Pfeffer, J. & Salancik, G. R. (1978). **The External Control of Organizations : A Resource Dependence Perspective**. New York : Haper & Row.

กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

Pfeffer, J. (1972). Size and Composition of the Corporate Boards of Directors : The Organization and Its Environment. **Administrative Science Quarterly**, 17, pp. 218-228.

Riker, J. V. (2001). The Nonprofit Leadership and Democracy Curriculum. The Union Institute Center for Public Policy Nonprofit Leadership and Democracy Project Washington, D. C. Available from <http://www.gdrc.org/ngo/ngo.html>

Sheppard, J. P. (1995). A Resource Dependence Approach to Organizational Failure. **Social Science Research**, 24, pp.28-62.

Starbuck, W. H. (1965). Organizational Growth and Development. In **The Handbooks of Organizations**. J.G. March (ed). Chicago : Rand McNally & Company.

Stinchombe, A. L. (1968). **Constructing Social Theories**. New York : Harcourt.

Thompson, J. D. (1967). **Organizations in Action**. New York : McGraw-Hill.

Yuchtman, E. & Seashore, S. E. (1967). A System Resource Approach to Organizational Effectiveness. **Administrative Science Quarterly**, 32, (December) pp. 377-395.

กลยุทธ์การสร้างความปลอดภัยขององค์การพัฒนาเอกชนไทย : การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร
(The Strategy of Thai Non-Governmental Organizations Survival : A Resource Dependence Approach)

LIART

คำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษ

สำนักภาษาต่างประเทศ

สวัสดีครับท่านผู้อ่านทุกท่าน

ในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๑ นี้ ผู้เขียนขอกล่าวคำอวยพร “สวัสดีปีใหม่” ย้อนหลังไปยังท่านผู้อ่านที่เคารพทุกท่าน ผู้เขียนรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่มีโอกาสฝากสารแนะนำเกี่ยวกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านบทความในรัฐสภาสารฉบับนี้ เพื่อให้ผู้อ่านที่ติดตามคอลัมน์ “คำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษ” อยู่เป็นประจำได้รับประโยชน์อย่างกว้างขวาง เพราะคำศัพท์และประโยคตัวอย่างที่ผู้เขียนได้เลือกสรรมานำเสนอนั้น นอกจากจะเกี่ยวเนื่องกับเหตุการณ์ในอดีตจนถึงปัจจุบันแล้ว เนื้อหาของคำศัพท์ยังได้ประมวลถึงมิติด้านการเปรียบเทียบตัวอย่างสถิติความเปลี่ยนแปลงระหว่างการเมืองภายในประเทศและต่างประเทศรวมทั้งความหมายจากประโยคตัวอย่างโดยเล่าผ่านประวัติศาสตร์การเมืองไทย ซึ่งผู้อ่านอาจเป็นอีกท่านหนึ่งที่ได้ทำนายอนาคตการเมืองไทย หลังการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ที่ผ่านมา ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ว่าแนวโน้มของการเมืองไทยจะเดินไปในทิศทางใด การตั้งรัฐบาลจะออกมาในรูปแบบใดบ้าง ซึ่งเป็นประเด็นที่ทุกคนอาจมองว่าไม่ใช่โจทย์ที่ยากนัก หากพิจารณาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเชื่อว่าบัดนี้โจทย์หรือสมการต่าง ๆ ที่ติดอยู่ในใจของท่านผู้อ่านหรือประชาชนชาวไทยคงได้รับการเฉลยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้เขียนจึงขอถือโอกาสนี้เสนอคำว่า

Coalition การรวบรวมกำลัง รัฐบาลที่ตั้งขึ้นโดยเอาพรรคต่าง ๆ มารวมกัน และรัฐบาลผสม แม้ว่าคำนี้จะเคยผ่านตาผู้อ่านไปบ้างเมื่อฉบับที่แล้ว แต่เพื่อให้สอดคล้องกับบรรยากาศที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ผู้เขียนจึงขยายภาพอีกมุมหนึ่งของการเมืองในลักษณะเปรียบเทียบผ่านคำศัพท์นี้อีกครั้ง

Coalition อ่านว่า (โคอะลิชัน) เป็นคำนาม (Noun) คำนี้สามารถนำมาใช้ตามนัยที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มของพรรคการเมืองหรือการรวมกำลังเพื่อทำกิจกรรมทางการเมือง การตั้งรัฐบาลผสม ซึ่งหากพิจารณาความหมายบ่งชี้แล้วจะสังเกตเห็นว่าไม่จำเป็นต้องมีคำนามตัวอื่นมาขยายอีก แต่ถ้าต้องการจะสื่อความหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อป้องกันความสับสนในบริบทนั้น ๆ อาจใช้คำนามมาขยายเพิ่มก็ได้ เช่น Coalition Government (รัฐบาลผสม) หรือ Coalition Party (พรรคผสม) จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นมีคำว่า Government และ Party เป็นคำนามที่ขยายเพิ่มขึ้น

รัฐบาลผสม (Coalition Government) คือ รัฐบาลที่ประกอบด้วยกลุ่มการเมือง หรือ พรรคการเมืองหลายกลุ่มมารวมตัวกันเพื่อจัดตั้งรัฐบาลเสียงข้างมากขึ้นบริหารประเทศ

สำหรับประเทศไทย คำว่า รัฐบาลผสมนี้ใช้เป็นครั้งแรกในช่วงทศวรรษที่ ๒๔๔๐ โดยนักการทูตชาวอังกฤษชื่อ เซอร์ เจอร์ซี ครอสบี (Sir Jirsy Crossby) ซึ่งได้ตั้งข้อสังเกตว่า รัฐบาลของไทยภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา มีลักษณะเป็น “รัฐบาลผสม” (Coalition Government) ต่อมาคำว่ารัฐบาลผสมนี้ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนอีกครั้งหนึ่งภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อมีการ

คำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษ

LIERT

จัดตั้งรัฐบาลพลเรือนขึ้น และยิ่งมีความชัดเจน โดดเด่นมากที่สุดจนกลายเป็นปรากฏการณ์รัฐบาลผสมของไทยนับตั้งแต่การเลือกตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ เรื่อยมา^๑

ทิศทางการเมืองไทยหลังการเลือกตั้งครั้งนี้ไม่พ้นการตั้งรัฐบาลผสมซึ่งตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ไม่ต้องการให้พรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด หรือครองเสียงข้างมาก แต่ต้องการให้มีการถ่วงดุลอำนาจในกลุ่มของฝ่ายบริหารด้วยกันเองที่เข้มข้นกว่าเดิมส่งผลให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลดลงจากเดิม ๒๐ ที่นั่ง โดยการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๔๐๐ ที่นั่ง และแบบสัดส่วนอีก ๔๐ ที่นั่ง โดยแบ่งเขตจังหวัดออกเป็น ๔ เขต แต่ละเขตมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ ๑๐ คน ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่าพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวจะมีเสียงข้างมากเกินกึ่งหนึ่งของจำนวน ส.ส. ทั้งหมด

เมื่อพิจารณาถึงยุทธศาสตร์ของรัฐบาลผสมที่ผ่านมา รัฐบาลชุดต่าง ๆ จะเดินยุทธศาสตร์สร้างรัฐบาลผสมโดยการรวบรวม ส.ส. ต่างพรรคมาเข้าร่วมรัฐบาลให้เกินกึ่งหนึ่งของจำนวน ส.ส. ในสภาผู้แทนราษฎร โดยบวกสำรองเพื่อไว้เล็กน้อยเท่าที่จำเป็นในกรณีที่บางพรรคการเมืองถอนตัว ทั้งนี้เพื่อให้สามารถแบ่งสันปันส่วนตำแหน่งรัฐมนตรีแก่พรรคการเมืองต่าง ๆ ที่เข้าร่วมรัฐบาลได้^๒

^๑ สารานุกรมการเมืองไทย โดย รศ.นรนิติ เศรษฐบุตร สถาบันสัญญาธรรมศักดิ์ เพื่อประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

^๒ หนังสือพิมพ์ มติชนรายวัน ฉบับวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๖ บทความเรื่อง “ปรากฏการณ์ไทยรักไทย จากพรรคอุบถัมภ์สู่พรรคชนชั้น (ต้น)” โดย เกษียร เตชะพีระ

เมื่อมีการจัดตั้งรัฐบาลผสม หลายคนมองว่าการพัฒนาระบบประชาธิปไตยต้องถอยหลังไปอีกหลายก้าว รัฐบาลผสมที่เกิดจากการผสมหลายพรรคมักขาดเสถียรภาพ เพราะขัดแย้งกันเอง เป็นเหตุให้รัฐบาลอ่อนแอ เหมือนในอดีตที่พรรคกิจสังคมซึ่งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียง ๑๔ เสียง ได้รวบรวมพรรคต่าง ๆ สามารถจัดตั้งรัฐบาลผสมหลายพรรคแต่อยู่ได้เพียง ๘ - ๙ เดือน ก็ต้องยุบสภาเพราะรัฐบาลอ่อนแอเกินไป

ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของนักการเมืองที่สังกัดพรรคการเมืองต่างๆ ซึ่งได้เสนอตัวเป็นผู้แทนของประชาชน ทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงให้กับประชาชน ควรปรับเปลี่ยนท่าทีและสร้างความสามัคคีปรองดองให้เกิดขึ้นในชาติให้เร็วที่สุด

ประโยคตัวอย่าง

Following elections held in November 1996, New Aspiration Party leader General Chavalit Yongchaiyudh formed a coalition government and became Prime Minister.

ภายหลังการเลือกตั้งในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๙ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าพรรคความหวังใหม่ได้ตั้งรัฐบาลผสมขึ้น พร้อมกับดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

The next democratically elected government might not last for long because it looks likely to be a coalition of four or five parties at least.

รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตยชุดใหม่นี้คงจะอยู่ได้ไม่นานนักเพราะดูเหมือนว่า จะเป็นรัฐบาลผสมที่มาจากสี่หรือห้าพรรคการเมืองเป็นอย่างน้อย

คำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษ

LI RT

คำว่า **Coalition** เมื่อนำมาใช้ในรูปของกริยา (Verb) จะเป็นอกรรมกริยา (Intransitive Verb) ซึ่งไม่ต้องมีกรรมมารับ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า **Coalesce** แปลว่า **รวมกัน** ตัวอย่างเช่น

The world's first summit of leaders on SARS to be held in Bangkok is a good opportunity to demonstrate that countries of East Asia can coalesce promptly to address a common threat.

การประชุมสุดยอดผู้นำว่าด้วยโรคทางเดินหายใจรุนแรงเฉียบพลันครั้งแรก ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงเทพฯ ถือเป็นโอกาสอันดีที่จะแสดงให้เห็นว่าประเทศต่าง ๆ ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกสามารถรวมตัวกันได้ทันที เพื่อเตรียมรับมือต่อภัยคุกคามร่วมกัน

เกี่ยวกับเนื้อหาข้างต้นอาจทำให้ท่านผู้อ่านทวนระลึกถึงภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอดีต ดังนั้นเพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทย ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรนำเสนอคำศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้ามกับคำศัพท์ที่ได้นำเสนอไปในตอนต้น ดังนี้

One Party Government รัฐบาลพรรคเดียว คำนี้เป็นวลี (Phrase) ประกอบด้วยคำว่า one คำว่า party และ government ซึ่งเน้นด้วยจำนวนนับ คือ หนึ่งเดียว ทำให้ไม่สามารถตีความออกนอกกรอบไปทางอื่นได้ หรืออาจใช้คำว่า Single Party Government ก็ได้ ซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกัน หากพูดแต่คำว่า รัฐบาลพรรคเดียว อาจทำให้หลายคนเข้าใจผิดคิดว่าเป็นรัฐบาลในระบบสังคมนิยม หรือคอมมิวนิสต์มีอำนาจเบ็ดเสร็จในการดำเนินนโยบายทุกอย่างโดยไม่ฟังเสียงประชาชน แต่ความจริงแล้วประเทศประชาธิปไตยที่พัฒนาแล้วต่างก็มีรัฐบาลพรรคเดียวได้เหมือนกัน

รัฐบาลพรรคเดียวยังหมายถึงประเทศที่มีระบบ ๒ พรรคที่มีความมั่นคง และมีระบบรัฐสภาที่มีอำนาจในด้านบริหารและนิติบัญญัติ

คำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษ

LIART

เพราะถือตามกติกาว่าหลังการเลือกตั้งแล้วพรรคใดที่ชนะการเลือกตั้งได้เสียงข้างมากในสภาจะเป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียว ส่วนพรรคเสียงข้างน้อยจะเป็นฝ่ายค้าน มีตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือการเมืองสหรัฐอเมริกาที่พรรครีพับลิกัน (Republican Party) ได้คะแนนเสียงข้างมากได้เป็นรัฐบาลพรรคเดียว ส่วนพรรคเดโมแครต (Democrat Party) เป็นฝ่ายค้านสำหรับในประเทศอังกฤษก็เช่นกัน พรรคอนุรักษนิยม (Conservative Party) ครองเสียงข้างมากจึงได้จัดตั้งรัฐบาล และพรรคแรงงาน (Labour Party) เป็นฝ่ายค้าน สำหรับในเอเชียก็มีหลายประเทศที่ลอกเลียนแบบตะวันตกและการเมืองดำเนินไปได้ด้วยดีโดยมีรัฐบาลพรรคเดียว เช่น อินเดีย มีพรรคกรอส (Congress Party) ซึ่งจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวมาเป็นเวลายาวนานนับตั้งแต่ได้รับเอกราชจากประเทศอังกฤษ ต่อมาในระยะหลังความนิยมของประชาชนเริ่มลดลงทำให้แพ้การเลือกตั้งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโดยมีรัฐบาลผสมขึ้นในอินเดีย

สำหรับประเทศไทยแล้วนับจากที่ได้มีการฟื้นฟูประชาธิปไตยหลังยุค ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นต้นมา เป็นเวลากว่า ๓๐ ปีการเมืองไทยมีแต่รัฐบาลผสม เพราะไม่มีพรรคการเมืองใดได้คะแนนเสียงข้างมากและสามารถจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้สำเร็จ จนกระทั่งการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ รัฐบาลพรรคเดียวจึงได้ถือกำเนิดขึ้นมาเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ไทยภายใต้ชื่อพรรคไทยรักไทย ด้วยคะแนนเสียงท่วมท้น ๓๗๗ เสียง สามารถตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้สำเร็จ โดยอาศัยนโยบายประชานิยม เพื่อสร้างความนิยมให้พรรคมาโดยตลอด”

”หนังสือพิมพ์ มติชนรายวัน ทีมข่าวเฉพาะกิจ “มติชน” ประจำวันศุกร์ที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๔

คำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษ

LIIRT

ประชาชนชาวไทยเองอาจมองเป็นเรื่องแปลกที่พรรคการเมืองพรรคเดียวซึ่งมาจากการเลือกตั้งจะได้คะแนนเสียงข้างมากจนสามารถจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวบริหารประเทศได้ แต่หากเรามองดูการเมืองของประเทศอื่น ๆ จะเห็นว่าการที่มีรัฐบาลพรรคเดียวนั้นเป็นเรื่องที่มีมานานแล้ว ดังตัวอย่าง ประเทศอังกฤษ ซึ่งพรรคอนุรักษนิยมในสมัยของ นางมาร์กาเร็ต แทตเชอร์ (Margaret Thatcher) ครองอำนาจเป็นรัฐบาลพรรคเดียวเป็นเวลายาวนานถึง ๑๔ ปี ประเทศอินเดียก็มีรัฐบาลพรรคเดียวเป็นเวลา ๒๖ ปี ญี่ปุ่นมีรัฐบาลพรรคเดียวเป็นเวลาถึง ๓๔ ปี และสวีเดนมีรัฐบาลพรรคเดียวเป็นเวลา ๔๔ ปี^๔

หากเปรียบเทียบกับการเมืองไทยที่คนมักวิตกกังวลกับข้อกังวลด่าง ๆ นานา ว่าการที่ประเทศไทยมีรัฐบาลพรรคเดียวจนพัฒนามากลายเป็นรัฐบาลที่เข้มแข็ง จะกลายเป็นเผด็จการโดยรัฐสภาในที่สุดเพราะฝ่ายค้านมีความอ่อนแอ องค์กรอิสระถูกครอบงำ ไม่สามารถตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารประเทศของรัฐบาลได้เลย สาเหตุหลักคงเป็นเรื่องที่ฝ่ายค้านมีจำนวนที่นั่งในสภาน้อยจนไม่สามารถขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลได้ และนี่เองจึงเป็นที่มาของเจตนารมณ์ในการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

แต่เมื่อพิจารณาด้านความมีเสถียรภาพในการบริหาร ความเข้มแข็งของรัฐบาลพรรคเดียวสามารถจัดการกับทุกปัญหาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมถึงปัญหาที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศได้ เพราะการกำหนดนโยบายและการดำเนินการทางยุทธศาสตร์ตามนโยบายที่ตั้งไว้สามารถทำได้ทันทีและรวดเร็ว

^๔ หนังสือพิมพ์ ประชาชาติธุรกิจ หน้า ๒ ฉบับวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๖ ปีที่ ๒๗ ฉบับที่ ๓๔๙๒ (๒๖๙๒) คอลัมน์ คนเดินตรอก โดยวีรพงษ์ รามางกูร

ประโยคตัวอย่าง

An important question is what the new government after the election will be like. Will it still be a one party government like what happened in 2005 ? Will it be a coalition government?

Will the government be able to run the country with stability and last throughout its four year term?

คำถามที่สำคัญประการหนึ่งคือ รัฐบาลใหม่หลังการเลือกตั้งจะเป็นอย่างไร จะยังคงเป็นรัฐบาลพรรคเดียวเหมือนที่เคยเกิดขึ้นในปี ๒๐๐๕ (พ.ศ. ๒๕๕๐) หรือไม่ จะเป็นรัฐบาลผสมหรือไม่ รัฐบาลจะสามารถนำพาประเทศให้ดำเนินไปด้วยความมีเสถียรภาพและสามารถอยู่ครบวาระ ๔ ปี ได้หรือไม่อย่างไร

Prime Minister Thaksin Shinawatra was preparing to form Thailand's first elected single party government after inflicting such a crushing defeat on political rivals in the general election on Sunday.

พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เตรียมจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวเป็นครั้งแรกของไทยหลังจากเอาชนะคู่แข่งทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปที่มีขึ้นเมื่อวันอาทิตย์

Amendment of the Constitution การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ (Supreme law) โดยรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่วางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับโครงสร้างทางการเมืองการปกครองของรัฐ การวางพื้นฐานอำนาจของรัฐที่มีเหนือปัจเจกบุคคล กฎหมายใด ๆ ก็ตามต้องไม่ขัดหรือแย้งกับ

คำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษ

LIART

รัฐธรรมนูญ กฎหมายใดที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญย่อมเป็นอันใช้บังคับไม่ได้ ซึ่งเราสามารถแบ่งรัฐธรรมนูญออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑) รัฐธรรมนูญแบบจารีตประเพณี (unwritten constitution)
รัฐธรรมนูญแบบจารีตประเพณีนี้มีที่มาจากอังกฤษ ซึ่งถือว่าเก่าแก่กว่ารัฐธรรมนูญแบบลายลักษณ์อักษร รัฐธรรมนูญแบบนี้ประกอบด้วยกฎหมายที่ได้ตราออกมา คำพิพากษาของศาลที่ได้รับการยอมรับจนกลายเป็นบรรทัดฐานในรัฐธรรมนูญ จารีตประเพณีที่สืบกันมา เช่น พรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากในสภาเป็นผู้จัดตั้งรัฐบาล ฯลฯ หรือธรรมเนียมปฏิบัติของรัฐธรรมนูญ เช่น ธรรมเนียมเกี่ยวกับการใช้อำนาจของพระมหากษัตริย์ ฯลฯ เป็นต้น

๒) รัฐธรรมนูญแบบลายลักษณ์อักษร (written constitution)
รัฐธรรมนูญแบบลายลักษณ์อักษรนี้มีในสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรก ส่วนใหญ่ประเทศต่าง ๆ ในโลกจะใช้รัฐธรรมนูญในลักษณะนี้ โดยเฉพาะประเทศที่เพิ่งได้รับเอกราช หรือเพิ่งเปลี่ยนแปลงการปกครอง ทั้งนี้ เพราะไม่มีจารีตประเพณีที่จะกลายเป็นรัฐธรรมนูญได้จึงต้องมีการเขียนรัฐธรรมนูญเป็นลายลักษณ์อักษรขึ้นมาใหม่

ที่มาของรัฐธรรมนูญ

๑) โดยวิวัฒนาการ รัฐธรรมนูญของอังกฤษถือว่าเป็นแบบอย่างของรัฐธรรมนูญที่มาจากการวิวัฒนาการ โดยเป็นการต่อสู้ระหว่างอำนาจของประชาชนกับอำนาจของพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีเนื้อหาว่าพระมหากษัตริย์จะเก็บภาษีได้ก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาเท่านั้น

๒) โดยการปฏิวัติหรือรัฐประหาร ทั้งนี้เพื่อเรียกร้องให้เกิดระบอบการปกครองแบบกษัตริย์ซึ่งอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ดังเช่น การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของไทยโดย

คำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษ

LI RT

คณะราษฎร เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้น

๓) โดยประมุขของรัฐเป็นผู้มอบให้ ในบางกรณีประมุขของรัฐเป็นผู้มอบรัฐธรรมนูญให้เอง เช่น อดีตสมเด็จพระราชาธิบดีแห่งภูฏาน เป็นต้น

๔) โดยการมีรัฐหรือประเทศใหม่ เช่น สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศใหม่ภายหลังหลุดพ้นจากการเป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษแล้ว และได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญของตนเอง หรือประเทศที่เคยตกเป็นอาณานิคม อาทิ อินเดีย มาเลเซีย ซึ่งเคยเป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษ

๕) โดยประเทศผู้ยึดครองเป็นผู้มอบให้ เช่น ประเทศญี่ปุ่น โดยสหรัฐอเมริกาซึ่งชนะสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นผู้มอบรัฐธรรมนูญให้ โดยการจำกัดอำนาจทางการเมืองของญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการใช้รัฐธรรมนูญไปสักระยะหนึ่งแล้ว แต่ละประเทศมักจะต้องการกำหนดหลักการในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (Amendment of the Constitution) หรือถ้อยคำหรือข้อความเดิมที่มีอยู่แล้ว หรือโดยเพิ่มเติมข้อความใหม่เข้าไปเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของบ้านเมือง (วิษณุ, ๒๕๓๐: ๗๓๓) องค์การที่มีอำนาจหน้าที่แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญจะต้องเป็นผู้ที่เป็นเจ้าของรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญจะเป็นผู้กำหนดว่าผู้มีสิทธิหรืออำนาจ ได้แก่

๑. ประชาชน
๒. รัฐสภา
๓. คณะรัฐมนตรี หรือ ประธานาธิบดี
๔. ศาล

คำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษ

LIIRT

ในกรณีของประเทศไทยรัฐธรรมนูญกำหนดผู้มีสิทธิเสนอ
ญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญไว้คือ

๑. คณะรัฐมนตรี
๒. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของ
จำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่
๓. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาไม่น้อยกว่า
หนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

หลักการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ สามารถ
ทำได้ทุกมาตราตามความจำเป็น อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญของบาง
ประเทศซึ่งอาจมีความจำกัดในเรื่องเวลาในบางเรื่องและในบางเหตุการณ์
เช่น รัฐบาลที่ปกครองแบบสาธารณรัฐไม่อาจแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลง
รัฐธรรมนูญได้ ส่วนรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๗๙๑ นั้น ห้ามไม่
ให้แก้ไขก่อนระยะเวลา ๔ ปี ดังนั้นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทำได้
๒ วิธี ได้แก่

๑. การแก้ไขเพิ่มเติมตามวิธีการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้
๒. โดยการปฏิวัติ

การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังนี้

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
มาตรา ๒๙๑ บัญญัติว่า

๑. ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องมาจากคณะรัฐมนตรี สมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิก
ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือจากสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวน

คำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษ

LI RT

สมาชิกเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอ กฎหมายไทย ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่มีผลเป็นการ เปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐจะเสนอมิได้

๒. ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติมและให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ

๓. การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการให้ ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผยและต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบ ด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิก ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

๔. การพิจารณาในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงลำดับ มาตรา ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่เข้าชื่อเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมด้วย การออกเสียง ลงคะแนนในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราให้ถือเอาเสียง ข้างมากเป็นประมาณ

๕. เมื่อการพิจารณาในวาระที่สองเสร็จสิ้นแล้วให้รอไว้ สิบห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้วให้รัฐสภาพิจารณาในวาระที่สามต่อไป

๖. การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สาม ชั้นสุดท้ายให้ใช้ วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผยและต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบ ด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน สมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

๗. เมื่อการลงมติได้เป็นไปตามที่กล่าวแล้วให้นำร่าง รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายและให้นำ บทบัญญัติมาตรา ๑๕๐ และมาตรา ๑๕๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

คำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษ

LIIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ประโยคตัวอย่าง

The Amendment of the Constitution will be considered by National Legislative Assembly next month.

สภานิติบัญญัติแห่งชาติจะพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในเดือนหน้า

The people have agreed with Amendment of the Constitution

ประชาชนเห็นด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

Amnesty การนิรโทษกรรม

สถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันเราคงปฏิเสธไม่ได้ว่าประชาชนต่างพูดถึงคำว่า “นิรโทษกรรม” กันอย่างกว้างขวางซึ่งมีทั้งกลุ่มที่เห็นด้วยในขณะที่บางกลุ่มไม่เห็นด้วย ดังนั้นจึงควรจะทราบแน่ชัดแล้วว่าแท้จริงแล้วการนิรโทษกรรมคืออะไร มีความเหมือนหรือต่างกับการพระราชทานอภัยโทษอย่างไร ในเรื่องนี้ นายสุรวิทย์ เบญจกุล รองเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ให้ความหมายการนิรโทษกรรมไว้ว่า การที่กฎหมายไม่ถือว่าการกระทำการกระทำความผิด และโทษซึ่งเป็นผลสำหรับการนั้นไม่จำเป็นต้องถูกนำมาบังคับใช้ ซึ่งตามปกติการกระทำความผิดกลายเป็นความผิด หรือเป็นการยกโทษให้ทั้งหมด ทั้งถือเสมือนหนึ่งว่ามีได้เคยต้องโทษนั้นมาแล้ว คือให้ลืมความผิดนั้นเสีย ผลของการนิรโทษกรรมนั้นมุ่งโดยตรงไปที่การกระทำผิดนั่นเอง ซึ่งถือว่าไม่เป็นการผิดกฎหมาย เมื่อเป็นเช่นนี้ความผิดซึ่งจะตกไปยังตัวบุคคลผู้กระทำความผิดนั้นย่อมต้องถูกลบล้างตามไปด้วย นิรโทษกรรมนั้นเป็นการกระทำโดยฝ่ายนิติบัญญัติคือ รัฐสภา จะต้องออกเป็น “พระราชบัญญัติ” ทั้งนี้เพราะว่าเมื่อการนิรโทษกรรมเป็นการถือเสมือน

คำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษ

LI RT

หนึ่งว่า ผู้กระทำความผิดนั้น ๆ มิได้กระทำความผิดเลยก็เท่ากับเป็นการ
ลบล้างกฎหมายฉบับก่อน ๆ ซึ่งเป็นการออกกฎหมายย้อนหลัง
(Non-Retroactive) แต่เป็นการย้อนหลังที่ให้คุณแก่ผู้กระทำความผิดจึง
สามารถบังคับใช้ได้ ดังนั้นจึงควรให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติ คือ
รัฐสภา เป็นผู้ออกพระราชบัญญัติดังกล่าว

ประเภทของการนิรโทษกรรม

๑. การนิรโทษกรรมเป็นการทั่วไปหรือการนิรโทษกรรมโดย
เฉพาะเจาะจง เช่น การนิรโทษกรรมให้แก่ผู้กระทำความผิดทางการเมือง
(Political Offence) ทุกประเภท หรือให้เฉพาะแก่ผู้กระทำความผิด
กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นพิเศษโดยกำหนดไว้ชัดเจน

๒. การนิรโทษกรรมโดยมีเงื่อนไขหรือโดยไม่มีเงื่อนไข กล่าวคือ
เป็นการนิรโทษกรรมที่เด็ดขาดหรือไม่นั่นเอง การนิรโทษกรรมโดยเด็ด
ขาดนั้นเป็นการออกกฎหมาย แต่หากการนิรโทษกรรมนั้นเป็นการ
นิรโทษกรรมโดยมีเงื่อนไข ผู้กระทำความผิดจะได้รับผลของการนิรโทษ
กรรมต่อเมื่อตนได้ปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กฎหมายกำหนดไว้
เรียบร้อยแล้ว

ผลของการนิรโทษกรรม

ผลของการนิรโทษกรรมนั้น ถือเสมือนว่าไม่เคยมีการกระทำ
ผิดนั้น ๆ มาก่อน หากผู้ที่ได้รับนิรโทษกรรมยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาล
พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการต้องระงับการสอบสวนหรือฟ้อง
ร้องแล้วแต่กรณีนั้นเสีย แต่หากได้ถูกฟ้องร้องต่อศาลแล้วพนักงาน
อัยการต้องดำเนินการถอนฟ้อง

หากคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาในศาลแล้วผู้กระทำความ
ผิดไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำหรือหากผู้กระทำความผิด

กำลังรับการลงโทษก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง และให้ถือเสมือนว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดมาก่อนเลย เพราะกฎหมายนิรโทษกรรมถือว่าผู้นั้นไม่เคยกระทำความผิดใด ๆ มาก่อน

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนิรโทษกรรมในประเทศไทย

ในประเทศไทยอำนาจในการนิรโทษกรรมเป็นอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ จึงต้องกระทำโดยการตราขึ้นเป็นพระราชบัญญัติ เว้นแต่กรณีเร่งด่วนซึ่งรัฐบาลสามารถตราเป็นพระราชกำหนดนิรโทษกรรมขึ้นใช้บังคับได้โดยต้องผ่านความเห็นชอบของฝ่ายนิติบัญญัติในภายหลัง การนิรโทษกรรมครั้งแรกเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ที่ออกให้แก่การกระทำความผิดทางการเมือง เราสามารถจำแนกกฎหมายนิรโทษกรรมได้เป็น ๒ แบบ คือ กรณีที่เกี่ยวกับความผิดทางการเมือง และกรณีที่ไม่เกี่ยวกับความผิดทางการเมือง

๑. กรณีที่เกี่ยวกับความผิดทางการเมือง

ศาสตราจารย์จิตติ ติงศภัทย์^๔ มีความเห็นว่า การจะเป็นความผิดทางการเมืองนั้นต้องเป็นการกระทำความผิดต่อองค์การการเมืองแห่งรัฐ ต่อรูปแบบการปกครอง หรือต่อสิทธิทางการเมืองของประชาชน ซึ่งอาจพิจารณาได้จากสภาพความผิดหรือจุดประสงค์ในการกระทำความผิดทั้งนี้กฎหมายนิรโทษกรรมที่เกี่ยวกับความผิดทางการเมืองมีทั้งกรณีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิวัติรัฐประหารไม่ว่าจะสำเร็จหรือไม่ก็ตาม หรือกรณีพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชน ซึ่งกระทำความผิดเกี่ยวเนื่องกับการเดินขบวนเมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นต้น

^๔ ได้รับการโปรดเกล้าแต่งตั้งให้เป็นองคมนตรีในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ และได้รับการประกาศให้เป็น “นักกฎหมายดีเด่น” โดยสมาคมนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๒๖ และนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓ กลุ่มสาขานิติศาสตร์

๒. กรณีที่ไม่เกี่ยวข้องกับความผิดทางการเมือง

มักใช้เป็นเครื่องมือของรัฐในการจัดระเบียบโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะก่อให้เกิดการปฏิบัติตามกฎหมายในภายหน้า เพื่อชักจูงให้ผู้กระทำผิดได้เริ่มต้นกระทำการที่ถูกกฎหมายต่อไป ซึ่งกฎหมายประเภทนี้มักจะไม่ใช่คำวานิรโทษกรรมโดยตรงแต่เนื้อหาของบทบัญญัติแสดงให้เห็นว่าหากมีการกระทำตามเงื่อนไขของกฎหมายที่ได้ออกมาบังคับใช้ภายหลังแล้ว ผู้กระทำผิดก็จะได้รับการยกเว้นและไม่ต้องถูกลงโทษจากการกระทำนั้น ตัวอย่างของกฎหมายนิรโทษกรรมประเภทนี้ได้แก่ พระราชบัญญัติยกความผิดให้แก่ผู้ทำผิดพระราชบัญญัติลักษณะเกณฑ์ทหาร และผู้ขาดหนีราชการทหารและตำรวจ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้น การออกกฎหมายนิรโทษกรรมหรือไม่นั้นเป็นอำนาจและอยู่ภายใต้ดุลยพินิจของฝ่ายนิติบัญญัติ แต่เนื่องจากกฎหมายนิรโทษกรรมถือว่าเป็นข้อยกเว้นของหลักกฎหมายทั่วไป จึงควรพิจารณาถึงผลกระทบที่จะตามมาภายหลังออกกฎหมายนิรโทษกรรมนั้นแล้ว และควรใช้กฎหมายนิรโทษกรรมเท่าที่มีเหตุจำเป็นอย่างยิ่งเท่านั้น

ประโยคตัวอย่าง

The people power party has demanded for the amnesty of former Thai Rak Thai Party's 111 executive committees

พรรคพลังประชาชนได้เรียกร้องเพื่อให้มีการนิรโทษกรรมให้กับคณะกรรมการบริหารพรรค ๑๑๑ คน ของอดีตกรรมการบริหารพรรคไทยรักไทย

ท้ายนี้ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เรื่องราวที่เล่าผ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษในรัฐสภาสารฉบับนี้จะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยสนับสนุน

คำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษ

LIART

เกี่ยวกับข้อมูลด้านคำศัพท์หรือเป็นปฐมภูมิสำหรับผู้อ่านที่สนใจเรื่องราว
การเมือง การปกครอง ซึ่งผู้อ่านสามารถติดตามคำศัพท์ภาษาอังกฤษ
ผ่านคอลัมน์นี้ได้อีกในรัฐสภาสารฉบับหน้า

ที่ปรึกษา

นายสมพล วณิชพันธ์ุ

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รองศาสตราจารย์ พรสม ศิริสัมพันธ์

ผู้อำนวยการสำนักภาษาต่างประเทศ

นางสายทิพย์ เชาวลิขิตกุล

ผู้อำนวยการกลุ่มงานภาษาอังกฤษ

ผู้จัดทำคำศัพท์

นางพันขวัญ มิ่งขวัญ

เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ ๕ กลุ่มงานภาษาอังกฤษ

นายชูชาติ พุฒเพ็ง

เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ ๔ กลุ่มงานภาษาสเปน

เยอรมันและอาหรับ

คำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษ

LI RT

บรรณานุกรม

สารานุกรมการเมืองไทย โดย รศ.นรนิติ เศรษฐบุตร สถาบันสัญญาธรรมศักดิ์
เพื่อประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พจนานุกรมศัพท์รัฐศาสตร์ อังกฤษ - ไทย ไทย - อังกฤษ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน
พิมพ์ครั้งที่ ๕ (แก้ไขเพิ่มเติม)

หนังสือพิมพ์ มติชนรายวัน ฉบับวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๖

บทความเรื่อง "ปรากฏการณ์ไทยรักไทย จากพรรคอุปถัมภ์สู่พรรคชนชั้น(ต้น)"

โดย เกษียร เตชะพีระ

หนังสือพิมพ์ มติชนรายวัน ทีมข่าวเฉพาะกิจ "มติชน" ประจำวันศุกร์ที่ ๑๑ กุมภาพันธ์

พ.ศ. ๒๕๔๔

หนังสือพิมพ์ ประชาชาติธุรกิจ หน้า ๒ ฉบับวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๖

ปีที่ ๒๗ ฉบับที่ ๓๔๙๒ (๒๖๙๒) คอลัมน์คนเดินตรอก โดยวีรพงษ์

รามางกูร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

www.siamlaw.com/article

<http://mylesson.swu.ac.th/po420>

คำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษ

LIERT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ใบสมัคร / ต่ออายุสมาชิก "รัฐสภาสาร"

อัตราค่าสมาชิก ปีละ ๕๐๐ บาท รวมค่าจัดส่ง (ราคาขายปลีกเล่มละ ๕๐ บาท)

ข้าพเจ้า.....มีความประสงค์จะสมัคร / ต่ออายุสมาชิกรัฐสภาสาร เริ่มตั้งแต่ฉบับเดือน พ.ศ. ถึงฉบับเดือน..... พ.ศ.

ทั้งนี้ ขอให้ออกใบเสร็จรับเงินในนาม โดยส่งวารสาร "รัฐสภาสาร" ถึงข้าพเจ้าที่..... หมู่ที่ ตรอก/ซอย..... ถนน..... แขวง / ตำบล.....

เขต / อำเภอ..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์..... โทรสาร.....

การชำระเงิน

เงินสด ที่กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ตัวแลกเงิน หรือ ธนาณัติ สั่งจ่ายไปรษณีย์รัฐสภา กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๕ ในนามผู้จัดการรัฐสภาสาร กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ๓๔ อาคารธนาคารทหารไทย ชั้น ๕ C แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

จำนวนเงิน.....บาท

คำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษ

LIART

จัดทำโดย กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

พิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<http://www.parliament.go.th>

LIART
Legislative Institutional Repository of Thailand